

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 05. OŽUJKA 2004. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 57

**Intervju:
Svjetlan Berković**

Skupština ujedinjenja DSHV-a i HNS-a

Novi početak

TEMA BROJA: HNV-U ZELENO SVJETLO ZA NASTAVAK RADA

VETERINARSKI ZAVOD SUBOTICA a.d.

Beogradski put 123

24106 Subotica

Telefon: 024/567-933, 567-984

Fax: 024/567-871, 567-736

KOMPLETNA HRANA ZA ŽIVOTINJE

KOMPLETNE SMJEŠE ZA ŽIVOTINJE:

Smješa IV, Smješa PS 1, Smješa PS 3, PSB Finišer, PSB Starter, Smješa KD, Smješa TS 1, Favorit P, Premixi, Superi i VETCAN – kompletna hrana za pse.

OBJEKT Gulyás CSÁRDA

~čarda, farma nojeva, sobe za izdavanje~

Ludoški šor 106

24418 ŠUPLJAK

Telefon: 024/758-093, 758-082

• DDOR NOVI SAD • AD

Glavna filijala "SUBOTICA"
NAŠIM GRAĐANIMA NUDI:

OBAVEZNO OSIGURANJE VOZILA

- 25% NIŽA CENA

- 30% BONUS

- 10% POPUST NA GOTOVINSKO PLAĆANJE

PLAĆANJE OSIGURANJA I TROŠKOVI REGISTRACIJE

- 10 RATA OBUSTAVOM OD ZARADA

- 12 RATA OD PENZIJE

- 4 RATE ČEKOVIMA GRAĐANA

za putnička vozila

- JP "SUBOTICA-TRANS"

Segedinski put br. 84, telefon: 41-948

- "INTERŠPED - DDOR NOVI SAD"

Pala Papa br. 17, telefon: 622-115 / 622-107

- DP "INTEGRAL MEHANIZACIJA I TRANSPORT"

Čantavirski put bb, telefon: 566-038

1.000,00 DIN UMANJENJE

za teretna vozila

USLUGA REGISTRACIJE BESPLATNO

GARANTIRANA ISPLATA ŠTETE

Ujedinjeni DSHV i HNS

Skupština novog početka.....6-9

Treća sjednica HNV-a

Zeleno svjetlo za nastavak rada.....10,11

Intervju

Dr. Svjetlan Berković.....12-14

Prva vojvodanska konvencija

Jednima želja, drugima smetnja.....16,17

Odlukom pokrajinskog parlamenta

Vojvodina dobila zastavu.....16,17

Izmijenjen izborni zakon

Manjinama ukinut cenzus.....18,19

Noć o kojoj glumci maštaju

And the Oscar goes to.....40

Mario Šivolija

Moje pravo lice.....42

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić,
Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan,
Tomislav ŽigmanovDIREKTOR I V. D. GLAVNOG I
ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić, Dušica Dulić, Jasminka Dulić, Ivan
Ivković Ivandekić, Vesela Laloš, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Robert G. Tilly

TEHNIČKI UREDNIK:

Boris Oblak

TEHNIČKI ADMINISTRATOR:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska_rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Skupa jači

Dvije stranke, kojima je ostvarivanje i unapređivanje prava hrvatske nacionalne manjine u SCG u središtu zalaganja, stopile su se u jednu i ubuduće će nastupati pod jednim nazivom – Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. Time je dovršeno, moglo bi se reći, višegodišnje stanje u kojem se do istih ciljeva pokušavalo doći u dvije usporedne kolone. Istini za volju, dvije su hrvatske stranke nastupale skupa na izborima i prethodnih godina, ali samo u okviru širih koalicija, u kojima su se uglavnom morale zadovoljiti ulogom mlađega brata. Nadanja su, a to je više puta jasno rečeno i na skupštini ujedinjenja u nedjelju, da će jedna jedinstvena hrvatska stranka biti jača nego što je to bio jednostavni zbroj dvije zasebne, što bi moralo rezultirati većim brojem mandata u lokalnim skupštinama, prije svega subotičkoj, ali i u pokrajinskoj. Ujedinjenjem stranaka otvaraju se mogućnosti i za uvjerljiviji nastup na republičkim izborima, kad ih bude, ali o tome će se više razgovarati kad pristignu službena tumačenja novoga izbornog zakona, koji je strankama manjina ukinuo cenzus od pet posto za prolazak u parlament.

Visoka, i po kvaliteti i po broju, delegacija Republike Hrvatske na Skupštini DSHV-a simbolički je znak podrške matične države na koju bi se u vremenu koje slijedi trebalo računati na ovim prostorima. Obećanja su iznova data, a budući da su izbori u Hrvatskoj daleko, ta obećanja nikako ne bi smjeli shvatiti kao predizborna ni oni koji ih daju, niti oni kojima su upućena.

Dan ranije održana je i sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, na kojoj je razmotren veliki broj tema i na kojoj su donijete mnoge odluke. Ono što je najbitnije, vijećnici su glasovanjem prihvatili izvješća o radu i planove rada za 2004. godinu, kao i financijsko izvješće, čime je HNV-u formalno data prijelazna ocjena za prvu godinu postojanja. Sjednica je općenito prošla u radnom i parlamentarnom ozračju, a nije nedostajalo ni suprotstavljenih stavova, što samo upotpunjuje sliku o sjednici. Sa skupa je, doduše, izostao određeni broj vijećnika iz čelnništva »starog« DSHV-a, ali se očekuje da će ujedinjenje hrvatskih stranaka značiti i brisanje do nedavno problematičnih listi A i B.

I, na kraju, još samo nešto iz »visoke«, a zapravo niske politike. Odlazeći ministar policije Dušan Mihajlović izjavio je na sjednici Odbora za sigurnost republičkog parlamenta kako je u Srbiji, od svih stranih tajnih službi koje tu djeluju, najaktivnija hrvatska. Tako izrečena ocjena, bez činjenica i objašnjenja, reklo bi se paušalna, samo je utega na razvoju dobrosusjedskih odnosa dviju država, a mogla bi biti i signal za bilo kojeg »nestabilnog« patriota da preuzme stvar u svoje ruke i na prvom uglu nauči pameti nekog »hrvatskog špijuna«. Ministar policije, kojem su na pragu zgrade Vlade ubili premijera, morao bi biti mnogo oprezniji s izjavama. Osim ako se ne žele upravo ohrabriti samozvani čuvari državne sigurnosti.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 26. 2.

Predsjednik Makedonije
Boris Trajkovski s još osam
osoba poginuo u zrakoplovnoj
nesreći u blizini Mostara

NEDJELJA, 29. 2.

DSHV i HNS ujedinjeni u
političkoj borbi za prava
Hrvata u SCG

PONEDJELJAK, 1. 3.

Nataša Kandić:
Sve dok nema jakog
međunarodnog pritiska,
Radovan Karadžić i Ratko
Mladić su sigurni u Srbiji

PETAK, 27. 2.

Vojvodina
dobila zastavu

SUBOTA, 28. 2.

Subotica:
Prva vojvodanska konvencija
– skup stranaka, organizacija
i pojedinaca koji se zalažu za
široku autonomiju VojvodineStjepan Mesić:
U Srbiji nema hrvatskih
obaveštajaca jer Hrvatska nema
interesa za to

SRIJEDA, 3. 3.

Srbija dobila Vladu,
premijer Vojislav Koštunica

IZMEĐU GUBITKA I GUBITKA

Srbi u Beogradu moraju se suočiti s realnošću i izabrati ili Kosovo, ili Europu. Ako izaberu Kosovo, izgubit će i to, ali i Europu. Ako izaberu Europu, onda će cijeli Balkan ući vremenom u EU, uključujući i Bosnu i Hercegovinu, Makedoniju, Kosovo, Crnu Goru, Albaniju, Hrvatsku. Slovenija je već na ulasku u EU.

Srbi se moraju suočiti s teškom realnošću, koja kaže da su izgubili Kosovo. Kosovo, istovremeno i Albanci u njemu, moraju pokazati spremnost pružiti apsolutne garancije za sigurnost i politička prava i zaštititi kulturno blago i naslijeđe Srba i njihove crkve i spomenike. Oni ne mogu hodati unaokolo i bacati srpsku djecu u rijeke, kako su to uradili ljetos, na primjer. Nezavisnost Kosova je proces i raspad bivše Jugoslavije još nije završen. U ovom trenutku, nakon raspada Jugoslavije, postoji pet država. Proces raspada bit će kompletiran kada ih bude sedam, a SAD i EU trebaju zajedno raditi na mirnoj realizaciji toga cilja. **Richard Holbruck**, bivši američki diplomat i jedan od tvoraca Daytonskog sporazuma, »Dnevni avaz«, 28. veljače 2004.

VOLIO BI DA JE MOĆAN

Svakako da bi mi godilo da pripadam grupi najmoćnijih Srba i da zauzimam prvo mjesto među njima. Ali ja mislim da najmoćniji ljudi Srbije ne sjede u Srbiji nego sjede na drugim mestima. Riječ je o ljudima srpskog porijekla koji posjeduju sumnjiv kapital kojim upravljaju pomoću određenih ljudi na vlasti u ovoj zemlji. **Bogoljub Karić**, srpski tajkun, »Blic«, 1. ožujka 2004.

NAMETANJE KNJIGE

Hrvatska književna scena je hijerarhizirana, gotovo patrijarhalno ustrojena. To je jednim dijelom problem male sredine i njezinih gotovo porodičnih odnosa u svim javnim sferama. S druge strane, tu je i problem nerazvijenog tržišta knjige, u ekonomskom i u kulturnom smislu riječi. Stječe se dojam da knjigu netko mora nametnuti, a to može s jedne strane biti institucija svojom neprikosnovenom moći, ili pak skandal koji na suprotan način plijeni pažnju javnosti. Na jednom se polu podržava sve što nosi institucionalni predznak, dok se na drugome, u suprotnome ključu, oglašavaju »crne ovce«, rušitelji takva ustroja. Povremeno se ta dva pola susretnu, sklopi se nekakav pakt, i poneka se »crna ovca« asimilira u sustav, institucionalizira se. Sve to ne ostavlja mnogo prostora onima kojima nije ni do moći, ni do zadjevica. Mediji se tome prilagođavaju, s jedne strane slijedeći institucionalne putokaze, a s druge strane napajajući se obračunima i hajkama. **Marina Čabrajec**, književnica, »Novi list«, 29. veljače 2004.

U SRCU MRŽNJE

Za razliku od pispavog opreza poslije 5. listopada 2000. osvetoljubivost je neskrivena, kao i ogromna mržnja prema pokojnom Đinđiću, mržnja koja ne haje ni za osnovni pijetet. Mnogi mrze Tita, ali nitko toliko, koliko neki Đinđića. Tito je i zatvarao i strijeljao, ali Đinđić nije. Sa blja je bila poslije njega. Ili je uzrok možda ONO zatvaranje? Zaista, 2000. nismo imali revoluciju, ali je neka bizarna, atipična kontrarevolucija u punom jeku, na televiziji svaku večer od osam sati, a u tabloidima svako jutro. U restauraciju se vješto guraju oni koji hoće da se zaboravi sve zlo i šteta Miloševićeve vladavine. Pronevjere i poreske utaje nekih DOS-ovih vladinih službenika proglašavaju se za nedjela veća od stradanja stotine tisuća ljudi i političkih umorstava, kakvi su Čuruvijino, Stambolićevo i suradnika Vuka Draškovića. **Vojin Dimitrijević**, direktor Beogradskog centra za ljudska prava, »Dnevnik«, 29. veljače 2004.

SREĆA PA ZNA

Od svih tajnih službi u Srbiji ubjedljivo je najaktivnija – hrvatska. **Dušan Mihajlović**, odlazeći srpski ministar policije, »Nacional«, 2. ožujka 2004.

SREDNJI VIJEK – BUDUĆNOST?

Zajedno se trebamo boriti za ravnopravnost koju čitav svijet daje manjinama, osim naše domovine, koja još ne može shvatiti da bez uvažavanja prava manjina nema napretka i ulaska u Europsku uniju. Mi ne želimo biti građani drugog reda u zemlji koja teži srednjem vijeku. Interes Hrvata i Mađara je stoga isti i zato želim, nudim i tražim zajedničku borbu za zajedničke ciljeve. **József Kasza**, predsjednik SVM, na Skupštini DSHV-a 29. veljače 2004.

Dujizmi

- ✓ *U podzemlju svi imaju visoke ideale;*
- ✓ *Osim promašenih, kod nas i nije bilo većih investicija;*
- ✓ *Plaće su nam male, ali ljubav prema radu je jača;*
- ✓ *Idealni ljudi su naša realnost.*

Dujo Runje

Položaj hrvatske zajednice u Vojvodini, Srbiji i Državnoj Zajednici

Na prekretnici

Mi Hrvati imamo takvu sudbinu da smo razbacani i nepovezani, i to ne samo fizički. To je tako već trinaest-četnaest stoljeća. Položaj autohtonih Hrvata diljem Vojvodine i Državne Zajednice u mnogome ovisi od raznoraznih faktora, a među najbitnije spadaju odnos domicilne i matične nam države, kao i od nas, samih Hrvata. Ako su ti odnosi pravedni, ako se poštuju ljudska prava, kao i osnovno pravo – pravo na život, onda naša zajednica ima budućnost.

Ako se, pak, provodi diskriminacija, ako se čovjek progoni, obespravluje, onda svakako ne možemo optimistički gledati na budućnost naše zajednice. Naš položaj je specifičan. Nalazimo se uz matičnu nam državu Hrvatsku, a naše postojanje se dugo nijekalo. Stoga bi trebalo za naš nezavistan položaj pokušati pronaći najbolji način da nam se pomogne. Stajalište domicilne nam države, s jedne strane, pokazuje aroganciju, a s druge strane, odsustvo minimuma želje da se država ponaša po pravilima međunarodne zajednice.

GRADANI TREĆEG REDA: Međutim, treba naglasiti jednu drugu činjenicu, a to je da osim prava koja pripadaju svim građanima, država mora zagarantirati i ostvarivanje posebnih prava nacionalnim manjinama, a to se često zaboravlja u isticanjima stavova države. Vojvodina je žrtva dugoročno smišljene režimske politike Beograda, politike namjernog mijenjanja etničkih struktura pučanstva, kojom se pokušala izvršiti disperzija nesrpskog pučanstva kako bi ono otišlo iz ovih krajeva.

Nama Hrvatima, međutim, dodatno otežava situaciju i činjenica da smo prošli težak put od državotvornog naroda do nepriznate hrvatske manjine, budući da nam nisu bila priznata ni prava manjinske zajednice u jednom periodu.

Hrvati su i u proteklom periodu bili građani ne drugog već trećeg reda: prvi red su činili državotvorni narodi, drugi red su priznate nacionalne manjine, a treći smo bili mi Hrvati, koji nismo imali nikakva prava. No, netrpeljivost prema nama postala je otvorena, posebice od kako je počeo Domovinski rat.

Na tlu Vojvodine i Državne Zajednice se već godinama na demokratski, legitiman i civiliziran način nastoji od strane manjine zaustaviti asimilacija i očuvati identitet. I danas se, u suvremenim događajima, osjeća namjera izmjene etničke slike Vojvodine, što nam govore i sami pokazatelji popisa pučanstva od 1948. pa do zadnjeg popisa 2002. godine, a oni su poražavajući za nas Hrvate. U Vojvodini je 1991. godine živjelo oko 150.000 Hrvata, a danas gotovo da smo prepolovljeni. Ljudi su se počeli iseljavati intenzivno od 1991. godine – bilo zbog pritisaka, bilo zbog osjećaja besperspektivnosti kao pripadnika hrvatskog naroda.

BEZ UVJETOVANJA: Život tijekom posljednjeg desetljeća tekao je većinom u antihrvatskom okruženju, iako ima i indiferentnih, ali i snaga s izrazitim simpatijama prema nama Hrvatima. Država nijeće postojanje Hrvata kao političkog subjekta, što se odražava u uskraćivanju temeljnih ljudskih prava na političkom, gospodarskom, obrazovnom i kulturnom polju, kao i u sredstvima informiranja.

Međutim, sveukupno stanje, ratna retorika, sotonizacija, pa i konkretni pritisci od kojih nisu dovoljno zaštićeni pripadnici hrvatskog naroda, čini život Hrvata ovdje nepodnošljivim.

Hrvatski puk živi od dana do dana, jer se od Hrvata očekuje ili da se asimiliraju, ili da naprave regionalnu naciju, ili da odu.

Hrvati Vojvodine i Državne Zajednice kao građani dijele na neki način sudbinu i drugih naroda u situaciji ko-

*Hrvati su i u
proteklom
periodu bili
građani ne
drugog već
trećeg reda:
prvi red su
činili
državotvorni
narodi, drugi
red su*

Piše: Đorđe Čović

*priznate
nacionalne
manjine, a
treći smo bili
mi Hrvati, koji
nismo imali
nikakva
prava. No,
netrpeljivost
prema nama
postala je
otvorena,
posebice od
kako je počeo
Domovinski
rat*

ja trenutačno vlada, a to je mala ili nikakva demokracija, teška gospodarska situacija, niska politička kultura, proces tranzicije i prestrukturiranja. Jednom riječju, mi smo građani države kakve u Europi ne bi trebalo biti. Ostvarivanje ljudskih i nacionalnih prava ne smije se ničim uvjetovati. Neuvjerljive su tvrdnje da su nam ta prava zagarantirana i ostvarena prema međunarodnim standardima. Takve tvrdnje traže svoju potvrdu u činjenicama. Država, koja uvjetuje ostvarenje tih prava, mora biti spremna na stalne kritike i na veću ili manju izolaciju od strane svjetske zajednice. Naša prava su djelomice ostvarena, bar formalno, donošenjem Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina.

JASAN POGLED U BUDUĆNOST: U bliskoj prošlosti je i ovdje bilo neželjenih situacija, ali život je takav da ga ne možemo idealizirati, niti skrivati ono što je ružno. No, upućeni smo na to da se ne okrećemo za sobom, nego da nam pogled bude usmjeren prema budućnosti. Bez obzira na to što se desilo, naši pogledi u budućnost ne smiju biti zamagljeni mržnjom i netrpeljivošću, a ni strahom.

Hrvati su na izazov društva, mlade i krhke demokracije, reagirali pošteno, te u duhu zakona formirali svoje samouprave, koje će samo onda biti u stanju zadovoljiti očekivanja društva i glasača, ako će u svakodnevnom konfliktima i poteškoćama odoljeti svakojakim iskušenjima i ako će uspješno djelovati na očuvanju hrvatskog jezika i hrvatskih kulturnih tradicija u Vojvodini i Državnoj Zajednici.

Čovjek po svojoj naravi želi živjeti slobodno i sigurno, a ukoliko mu je to uskraćeno, on onda želi, makar i teška srca, mijenjati sredinu. Tako se sustav diskriminacije za pravo pretvara u zločin etničkog čišćenja. Samo slobodni ljudi mogu graditi slobodnu državu i odnose utemeljene na pravednosti. Poštivanje ljudskih prava i prava nacionalnih manjina je prvi preduvjet za priznavanje države od strane svjetske zajednice, pa zato još i dandanas nemamo potpuno riješen status naše državne zajednice, a samo slijepi i oni koji to ne žele – to neće da vide.

Što se tiče nacionalne pripadnosti, tu mislim da ne bi smjelo doći do podvajanja, jer je to temeljno, pripadanje hrvatskom narodu i ostvarivanje prava hrvatskog naroda po međunarodnim standardima – to nam mora biti prvo. Pitanje je svakog pojedinca kako će reagirati i hoće li se sam izdići iznad svog interesa i zastupati interes hrvatskog naroda kojem pripada. Zato pokušajmo na sve moguće načine i činimo sve u smjeru boljeg i prosperitetnijeg života na ovim prostorima.

Osvrnuo bih se i na dugogodišnji rad DSHV-a. Početo je od ničega, a izrasli smo u čvrstu, jaku i organiziranu stranku koja danas ima legitimitet, legalnost i garant je opstanka svih Hrvata na ovim prostorima. DSHV se organizirao, pošto organizirani možemo mnogo lakše predstavljati svoja prava i boriti se za njih. Bilo je i oscilacija u radu stranke, što je i sasvim normalno. Pojedinci se nisu mogli uklopiti, ili su upali u trenutke slabosti, ili su iz nekih, njima znanih razloga, izašli iz stranke. U sadašnjem trenutku stranka je jaka, a samim činom ujedinjenja postala je još jača i stabilnija sa svojim brojnim članstvom, a meni je osobno čast što sam s njima rame uz rame.

Uvjerem sam da se danas nalazimo na velikoj prekretnici samim činom ujedinjenja. Nadam se da će nas ono dovesti u bolje, plodotvornije dane za DSHV, kao i za hrvatsko pučanstvo diljem Vojvodine i Državne Zajednice.

Autor je član Predsjedništva DSHV-a

Hrvati u Vojvodini ponovno imaju samo jednu političku stranku

Skupština ujedinjenja i novog početka

Za novog predsjednika DSHV-a velikom većinom glasova izabran Petar Kuntić

Piše: Jasminka Dulić

Foto: Ivan I. Ivandekić

Dugo najavljivano ujedinjenje dviju hrvatskih stranaka – Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i Hrvatskog narodnog saveza – dogodilo se. Nakon 29. siječnja na političkoj sceni Srbije postoji samo jedna stranka, koja u svom programu ističe zalaganje za ostvarivanje nacionalnih prava i integriranje Hrvata u politički, društveni i kulturni život Srbije pod ravnopravnim uvjetima, i ona se zove DSHV.

Skupština je radila poštujući sva pravila demokratske procedure, u izuzetno optimističnom ozračju, uz burne aplauze govornika i velikog broja visokih gostiju. **UJEDINJENJE:** Otvarajući skupštinu dopredsjednik DSHV-a Josip Gabrić podsjetio je na četrnaest godina postojanja stranke tijekom kojih su mnogi članovi stranke, a i drugi pripadnici hrvatskog naroda u Srbiji, bili izloženi neprijatnostima, prijetnjama pa i protjerivanju iz svojih domova. »I danas postoje oni koji ne miruju i dalje žele provocirati sukobe, te imajući sve to u vidu kao i želju članstva, a i cjelokupnog hrvatskog naroda na ovim prostorima, dvije hrvatske stranke se ujedinjuju u Demokratski savez Hrvata u Vojvodini sa željom jedinstvenog nastupa u vezi svih pitanja. Želimo prekinuti podijeljenosti i zajedničkim snagama ostvarivati naša prava. Nakon ujedinjenja svatko tko bi dalje radio

Radno predsjedništvo u sastavu: Dujo Runje, Ema Buljovčić, Josip Pekačević, Ivica Tumbas, Marinko Šimić

Dujo Runje, predsjednik Hrvatskog akademskog društva Ne trebamo se stidjeti politike

Dujo Runje je u ime Hrvatskog akademskog društva čestitao na ujedinjenju i rekao kako su »lažne dileme treba li nama kao manjini uopće politička stranka. Nitko ne može bolje znati što nama treba i nitko nas ne može bolje predstavljati nego mi sami. Jedno su udruge, a drugo politička stranka. Ono čega se mi trebamo bojati jest romantičarski zanos pun narcisoidnosti, a druga opasnost je plašljivi diskurs i kuknjava o tome kako nam je teško. Ne trebamo se stidjeti politike, jer je čovjek po svojoj naravi društveno, odnosno političko biće, a mnogi ljudi odustaju od ove obveze i odgovornosti uz razne alibije.«

na bilo kakvoj podijeljenosti, radio bi to protivno interesima hrvatske zajednice. Pozivamo sve hrvatske institucije da nas podrže i da nam se pridruže, jer u sljedećem periodu trebamo ostvariti veliki broj zadaća. U svim ovim nastojanjima

očekujemo i daljnju pomoć matične domovine Hrvatske. Prema domicilnoj državi Srbiji i dosada smo dokazali svoju lojalnost, a to ćemo činiti i ubuduće, ali lojalnost očekujemo i od države prema nama«, rekao je Gabrić.

Visoki gosti na Skupštini

Nakon intoniranja dviju himni – »Hej Slaveni« i »Lijepa naša« dopredsjednik DSHV-a Josip Gabrić otvorio je Skupštinu i pozdravio veliki broj visokih dužnosnika iz Republike Hrvatske, Srbije i Mađarske. Na Skupštini su bili nazočni visoki dužnosnici Vlade Republike Hrvatske: ministar poljoprivrede Petar Čobanković, i pomoćnik ministra vanjskih poslova Svetlan Berković, zastupnica dijaspore u Hrvatskom saboru Zdenka Babić Petričević, te predstavnici hrvatske diplomacije u Beogradu – opravnik poslova mr. sc. Davor Vidiš i treći tajnik u Veleposlanstvu Stipan Medo, generalna konzulica u Subotici dr. sc. Jasmina Kovačević-Čavlović i konzul u Subotici Miroslav Kovačić, te generalni konzul RH u Pečuhu mr. sc. Ivan Bandić. Gosti iz domicilne države bili su predsjednik Saveza vojvodanskih Mađara József Kasza i predstavnik Lige socijaldemokrata Vojvodine Toma Bartolić, a bili su nazočni i gosti iz Republike Mađarske – predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj Mijo Karagić i predsjednik Bajske katoličke čitaonice Antun Mujić.

Gosti iz Hrvatske

Odluku o ujedinjenju izaslanici su donijeli javnim glasovanjem, bez ijednog glasa protiv, a i Deklaraciju o ujedinjenju proparitali su burnim aplauzom.

Dotadašnji v. d. predsjednika DSHV-a **Petar Kuntić** rekao je kako će ova sedma, redovita i izborna skupština DSHV-a označiti prekretnicu u političkom djelovanju. »Hrvati u Vojvodini odlučili su se udružiti i biti prvi politički predstavnici jedne nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori, koji će imati jednu i jedinstvenu političku stranku – Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. Rezultati djelovanja prethodnih generacija i ono što su oni stvorili u Subotici i u Vojvodini obvezuju. Stoga, iako ova generacija možda i nije u skorijoj prošlosti dobro vidjela stvari, sada se suočavamo s istinom da samo jedna jaka, jedinstvena politička opcija Hrvata u Vojvodini može odgovoriti zahtjevima zajednice.«

POLITIČKA ZRELOST: *Franjo Vujkov*, do 29. veljače predsjednik HNS-a, rekao je kako su »demokratski procesi i promjene koje su se dogodile u DSHV-u pokazale da je to u državnim okvirima mala, ali prema političkoj svijesti velika stranka. Uočiti svoje slabosti i sam javno ukazati na njih i naći snage da se one prevaziđu traži veliku političku mudrost i dokaz je izuzetno velike snage. Mi smo od osnivanja HNS-a čekali ovaj trenutak, znali smo da će se jednom dogoditi, a kako je vrijeme protjecalo sve glasnije se čuo glas našega pučanstva – kad ćete se ujediniti? Tko taj glas ne čuje, ne može se dalje zaklinjati da zastupa interese svog puka i na političkom planu je potpisao vlastitu smrtnu presudu. Vodstva obiju stranaka pokazala su političku zrelost, svoje male političke interese podredila su velikom interesu svoga naroda. Ujedinjeni ćemo postati respektabilni sudionik u političkom životu na svim razinama, morati će nas uvažavati i politički neistomišljenici ali i koalicijski partneri. Nikada više si ne smijemo dozvoliti da budemo koalicijski partneri za jednokratnu upora-

Franjo Vujkov, bivši predsjednik HNS-a i novoizabrani član Predsjedništva DSHV-a

Oproštajni govor HNS-u

Franjo Vujkov, u svom posljednjem nastupu na funkciji predsjednika HNS-a, istakao je kako osjeća obvezu kazati nekoliko riječi o toj stranci. »Stranku smo osnovali kada smo procijenili da to nalažu interesi hrvatskog pučanstva u Republici Srbiji. Bio je to trenutak zastoja u političkom životu Hrvata. U Skupštini Općine Subotica naša jedina politička stranka imala je samo tri odbornika. Ostalih četrnaest odbornika Hrvata bili su članovi drugih stranaka, najviše iz tadašnjeg Saveza građana Subotice, koji su djelovali suprotno našem elementarnom interesu očuvanja nacionalnog identiteta Hrvata. Zadaća koju smo sebi postavili nikada nije bila slabljenje pozicije do tada naše jedine političke stranke DSHV-a, nego da kao alternativa, druga moguća opcija, mobiliziramo sve one koji su iz bilo kojih razloga naginjali na tu drugu stranu, koja je djelovala suprotno našim interesima. U koaliciji DOS-a na lokalnoj razini, zajedno s DSHV-om, osvojili smo trinaest zastupničkih mandata u Skupštini Općine Subotica i dva u Skupštini Vojvodine. Osnivanje HNS-a nametnulo je atmosferu nadmetanja i utjecalo na veliku i izuzetnu političku aktivnost DSHV-a, što je, u cjelini gledano, donijelo dobro hrvatskoj zajednici koju smo predstavljali i jedni i drugi.

Franjo Vujkov

bu, kada se na izborima trebaju dobiti glasovi naših birača, a da nas poslije do sledećih izbora skoro nitko ništa ne pita. Ne smijemo dozvoliti da stupimo u koaliciju kao neravnopravni partneri i neki pridruženi članovi, te da nam netko od svojih mandata ustupa mrvice kao neku milostinju, već se moramo izboriti da imamo status ravnopravnih koalicijskih partnera koji moraju dobiti ono što im pripada.«

ZAJEDNIČKI CILJEVI: Predsjednik Saveza Vojvođanskih Mađara *József Kasza* pozdravio je, kao gost, odluku o ujedinjenju čime je stvorena, kako je rekao, »jedna ozbiljna i jaka politička opcija Hrvata u

Vojvodini. Čestitam vam i želim puno uspjeha u zajedničkom radu, jer smo i do sada radili zajedno – Hrvati i Mađari, u zajedničkom interesu opstanka na ovom prostoru kojeg smatramo našim zajedničkom domovinom, i da budemo uvaženi i ravnopravni građani zemlje u kojoj živimo. U svemu ovome interes Hrvata i Mađara je zajednički i u tom smislu želim, nudim, tražim zajednički rad, zajedničku borbu za zajedničke ciljeve. SVM je u dosadašnjem zajedničkom radu dokazao da je istinski borac za ravnopravnost za prava građana i nikada nije smatrao ni HNS, ni DSHV drugorazrednim koalicijskim partnerom nego samo ravnopravnim. Kada smo predložili na zadnjim izborima od naše kvote, ako uđemo u parlament, dati jedno mjesto hrvatskom narodu, to nije bila ponuda mrvice nego istinska želja da, u podređenosti u kojoj se nalazio i dan danas se nalazi, hrvatski narod dobije legitimnog predstavnika u parlamentu Srbije. Uvijek smo smatrali da među nama mora biti istinske suradnje i u tom cilju i u tom pravcu ćemo se i dalje zalagati.«

STRANAČKI IZBORI: Nakon proglašenja ujedinjenja uslijedili su unutarstranački izbori. Birani su predsjednik stranke, članovi Predsjedništva, Vijeća i Nadzornog odbora. Za predsjednika su se kandidirali **Petar Kuntić** i **Blaško Temunović** koji su i izložili svoje programe rada za iduće četiri godine. **Petar Kuntić** je izložio program pod nazivom »Četiri iskoraka«. Prvi iskorak je, rekao je Kuntić, omasovljenje članstva praćeno i promjenom stila

Gosti iz Subotice

Pomoćnik ministra vanjskih poslova u Vladi

Republike Hrvatske Svjetlan Berković

Skrb i potpora Hrvatima izvan domovine

»Prenosim vam pozdrave ministra vanjskih poslova dr. Miomira Žužula i osobno mi je zadovoljstvo i čast što prisustvujem ovako važnom skupu suradnje i jedinstva Hrvata u Vojvodini. Republika Hrvatska je donijela Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina i to konsenzusom svih političkih stranaka u hrvatskom parlamentu. U aktualnom izbornom zakonu broj zastupnika, koji pripada nacionalnim manjinama, podignut je s pet na osam, a upravo su završeni i dopunski izbori za vijeća nacionalnih manjina. U našim uvjetima se izdvajaju i prilično velika financijska sredstva za rad nacionalnih manjina u Hrvatskoj. S druge strane skrb prema Hrvatima u inozemstvu je ustavna kategorija za svaku Hrvatsku vladu jer članak 10. hrvatskog Ustava vrlo jasno propisuje i obvezuje hrvatsku državu na pomoć i skrb Hrvatima izvan domovine, a to se i čini. U protekloj godini izdvojili smo za kulturne i obrazovne programe Hrvata u Vojvodini 240.000 eura, pokraj toga je Ministarstvo vanjskih poslova iz svojih sredstava pomagalo razne kulturno-obrazovne programe Hrvata u Vojvodini s preko 40.000 eura, i stipendira se 120 studenata. U tijeku je formiranje nove uprave u okviru Ministarstva vanjskih poslova – Uprave za Hrvate izvan Hrvatske, u okviru kojeg će postojati poseban Odjel za Hrvate u susjednim zemljama. Mi pozdravljamo razvoj demokracije u Srbiji i Crnoj Gori i nadamo se da će Ustavna povelja o pravima nacionalnih manjina kao i Zakon kojim ste vi po prvi puta dobili status nacionalne manjine iz legislative preći što snažnije u praksu, jer manjine mogu i trebaju biti most suradnje između naroda, između država.«

Svjetlan Berković

rada u stranci, jer 'kadrovske transfuzije' nisu dovoljne i samo objedinjen i jak DSHV će predstavljati političku okosnicu hrvatskog naroda, a u protivnom još dugo ćemo predstavljati 'monetu za potkusurivanje' većim strankama. Drugi iskorak odnosi se na integraciju Hrvata u društveno-politički i gospodarski život Srbije i Crne Gore, bez potrebe skrivanja iza kategorija – Bunjevci, Šokci, Jugoslaveni. Hrvati kao Hrvati trebaju biti prisutni u parlamentima na svim razinama i u svim drugim institucijama države (uprave, sudstva, policije). Kuntić je istaknuo i kako je zabluda vjerovati da su formiranjem nacionalnih vijeća riješena sva pitanja nacionalnih prava manjina, jer bez logističke podrške političkih

stranaka prava se neće ostvarivati u punoj mjeri. Treći iskorak odnosi se na integrativnu ulogu DSHV-a u samoj hrvatskoj zajednici, koja će se ostvarivati kroz jačanje suradnje i zajedništva sa svim hrvatskim institucijama. Kuntić je rekao kako ujedinjeni DSHV svakako ne može brinuti o svim aspektima kulture, obrazovanja, informiranja, ali da će ubuduće aktivno sudjelovati u radu Hrvatskog nacionalnog vijeća, jer se uspostavljanjem povjerenja gubi smisao daljnje podjele na dvije liste (A i B) koje su nesretno podijelile vijećnike HNV-a. Četvrti iskorak obuhvaća promjene u odnosu prema matičnoj državi, prema drugim političkim strankama, organizacijama za zaštitu ljudskih prava, diplomacijama,

međunarodnim organizacijama i konferencijama, prema mladeži i prema drugim narodima.

Glede unutarnje organizacije DSHV-a, pokraj Predsjedništva i Vijeća funkcionirat će i dalje odbori, protokol i izborni stožer, a ponovno će se pokrenuti i izdavanje stranačkog glasila »Glas ravnice«.

Blaško Temunović se u svom iscrpnom izlaganju kritički osvrnuo na skoro sve hrvatske institucije i

Novi predsjednik: Petar Kuntić

organizacije, govoreći kako se za većinu njih ne zna »tko vuče konce«, apostrofirajući prije svega sam DSHV, a zatim i Hrvatsko nacionalno vijeće koje prema njegovom mišljenju nije ništa uradilo za hrvatski korpus. Za Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« je rekao kako ničemu ne služi, a »Hrvatsku riječ« je oštro kritizirao. Osvrnuo se i na druge institucije od kojih, prema njegovom mišljenju, Hrvati nemaju nikakvih koristi, a trebalo bi, kao što su FK »Bačka« i Narodno kazalište. Temunović je predložio organizacijske promjene u stranci gdje bi se u trinaest oblasti formirali timovi, na čelu svakog bi bio koordinatorski, a suradnici bi bili oni koji žele surađivati. Jednom mjesечно bi se »polagali računi« stranci za svoj rad. Predložio je osim toga i formiranje službe pravne pomoći i službe za marketing.

REZULTATI IZBORA: U radu Skupštine sudjelovalo je od pozvanih 335 delegata njih 299. Glasovalo je 283 izaslanika. Velikom većinom od 76,3 posto ili 216

Novo rukovodstvo stranke

Protukandidat: Blaško Temunović

Petar Čobanković, ministar poljoprivrede u Vladi Republike Hrvatske

Otvoreni za sve oblike suradnje

»Prenosim vam tople i iskrene čestitke i pozdrave predsjednika Hrvatske vlade i predsjednika Hrvatske demokratske zajednice dr. Ive Sanadera. Hrvatska vlada maksimalno će raditi na poboljšanju i razvijanju dobrosusjedskih odnosa sa svim nama susjednim državama a isto i sa Srbijom i Crnom Gorom. Put Hrvatske vlade ide prema Europskoj uniji i u tom kontekstu mi ćemo se maksimalno zalagati i raditi na tome da kad jednom budemo u EU s onima koji će tamo biti od 1. svibnja, i nama i vama susjedna Republika Mađarska, da ćemo biti veza i za zemlje koje do tada neće doći u Europsku uniju i spremni smo pružiti svekoliku potporu i podršku. Jedan od naših primarnih interesa je razvijati prava nacionalnih manjina ne iz razloga što netko nas na to pritišće, ne iz razloga što tako želi Europska unija, nego iz jednostavnog razloga što to želimo mi. Mi želimo da u Hrvatskoj sve nacionalne manjine imaju svoja maksimalna manjinska prava i na tome smo već puno učinili i još ćemo učiniti, ali isto tako Hrvatska vlada će se maksimalno zalagati u kontaktu s drugim državama da takva prava imaju i pripadnici hrvatske manjine u susjednim zemljama. Meni je osobno žao što u četvrtak u Mostaru nismo imali prigodu susresti

Petar Čobanković

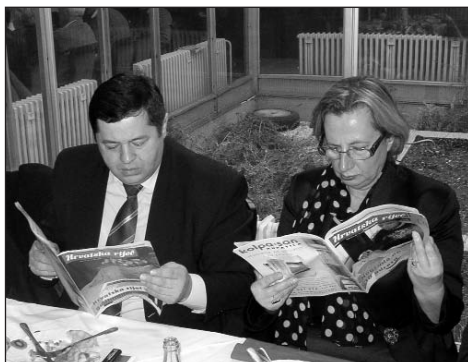
se s predsjednikom Srbije i Crne Gore Svetozarom Marovićem, a uvjeravam vas da bi jedna od tema razgovora na tom bilateralnom susretu bila upravo naša intencija i želja da se odnos prema nacionalnim manjinama u Srbiji i Crnoj Gori digne na

viši nivo. Ostajemo otvoreni za sve oblike suradnje, shvaćamo i potrebu i obvezu da budemo uz vas i da učinimo maksimalne napore kako bi vam život na ovim prostorima učinili boljim. Očekujem da ćemo vrlo brzo uspostaviti direktnu suradnju, da ćemo i kroz razne oblike gospodarske suradnje Hrvatske i Srbije i Crne Gore stvoriti okvire i mogućnosti da u povoljnijim uvjetima i vi osjetite značajniju prisutnost Republike Hrvatske na ovim prostorima. Moja je želja da vas se ne sjećamo samo kad se veselimo uz vaše prekrasne pjesme, nego da budete u našim mislima i u našim radnjama često. Mene raduje stipendiranje studenata od strane hrvatske države, ali možda moramo početi razmišljati na drugi način. Trebamo vam pomoći i stipendirati Hrvate koji će studirati i u Subotici i u Novom Sadu i u Beogradu, jer naša želja i intencija nije da stipendiramo mlade Hrvate iz Vojvodine, a da poslije toga oni u pravilu ostanu u Hrvatskoj. Mi želimo ojačati vas ovdje gdje ste, jer ste pokazali da možete opstati i da je ovaj prostor dio vas. Pokušati ćemo na takav način pomoći školovanje mladih Hrvata da oni ostanu ovdje na ovom prostoru, jer samo ako budete imali mlade, pametne, školovane ljude, vaša situacija i vaš položaj će biti bolji.« ■

glasova, za predsjednika je izabran Petar Kuntić, Blaško Temunović je dobio podršku 66 izaslanika.

Za članove Predsjedništva izabrani su Martin Bačić, Lazar Baraković, Đorđe Čović, Stipan Stantić, Josip Gabrić, Josip Jaramazović, Antun Meriković, Stipan Dulić, Dujo Runje, Franjo Vujkov, Josip Pekačević, Joza Kolar, Ivan Kozbašić, Zdenka Popov.

Za nove članove Vijeća izabrani su Ema Buljović, Ivan Budinčević, Marijana Čović, Ivan Stipić, Martin Gabrić, Slavko Benčik, Marinko Šimić, Ivan Ivković, Pere Matković, Antun Lulić, Dragan Hupko, Ivan Tumbas, Bela Lipozenčić, Mirko Ostrogonac, Ivan Tikvicki, Grgo Kujundžić, Bela Ivković, Antonija Čota, Marinko Katančić, Josip Lamza, Gojko Zeljko, Stipan Siladev, Branko Melvinger i Božo Gojević. ■

Zdenka Babić Petričević, zastupnica dijaspore u Hrvatskom saboru

Zajednička odgovornost

»Prenosim vam lijepe pozdrave od predsjednika Hrvatskog sabora Vladimira Šeksa.

Pljesak nakon usvajanja deklaracije ujedinjenja dviju hrvatskih političkih stranaka ovdje u Vojvodini je označio jedno svečarsko oduševljenje i jedinstvo. Pljesak znači jedan novi početak za novu i bolju budućnost, koja, međutim, ne može biti takva, ako na tome ne radimo mi svi, pa i ja, vaša zastupnica u Hrvatskom saboru. Lijepo je i ponosno predstavljati sve Hrvate izvan domovine u Hrvatskom saboru, jer su Hrvati izvan domovine veliko bogatstvo hrvatskog naroda i hrvatske države i to smo dokazali kroz cijelu našu povijest, kroz koju smo niti ma povezani, a tako nam je povezana i zajednička budućnost. Bez dobre suradnje nećemo ostvariti ono što očekuje hrvatski narod i matična država i vaša domicilna država. Jedni bez drugih ne možemo učiniti ono što se zove – ostvarivanje prava hrvatskog naroda u Srbiji i Crnoj Gori. Ne želimo i ne smijemo ostati samo na verbalnoj, deklarativnoj razini, na papiru, a od toga ne ostvariti ništa. Nadam se da ćemo učiniti ono što Hrvati ovdje očekuju od nas. Bit će ponovno sretna kad dođem pred vas i kažem što smo zajedno uradili, a ne što ćemo uraditi, ali ne smijemo odugovlačiti nego od danas u zajedništvu početi nešto raditi.« ■

Zdenka Babić Petričević

Održana treća sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

Zeleno svjetlo za nastavak rada

Vijećnici usvojili podnijeta izvješća i plan rada za sljedeću godinu i konstituirali radna tijela Vijeća

Piše: Jasminka Dulić

Zbog toga što je održana deset mjese - ci poslije druge sjednice, treća sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća imala je dugačak dnevni red od 47. točaka i trajala je punih šest sati. Vijećnici su usvojili podnijeta izvješća za prošlu i plan rada za sljedeću godinu i konstituirali radna tijela Vijeća. Najviše rasprave izazvala je točka dnevnog reda koja se odnosi na preuzimanje osnivačkih prava nad NIU »Hrvatska riječ«.

Na sjednici su kao gosti bili nazočni otpravnik poslova Velevostanstva Republike Hrvatske u Beogradu *mr. Davor Vidiš*, generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *dr. Jasmina Kovačević-Čavlović* i treći tajnik Velevostanstva RH u Beogradu *Stipan Medo*.

i Planu za 2004. godinu. Bela Tonković je iznio kako se u Izvješću o radu Vijeća »može vidjeti što je uradio predsjednik i predsjednik Izvršnog odbora, ali o samom radu Vijeća nema ništa.« Vijeće prema mišljenju Tonkovića nije radilo, nije sprovelo odluku Skupštine AP Vojvodine kojom se određuje vijećima da naprave popis imena mjesta i lokaliteta na jezicima nacionalnih manjina, i postavio je pitanje zašto se to nije uradilo.

Predsjednik HNV-a *Josip Ivanović* je na ove primjedbe odgovorio kako je »nakon druge sjednice HNV-a situacija u DSHV-u bila složena i zbog toga se čekalo s održavanjem sjednice dok se konsolidira situacija u toj stranci«. *Josip Ivanković* je postavio pitanje zašto se kao temelji HNV-a po-

vlč. *Josip Pekanović* rekao je kako »treba usmjeriti pogled naprijed a ne u nazad, svjesni tereta razjedinjenosti. Osobno sam prisutan u Vijeću, kao vijećnik sa stotinu potpisa, kao i svatko drugi, a ako to nekomu smeta spreman sam podnijeti ostavku.« *Antun Kaić* je predložio je da se u plan rada unese odredba prema kojoj će se Vijeće sastajati četiri puta godišnje i da se orijentaciono odrede datumi, što su podržali i drugi vijećnici. Prijedlog plana rada je usvojen bez značajnijih izmjena.

KADROVSKA RJEŠENJA: Niz točaka odnosio se na donošenje odluka o formiranju stalnih odjela i imenovanju ravnatelja i članova, te o formiranju stalnih odbora Vijeća i imenovanju njihovih predsjednika i članova. Glede njihovog formiranja Bela Tonković je iznio niz primjedbi kako se ide »naopakim« putem jer se nije prvo donijela odluka o formiranju takvih odjela i poslovnika o radu tih odjela, kao i da »mnogi ljudi nisu bili pitani žele li uopće sudjelovati u radu tih tijela«, te je rekao kako niti on osobno ne želi biti ravnatelj Odjela za financije, kako je to predloženo. Dopredsjednik HNV-a *Branko Horvat* je odgovorio kako su u Subotici održana dva sastanka da bi se pronašla kadrovska rješenja za odjele i odbore te da treba angažirati što više ljudi iz hrvatske zajednice.

Josip Ivanović je rekao kako je logika popunjavanja radnih tijela Vijeća bila utemeljena na dva principa, teritorijalnom i stručnom, i da su se održali regionalni sastanci, kako bi se pronašli adekvatni ljudi, a da su prema samom Statutu HNV-a ravnatelje i članove odjela mogli samoinicijativno predlagati i predsjednici Izvršnog odbora i Vijeća. Sva predložena kadrovska rješenja su vijećnici zatim usvojili.

Predsjedništvo HNV-a

Sjednici je prisustvovalo 26 od ukupno 35 vijećnika, a osim vijećnika koji su se ispričali zbog zauzetosti i zbog pripreme Skupštine DSHV-a, nisu bili nazočni niti dva člana Izvršnog odbora, zaduženi za resor informiranja i službeni uporabu jezika *Tomislav Žigmanov*, te kulture *Berislav Skenderović*.

USVOJEN PLAN ZA 2004: Predloženi dnevni red vijećnici su prihvatili bez izmjena iako je bilo određenih primjedbi i prijedloga za izmjenu. Naime, *Bela Tonković* je tražio da se donošenje odluke o tome da HNV preuzme osnivačka prava nad NIU »Hrvatska riječ« skine s dnevnog reda jer je smatrao da ne treba preuzimati prava bez odgovarajućih financijskih resursa, a takvo mišljenje su podržali i *Milivoj Prčić* i *Josip Ivanković*. *Slaven Dulić* je predložio da se financijsko izvješće s kraja dnevnog reda premjesti na početak, ali vijećnici nisu usvojili ove prijedloge.

U prvom dijelu sjednice raspravljalo se o podnjetom Izvješću o radu Vijeća u 2003.

javljuju Katolička crkva i Forum hrvatskih institucija, na što je predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Lazo Vojnić Hajduk* odgovorio kako Katolička crkva nesporno ima veliki i značajan utjecaj u hrvatskoj zajednici, a da Forum objedinjuje udruge koje rade značajne stvari za hrvatsku zajednicu. *Josip Ivanović* je kazao kako »polazimo od postojeće stvarnosti gdje je Katolička crkva sačuvala hrvatsko kadro kad je bilo najteže naročito u Srijemu u vrijeme progona, a to je potvrdio i vijećnik iz Srijema *Zdenko Đaković*.

Dopredsjednik HNV-a iz Sombora

Vijećnici na sjednici

HRVATSKA RIJEČ: Najviše rasprave vodilo se oko preuzimanja osnivačkih prava nad NIU »Hrvatska riječ«, za koju su svi vijećnici ustvrdili kako je od izuzetnog značaja za hrvatsku zajednicu. Jedna grupa vijećnika je smatrala da je preuranjeno donositi takvu odluku jer Vijeće nema vlastitih financijskih sredstava kojima bi financirala ovakvu ustanovu, dok je druga grupa isticala kako prema zakonu od svibnja iduće godine Pokrajina ne može biti osnivač medija a Hrvatsko nacionalno vijeće je nadležno za informiranje na hrvatskom jeziku. Pojedini vijećnici su smatrali da ako se i osiguraju sredstva, prijenosom osnivačkih sredstava postoji opasnost da Hrvatska riječ izgubi svoju autonomiju, odnosno da potpadne pod utjecaj pojedinih struja u HNV-u. Nakon duže rasprave u kojoj su se argumenti iznosili za i protiv ovakve odluke većina vijećnika se složila da se preformulira tekst odluke prema kojoj »HNV donosi odluku o prihvatanju prijenosa osnivačkih prava od Skupštine AP Vojvodine pod uvjetom da se kroz pokrajinski proračun osiguraju financijska sredstva za redovno funkcioniranje NIU Hrvatska riječ. Drugim riječima, tražiti će se instrumenti garancija proračunskih sredstava za njen daljnji rad, rekao je Ivanović. Vijećnici su takvu preformuliranu odluku usvojili.

Gosti na sjednici

IZVRŠNI ODBOR:

U drugom djelu sjednice koji je napustilo nekoliko vijećnika, ali je kvorum ipak održan, raspravljalo se o radu Izvršnog odbora u 2003. godini, s elementima plana za 2004. godinu i o financijskom izvješću u planu. Predsjednik Izvršnog odbora Lazo Vojnić Hajduk iznio je što je urađeno u protekloj godini, a član IO zadužen za obrazovanje *Dužo Runje* predložio je što je urađeno na planu obrazovanja na hrvatskom jeziku i što još treba uraditi. Runje je rekao da su za slabe rezultate »prepreke prije svega u nama jer Vijeće ima i legalitet i legitimitet realizirati izučavanje hrvatskog jezika u višim razredima osnovnih škola jer uvjeti kao što su volja domicilne države i programi postoje, a matična država bi nam mogla pomoći u kadrovima, dok se ne obrazuju domaći kadrovi. Treba pokrenuti inicijativu i za osnivanje Hrvatske gimnazije i uz nju internat u kojoj bi se školovala djeca iz cijele zemlje, a domaćim kadrovima treba osigurati dopunsku naobrazbu na Učiteljskom fakultetu u Osijeku. Runje je uvjetovao svoj ostanak u Izvršnom odboru HNV-a najskorijim i učinkovitim rješavanjem ovih pitanja.

FINACIJE: Glede proračuna i plana za iduću godinu Vojnić Hajduk je iznio da iako je za to prema Zakonu obvezna domicilna država, ona nije osigurala financijska sredstva za rad Vijeća, a jedina sredstva koja su bila dobivena bila su iz Republike Hrvatske, i skromna sredstva iz pokrajinskog proračuna. To je uvjetovalo da se nije mogao niti donijeti proračun za prethodnu

Izvršni odbor HNV-a

godinu. Dopredsjednik HNV-a za područje Srijema *mr. Mato Groznica* postavio je niz pitanja o racionalnosti trošenja novca koji je dobiven od matične države, na što je Vojnić Hajduk odgovorio da su sredstva trošena namjenski. Financijsko izvješće je zatim usvojeno kao i financijski plan za 2004. godinu. Pri kraju sjednice, koju su polako napuštali vijećnici, postavilo se nekoliko pitanja o funkcioniranju E-vlade i o prijedlogu informatizacije hrvatske zajednice, kao i o kriterijima za dodjelu sredstava, ali su već umorni vijećnici može se reći po automatizmu usvojili preostala izvješća i prijedloge.

Sasvim sigurno ova »mamutska« sjednica, kako su je neki vijećnici nazvali, nije mogla zbog obimnog dnevnog reda osigurati prostor svim vijećnicima da iznesu svoje prijedloge i viđenja, te je i Dužo Runje, na kraju sjednice, apelirao da se nova sjednica Vijeća sazove za dva mjeseca, a Branko Horvat je predložio da Izvršni odbor što prije inicira konstitutivne sjednice formiranih odjela i odbora kako bi se dogovorili o sljedećim koracima i izradili poslovnici o radu. ■

U povodu Skupštine ujedinjenja hrvatskih političkih manjinskih stranaka

Pismo podrške

Vijećnici Hrvatskog nacionalnog vijeća su sa svoje treće redovite sjednice uputili javno i otvoreno pismo podrške Skupštini ujedinjenja DSHV-a i HNS-a: »Uspostavljanjem višestranačkog sustava u politički život na prostoru bivše Jugoslavije, Hrvati u Vojvodini su bili u povijesnoj prilici artikulirati svoje nacionalne interese kako u cilju očuvanja nacionalnog identiteta tako isto i u sudjelovanju na svim razinama parlamentarnog sustava. U tu je svrhu 1990. godine, osnovan Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, kao jedina hrvatska politička stranka na ovim prostorima. Postojala je nada i nastojanje da Hrvati u Vojvodini postanu zbiljski politički narod u novijoj povijesti. Ratni konflikti su međutim u velikoj mjeri osujetili ove nade i nastojanja. Ratna propaganda i državna naciona-

listička ideologija stvorili su ozračje koje je dovelo ne samo do zastrašivanja, progona već i do fizičke likvidacije Hrvata.

U političkom i društvenom smislu započet je proces jednog grupnog i individualnog izolacionizma u ozračju političke sumnjičavosti. Na pomolu je bilo i jedno unutarnje nacionalno-manjinsko urušavanje koje je prijetilo daljnjoj dezintegraciji hrvatskog nacionalnog korpusa. Politička stajališta glede ostvarenja nacionalnih ciljeva i primjenjivanih metoda su se toliko zaoštrila da je došlo 1998. godine do formiranja druge hrvatske političke stranke pod nazivom Hrvatski narodni savez.

Kako su se danas promijenile vanjske političke okolnosti u društvu i unutarnje okolnosti u hrvatskoj zajednici, Hrvatski narodni savez donosi odluku o prestanku

svoga rada u smislu ujedinjenja sa starijom političkom strankom iz razloga institucionalnih promjena u toj stranci, i s ciljem objedinjavanja političkih i drugih nacionalnih resursa. Držimo da je dobro promišljena stranačka politička djelatnost jedan od ključnih momenata u ostvarenju nacionalnih interesa i očuvanju identiteta. Pozivamo hrvatske intelektualce i sve one Hrvate i Hrvatice, koji to žele, da daju svoj doprinos u političkom životu hrvatske zajednice. Vijećnici Hrvatskog nacionalnog vijeća procjenjuju vrlo pozitivnim akciju ujedinjenja, izražavaju posebno priznanje svim akterima toga čina, a budućoj ujedinjenoj hrvatskoj političkoj stranci žele puno uspjeha u političkom radu, ostvarenje visokih političkih ciljeva i dobru suradnju s Hrvatskim nacionalnim vijećem. ■

Dr. Svjetlan Berković, pomoćnik ministra vanjskih poslova Republike Hrvatske

Računajte na veću potporu

Međudržavni odnosi RH i SCG sve bolji Neophodan rad kroz institucije* Najavljena veća financijska pomoć iz RH* Potporu treba tražiti i od domicilne države* Manjina mora biti lojalna državi u kojoj živi Očekujem da incidenata više neće biti*

Razgovor vodila: Dušica Dulić

Dr. Svjetlan Berković rođen je 15. srpnja 1952. godine u Zagrebu. Magistrirao je 1983. godine na poslijediplomskom studiju iz Međunarodnog javnog i privatnog prava i međunarodnih odnosa na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a doktorirao je iz područja međunarodnog prava 1989. godine na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Od 1984. godine do 2003. godine bio je konzul u Švedskoj, savjetnik u Veleposlanstvu u Čileu, načelnik Odjela za Sjevernu Europu u Ministarstvu vanjskih poslova, načelnik Odjela za organizaciju i razvoj diplomatsko-konzularne mreže u MVP, otpravnik poslova i ministar savjetnik u Veleposlanstvu u Kopenhagenu, utemeljitelj je i prvi ravnatelj Diplomatske akademije, do 2002. godine bio je prvi veleposlanik RH u Izraelu, a poslije parlamentarnih izbora u studenom prošle godine, te konstituiranja MVP imenovan je za pomoćnika ministra vanjskih poslova Republike Hrvatske. Sudionik je brojnih diplomatskih konferencija i skupova, te član mnogih diplomatskih izaslanstava, komisija i stručnih tijela. Autor je prvog hrvatskog diplomatskog udžbenika pod nazivom »Diplomatsko i konzularno pravo«, te djela »Azil u međunarodnom pravu«. Autor je i većeg broja znanstvenih i stručnih članaka iz područja međunarodnog prava i međunarodnih odnosa, objavljenih u Hrvatskoj i inozemstvu. Odlikovan je ordenom Kneza Branimira, Hrvatskog trilista i Spomenicom domovinske zahvalnosti. Oženjen je i otac troje djece.

HR: Kakvim ocjenjujete današnje odnose Srbije i Crne Gore i Hrvatske i koliko se oni popravljaju, razvijaju?

Svakako da je u interesu i jedne i druge države da odnosi budu što bolji, da dođe do suradnje na svim područjima. Hrvatska strana je zainteresirana za stabilnost u regiji i mi smo to pokazali i raznim odlukama. Među ostalim, posebna je bila o daljnjoj suspenziji viznog režima, dakle i dalje se u Hrvatsku može ulaziti bez zahtijevanja vize, gospodarska suradnja raste, te postoji mnogo pokazatelja da međusobni odnosi idu ka boljim danima.

.....
Bez institucija teško je biti organiziran. Prema tome, ako hoćete biti organizirani, imati kvalitetan rad u kulturi, kvalitetan rad na očuvanju jezika, obrazovanja, onda morate imati institucije koje to prate.

HR: Kakvim ocjenjujete položaj hrvatske zajednice u Vojvodini, odnosno u Srbiji i Crnoj Gori, i u kakvom su položaju Hrvati u odnosu na Srbe u Hrvatskoj?

Mi pozdravljamo sa zadovoljstvom ustavnu povelju o pravima nacionalnih manjina koja je donijeta ovdje, kao i zakon o pravima manjina. Svakako da očekujemo da se sve te odredbe i ti standardi i u praksi provedu. Što se tiče hrvatskog odnosa prema manjinama, ja mogu reći da je kod nas već više godina na snazi ustavni zakon o pravima manjina, da smo povećali i broj manjinskih zastupnika u hrvatskom parlamentu prema posljednjem izbornom zakonu sa pet na osam. Hrvatska u sklopu svojih mogućnosti izdvaja i dosta financijskih sredstava za pomoć radu manjina, a prije par dana su provedeni i dopunski izbori za manjinska vijeća, tako da je cijela ta jedna infrastruktura uređena i da je faktički Hrvatska, mogu to reći, uvela visoke europske standarde po pitanju zaštite prava manjina.

HR: Republika Hrvatska je i do sada financijski pomagala Hrvatima u Vojvodini kroz njihove institucije. Koliko se ta pomoć može popraviti dolaskom nove vlade i možda drugačijeg pristupa ovoj problematici?

Mi nastojimo da u sklopu svojih mogućnosti što više pomažemo kulturne, obrazovne i sportske projekte Hrvata u Vojvodini. Prošle godine smo izdvojili oko 1.800.000 kuna i još neka dodatna sredstva. Podijelili smo i neke stipendije. Mislim da je to bila jedna dobro prihvaćena pomoć i sigurno je da će i ova vlada imati još jaču orijentaciju u toj pomoći a to će zasigurno brzo biti jako vidljivo. Ono što

Hrvatska strana je zainteresirana za stabilnost u regiji, a mi smo to pokazali i raznim odlukama. Među ostalim, posebna je bila o daljnjoj suspenziji viznog režima, dakle i dalje se u Hrvatsku može ulaziti bez zahtijevanja vize, gospodarska suradnja raste, te postoji mnogo pokazatelja da međusobni odnosi idu ka boljim danima.

bih još htio reći je da ćemo mi uskoro u okviru Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske imati upravu koja će baviti pitanjima Hrvata u susjednim zemljama.

HR: Prošle godine je Vlada Republike Hrvatske organizirala natječaj putem kojega su dodijeljena sredstva hrvatskim institucijama u Srbiji i Crnoj Gori. Hoće li takav natječaj biti organiziran ove godine?

Ono što smo prošle godine učinili učinit ćemo i ove. Dapače, bit će odvojeno još nešto više sredstava nego što je to bilo prošle godine i sigurno je da će svi kvalitetni projekti biti vrlo pomno razmotreni i potpomognuti. Radi se o projektima po pitanju kulture, jezične održivosti, obrazovanja, sporta. Kada se objavi javni natječaj onda će se u određenom vremenskom periodu moći dostavljati zahtjevi i stručno tijelo će to ocjenjivati i nadam se vrlo brzo rješavati.

Ja bih rekao da se treba obratiti i tijelima vlasti države, Srbije i Crne Gore, i tražiti da se i sa te strane dobije određena potpora a svakako da će Hrvatska kroz razne varijante bilo kulturne suradnje bilo izravnom financijskom pomoći nastojati koliko je to na raspolaganju.

HR: Kako vi ocjenjujete institucionalnu organiziranost hrvatske zajednice u Srbiji i Crnoj Gori?

Bez institucija teško je biti organiziran. Prema tome, ako hoćete biti organizirani, imati kvalitetan rad u kulturi, kvalitetan rad na očuvanju jezika, obrazovanja, onda morate imati institucije koje to prate. Primjerice, mi smo u Hrvatskoj na tom planu puno pomogli nacionalnim manjinama, tako da očekujemo da će i Hrvati u susjednim zemljama, osobito Hrvati u Vojvodini, dobiti te iste mogućnosti.

Odrednice vanjske politike RH

HR: Kako komentirate ujedinjenje Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i Hrvatskog narodnog saveza u jednu stranku?

Ja mogu samo čestitati današnjem događanju. Ne moraju svi isto misliti, ali mislim da je jedinstvenost vrlo dobra stvar, a dobro je da postoji institucija koja će profilirati i zahtjeve i interese Hrvata u Vojvodini. Ono što želim naglasiti, to stvarno nije fraza kad se kaže da su manjine most prijateljstva među državama. Stvarno to mogu i trebaju biti. Kako Srbi u Hrvatskoj, tako i Hrvati u Srbiji i Crnoj Gori. Mogu biti samo dobrodošao čimbenik koji će pospješiti suradnju između dvije države i omogućiti stabilizaciju i normalizaciju odnosa na svim područjima.

HR: U Vojvodini postoji »Hrvatska riječ«, Uredništvo na hrvatskom jeziku Radio Subotice i televizijska emisija na hrvatskom »TV divani«. Koliko je to dovoljno za jednu zajednicu i koliko ovi medijski projekti mogu računati na potporu Hrvatske?

Ja bih rekao da se treba obratiti i tijelima vlasti države, Srbije i Crne Gore, i tražiti da se i s te strane dobije određena potpora a svakako da će Hrvatska kroz razne varijante bilo kulturne suradnje bilo izravnom financijskom pomoći nastojati koliko je to na raspolaganju. Je li to dovoljno? Ne. Uvijek se može više i bolje, međutim, bitno je da takve stvari postoje, da su one od interesa ljudima, Hrvatima u Vojvodini i svakako da je to vrlo važan čimbenik u očuvanju identiteta i jezika.

Temeljne sastavnice vanjske politike Republike Hrvatske su očuvanje i jačanje mira i razumijevanja među državama i narodima, učvršćenje međunarodnog položaja Hrvatske, stvaranje uvjeta za ostvarenje temeljnih strateških prioriteta uključivanjem u europske i transatlantske političke, sigurnosne i gospodarske integracije, poštivanje preuzetih međunarodnih obveza, rješavanje otvorenih pitanja preostalih iz procesa raspada bivše države, uspostava dobrosusjedskih odnosa i suradnje sa svim susjednim zemljama na načelima ravnopravnosti i uzajamnosti, razvijanje prijateljskih odnosa s najvažnijim čimbenicima i državama u svijetu, jačanje gospodarskog položaja, te promocija ukupnog image-a Hrvatske.

Temeljni ciljevi vanjske politike RH su ulazak u EU, NATO, unapređenje odnosa sa susjednim državama, razvijanje bilateralne i multilateralne međunarodne suradnje, promocija hrvatskog gospodarstva, te ukupna promidžba Hrvatske.

HR: Što biste poručili Hrvatima u Srbiji i Crnoj Gori?

Manjina treba biti lojalna svojoj državi u kojoj živi. Ono što mi ne pozdravljamo i svakako ne možemo prihvatiti to je da hrvatska manjina u SCG bude ugrožena. Međutim, smatramo da se radi o incidentima, a ne o nekakvoj politici i mi smo na te incidente upozorili i predstavnik

predstavnik vlasti Srbije i Crne Gore te očekujemo da se takve stvari neće događati. Mi smo zainteresirani za dobru međudržavnu suradnju, za razvoj odnosa na svim područjima i upravo u kontekstu toga smatramo da je vrlo važna i uloga dobre zaštite i dobrog ostvarenja prava nacionalnih manjina.

Manjina treba biti lojalna svojoj državi u kojoj živi. Ono što mi ne pozdravljamo i svakako ne možemo prihvatiti to je da hrvatska manjina u SCG bude ugrožena. Međutim, smatramo da se radi o incidentima, a ne o nekakvoj politici i mi smo na te incidente upozorili i predstavnik vlasti Srbije i Crne Gore te očekujemo da se takve stvari neće događati.

U Novom Sadu okončan Treći sajam medija

Mediji u centru pažnje

Predstavljeno izdavaštvo nacionalnih manjina

Treći sajam medija, koji je održan na Novosadskom sajmu od 25. do 27. veljače, uspješno se završio kao dokaz dobre tradicije mjesta susreta najznačajnijih domaćih i stranih medijskih kuća.

Na Sajmu je sudjelovalo 110 domaćih i stranih izlagača, mnogobrojne novinske agencije, radio i TV stanice, marketinške agencije, distributeri filmova, distributeri audio-video opreme, internet provajderi i drugi. Preko 20.000 posjetitelja imalo se priliku informirati posredstvom mnogobrojnih promocija, stručnih skupova i tribina posvećenih aktualnoj situaciji i problemima domaćih medija, ali i o iskustvima medija iz okruženja. Sajam su obilježila i gostovanja poznatih javnih i estradnih ličnosti, projekcije filmova i prezentacije najnovijih tehničkih dostignuća u oblasti medijske opreme.

Mr. Tatjana Hevizi

NA JEDNOM MJESTU: »Poslovnu godinu Novosadski sajam počinje upravo Trećim sajmom medija koji smo organizirali. Smatramo ga osobitim jer u zemljama koje nas okružuju nema sajma posvećenog medijima, već su sajmovi samo orijentirani određenim segmentima medija, kao što su sajmovi audio-video opreme. Ideja organiziranja sajma medija proistekla je iz činjenice, da na prostoru na kojem živimo postoji mnoštvo medija koji žele prezentirati kvalitetu usluga koje pružaju. Na ovom sajmu medijske kuće su u središtu pažnje, te nastupaju kao domaćini objedinjeni na jednom mjestu. Prilikom osmišljavanja programa sajma analizirali smo trendove u inozemstvu, kako bismo posjetiteljima, pokraj prezentiranja medijskih kuća, omogućili i aktivno sudjelovanje u skupovima stručnjaka«, objašnjava za Hrvatsku riječ voditeljica projekta *mr. Tatjana Hevizi*. »Cilj nam je bio organizirati sajam koji će ponuditi posjetiteljima kvalitetan nastup, događanja na štandovima medija i na bini«.

Sajam medija održan u Novom Sadu uspio je omogućiti sudionicima da se predstavljaju poslovnim partnerima, konkurenciji, publici i stručnoj javnosti. Prigodu predstaviti se na sajmu imale su i novinsko-izdavačke ustanove nacionalnih manjina, a prezentirani su listovi na mađarskom jeziku *Hét Nap* i *Magyar Szó*, na rumunjskom *Libertatea* i *Bucuria Copilor*, na slovačkom, *Hlas L'udu*, *Vzlet*, *Lumina* i *Švetlost*, na romskom *Them*, na rusinskom *Ruske slovo*, *Mak* i *Zahratka*, i na hrvatskom *Hrvatska riječ*.

RAZMJENA ISKUSTAVA: »Drago nam je sudjelovati na Sajmu medija u Novom Sadu, jer je za nas kao mladu novinsko-izdavačku ustanovu od velikog značaja ovaj nastup zbog razmjene iskustva s urednicima drugih novinko-izdavačkih ustanova nacionalnih manjina, te i zbog postignutih ugovora o reklamiranju sa zainteresiranim gospodarstvenicima«, kaže *Đorđe Jovanović*, tajnik uredništva lista *Them* na romskom jeziku. »Odluka o izdavanju lista *Them* na romskom jeziku, donijeta je još početkom prošle godine, ali, na žalost, pojava prvog broja odloženo je do listopada 2003. godine. Novine izlaze dvotjedno, a do sada je objavljeno sedam brojeva. Za sada je list *Them* jedino izdanje naše izdavačke ustanove, a u planu je proširivanje izdavačke djelatnosti. Prodaja novina vrši se od skora, pošto je upravni odbor lista donio odluku da prvih pet objavljenih brojeva

bude poklanjano. Ova gesta učinjena je kako bi se čitatelji upoznali s novinama i iz razloga što kod pripadnika romske nacionalne manjine uglavnom ne postoji čitateljska kultura. Posljednja tri broja su se našla u prodaji po simboličnoj cijeni, te se nadam da će list *Them* oživjeti kod čitatelja«.

Urednica dječjeg časopisa na rusinskom jeziku *Melaniya Rimar* kaže: »Došli smo predstaviti izdanja naše novinsko-izdavačke ustanove i ostvariti kontakt s posjetiteljima. Izložili smo tjednik *Đóněl něřař*, koji izlazi od 1945. godine, omladinski mjesečnik *Ėřę*, dječji časopis *Čřăđřăęř* koji izlazi od 1947. godine i 15 naslova knjiga na rusinskom. Budući da se naše novine čitaju širom Vojvodine, veoma nam je drago što možemo sudjelovati na ovom sajmu i susresti se s našim čitateljima i kolegama.«

Olga Perušić

U Subotici održana Prva vojvođanska konvencija

Autonomija – jednima želja, drugima smetnja

*Usvojena »Subotička inicijativa« kojom se traži pomoć u rješavanju statusa Vojvodine
Konvencija izazvala burne reakcije i osude pojedinih stranaka i organizacija*

U Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici u subotu je održana Prva vojvođanska konvencija – skup stranaka, organizacija i pojedinaca koji se zalažu za široku autonomiju Vojvodine, a tom prigodom je aklamacijom prihvaćen proglas pod nazivom »Subotička inicijativa«. Ovim dokumentom se njegovi potpisnici obraćaju »demokratski opredijeljenim političkim partijama, nevladinim organizacijama, udruženjima i pojedincima, kako u Vojvodini tako i u Srbiji, upućujući im javni poziv da se uključe u borbu za uspostavljanje temelja europske, istinski demokratske, građanske, multietničke i dosljedno decentralizirane države zasnovane na vladavini prava«.

U »Subotičkoj inicijativi« se izražava nezadovoljstvo što »Vojvodina ni danas, poslije trogodišnje vladavine DOS-a, nema svoju punu ustavnu autonomiju sa zakonodavnom, izvršnom i sudskom vlašću«, te

se ističe zabrinutost što nakon posljednjih izbora za Skupštinu Republike Srbije »Vojvodina kao regija i manjinski narodi koji u njoj stoljećima žive nemaju u njoj niti jednog legitimnog predstavnika, po prvi put u povijesti zajedničkog življenja. U njoj nema niti jednog predstavnika regionalnih i manjinskih stranaka, kao ni predstavnika nacionalnih zajednica.«

APEL ZA POMOĆ: Prva vojvođanska konvencija je između ostalog uputila apel svim demokratskim snagama u Vojvodini da se ujedine i zajednički izađu na buduće izbore, kako bi se izborile za »punu afirmaciju autonomije Vojvodine«, a kao preduvjet za to navode nužnost »da vojvođanske stranke i njihovi lideri premoste međusobne netrpeljivosti i optuživanja, a u interesu ostvarivanja zajedničkih programskih ciljeva. Na kraju ovoga teksta stoji i kako se od međunarodne zajednice očekuje da »razumije, podrži i pospješiti razr-

ješanje vojvođanskog pitanja na demokratski način, odnosno, da pomogne da se Pokrajina, u skladu s njezinim strateškim interesima, razvija kao visokoautonomna i moderna europska regija u sastavu Republike Srbije kao države«.

Izaslanici konvencije iz Saveza vojvođanskih Mađara, Lige socijaldemokrata Vojvodine, Unije socijalista Vojvodine, Vojvođanskog kluba, te drugih političkih partija, nacionalnih vijeća i nevladinih organizacija, na tridesetogodišnjicu Ustava iz 1974. godine, složili su se i oko zahtjeva za raspisivanje izbora za Ustavotvornu skupštinu Srbije, koja bi donijela nov ustav i prihvatila Osnovni zakon Vojvodine koji je u proceduri pokrajinskog parlamenta. Kako se očekuje pomoć međunarodne zajednice, na konvenciju su bili pozvani i predstavnici međunarodnih organizacija te veleposlanstava.

PROŠLA VLAST IZNEVJERILA:

Stipan Stipić, pokrajinski zastupnik, o posljednjoj sjednici Skupštine APV

Vojvodina dobila zastavu, očekuje Osnovni zakon

Usvojena Deklaracija o pozivu na povratak i osnovana Matična komisija za formiranje VAZU

Stipan Stipić

Usvojene odluke posljednje sjednice Skupštine AP Vojvodine, prije svega o zastavi Vojvodine, izazvale su burne reakcije u javnosti, i zahtjeve za prijevremenim izborima za skupštinu APV. Prema riječima *Stipana Stipića*, zastupnika LSV u Skupštini AP Vojvodine, za tri i pol godine rada ove Skupštine donijeto je puno dobrih odluka u interesu građana Vojvodine, iza kojih stoje legalno i legitimno izabrani zastupnici prema većinskom sustavu. »Svaki glas ima svoju težinu u imenu i prezimenu zastupnika, jer su građani birali »čovjeka« a nisu glasali za liste, i to čini Skupštinu AP Vojvodine odgovornim i demokratskim tijelom, te su zahtjevi za prijevremene izbore neutemeljeni«, kaže Stipić.

►Po čemu se ova sjednica Skupštine Vojvodine razlikovala od prethodnih?

Sam početak je kasnio zbog dojava o postavljenoj bombi u zgradi Skupštine, pa je ona počela u zgradi Skupštine grada Novog Sada, dok ovlaštena službena lica MUP-a nisu, i to moram reći vrlo korektno, obavila svoj posao, i konstatirali da je dojava bila lažna. Nakon toga je sjednica nastavljena »u svom domu« u zgradi Banovine. Nekoliko točaka dnevnog reda bile su vrlo bitne za očuvanje identiteta Vojvodine, između ostalih, prijedlog o zastavi i svečanoj pjesmi. Na sjednici je velikom većinom izglasano prihvatanje prijedloga zastave Vojvodine, koja u sebi sadrži državnost Republike Srbije (trobojka) i tri zvjezdice na plavom središnjem polju koje simboliziraju Srijem, Banat i Bačku i ujedno jednu od europskih regija. Na moju žalost, himna kao isto bitan element identiteta nije imala većinu, bar ne na ovoj sjednici.

►Na ovoj sjednici nije razmatran Osnovni zakon. Kada se očekuje njego-

vo razmatranje i eventualno usvajanje?

Na ovoj sjednici nije bilo predviđeno njegovo razmatranje jer nije završeno usuglašavanje zastupničkih grupa oko konačnog teksta Osnovnog zakona Vojvodine. Na jednoj od sljedećih sjednica se očekuje usvajanje Osnovnog zakona zbog nemogućnosti daljnjeg čekanja na donošenje Republičkog Ustava.

►Usvojena je i deklaracija kojom se veliki broj građana, koji su bili prisiljeni napustiti Vojvodinu u periodu od 1990. do 2000. godine, poziva na povratak.

Sve do sada nikakvi konkretni potezi za utvrđivanje pouzdanog broja ovakvih osoba, kao i inicijative za njihov povratak, nisu činjeni. Na dnevnom redu je, stoga, istina na kraju mandata, bio i prijedlog ove deklaracije i ona je usvojena. Pozvani su građani koji su uslijed političkih, gospodarskih, etničkih i drugih razloga napustili Vojvodinu – da se vrate. Ovom deklaracijom ovlašćuje se Skupština APV da preko svojih tijela i ovim građanima garantira jednaka prava kao i ostalim građanima

Predsjednik Lige socijaldemokrata Vojvodine *Nenad Čanak* je tom prigodom istaknuo kako sudionici konvencije »ne traže državnu strukturu Vojvodine već samo pravo da odlučuju i upravljaju svojim sudbinama na najelementarniji način«, te dodao da će »Vojvođane moći ujediniti samo čvrsto pravilo za koje nije važno hoće li se zvati osnovni zakon ili ustav Vojvodine« te se osvrnuo na činjenicu da je dan prije Pokrajina dobila svoju zastavu. Nenad Čanak je istaknuo i da su vojvođanske stranke podržale reforme i DOS radi rušenja *Slobodana Miloševića* i da su naivno vjerovale da će se njegovim odlaskom položaj Vojvodine promijeniti.

Predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara *József Kasza* je na Prvoj vojvođanskoj konvenciji rekao da »nitko nema pravo izjaviti da treba ukinuti samostalnost Vojvodine. Nitko nema pravo zaradi centralističkih interesa Beograda svojatati Vojvodinu jer ona nije ničiji miraz. Vojvodina nije ni 'čardaš', niti 'tancuj, tancuj' već je jedini put i most prema Europi«.

József Kasza je potvrdio i da je bilo dojava da će »nezadovoljni građani« prekinuti ovaj subotnji skup, te je policijsko osiguranje oko Gradske kuće u Subotici bilo pojačano, ali incidenata nije bilo.

REAKCIJE I OSUDE: No, još istoga dana, kao i sutradan, uslijedile su osude održavanja Prve vojvođanske konvencije. Pokrajinski odbor SPS-a ocjenjuje da »to

može biti opasno izvoriste unošenja nemira među žitelje Vojvodine i Srbije, međunacionalnih netrpeljivosti i sukoba«. Oni smatraju i da je riječ o »secesionističkim težnjama«.

Srpska radikalna stranka poručila je da će vojvođanska zastava trajati do pokrajinskih izbora kada će oni »vratiti crveno-plavo-bijelu srbijansku trobojku na sve dijelove Srbije«.

Demokratska stranka Srbije, koalicija Srpskog pokreta obnove i Nove Srbije, Na-

rodna demokratska stranka i Srpski narodni pokret »Svetožar Miletić« usvojili su u nedjelju zajedničku deklaraciju u kojoj se navodi da usvajanje državnih znamenja i simbola, priprema za usvajanje nacrt osnovnog zakona Vojvodine, kao i najava internacionalizacije pitanja položaja Pokrajine »predstavljaju izravan atak na državni integritet i nacionalni interes većinskog srpskog naroda u Pokrajini«.

D. D.

Vojvodine, uključujući i pravo na državljanstvo, stambeno pravo i pravo na glasanje i osobnu sigurnost. Osim toga, zahtijeva se Izvršno vijeće AP Vojvodine da u najkraćem roku stupi u kontakt s odgovarajućim tijelima vlada susjednih zemalja, kao i drugih zemalja, te tijela Republike Srbije, kako bi se građanima Vojvodine, koji su bili primorani napustiti Vojvodinu, omogućio njihov povratak, kao i ostvarivanje prava navedenih u deklaraciji.

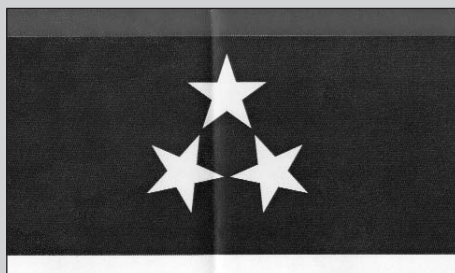
► Usvojena je i odluka o osnivanju Matične komisije za formiranje Vojvođanske akademije znanosti i umjetnosti...

Na jednoj od prethodnih sjednica usvojena je inicijativa za osnivanje Matične komisije koja treba pripremiti konstituiranje Vojvođanske akademije. Samo osporavanje SANU-a i »centralista« je osporeno i od strane Ustavnog suda Republike Srbije koji je odgovorio, kako niti u Ustavu, niti u Zakonu o Srpskoj akademiji znanosti i umjetnosti ne postoje ustavna niti zakonska ograničenja za osnivanje Akademije. Također se u odgovoru kaže i da su odredbe o financiranju djelatnosti buduće Akademije zasnovane na Ustavu, Statutu i zakonu. Iz toga slijedi da je odluka koja je donijeta na ovoj sjednici o imenovanju jedanaest članova Matične komisije pravno zasnovana.

Osobno, podupirem osnivanje VAZU, i

moram reći da sjenku na posljednju sjednicu i ostala događanja vezana za Vojvodinu bacaju izjave i ponašanja zastupnika DSS-a koji idu dotle da se čude budućim članovima Akademije što uopće živi i u nekim osamdesetim godinama. To samo pokazuje dokle može ići ljudska glupost radi promoviranja vlastitih stranačkih interesa.

► Koje odluke su još donijete?

Usvojene su i izmjene Statuta NIU »Hrvatska riječ«, kojima se proširuje djelatnost ove ustanove na pripremanje programa za elektronske medije (radio, televizija), zatim za kinematografsku i video distribuciju, rad umjetničkih ustanova i djelatnost putničkih agencija i turopredatora te usluge reklame i propagande.

Skupština je donijela i odluku da se Skupštini Srbije uputi prijedlog za odlaganje primjene Zakona o porezu na promet,

dio koji se odnosi na uvođenje fiskalnih kasa. Nitko ne spori potrebu uvođenja ovih kasa, ali teški uvjeti pod kojima rade samostalne trgovačke i zanatske radnje, zahtijevaju da se produži rok nabavke fiskalnih kasa.

► Održavanje redovnih pokrajinskih izbora predviđeno je za 19. listopada 2004. godine. Kakav je Vaš komentar na učestale zahtjeve za prijevremene izbore?

Oni koji to zahtijevaju u Skupštini AP Vojvodine prepoznali su jedini otpor potpunog centralizaciji Srbije. Skupština APV u ovom sastavu je dokazala da su opravdana zalaganja za vraćanje zakonodavne, sudske i izvršne autonomije. Usvojene odluke uvažilo je i samo Vijeće regija Europe i prihvatilo Vojvodinu u svoje članstvo. To pokazuje da su odluke koje su donijete u ove tri i pol godine sasvim opravdane, i da se preko regija može ubrzati proces europskih integracija države u cjelini, i daje nadu i za izvlačenje, kako Vojvodine tako i cijele države, iz višegodišnjeg zaostajanja i propadanja. Na kraju, moram reći da su sve dosadašnje sjednice bile vrlo odgovorno i kvalitetno pripremljene, zahvaljujući i dobrom radu uposlenika u tijelima i službama AP Vojvodine.

J. D.

Srbija konačno dobila novu Vladu

Ustav i institucije prioriteti

Piše: Goran Peić

Dvomjesečna postizborna drama u Srbiji konačno je završena izborom nove republičke Vlade, na čelu s premijerom Vojislavom Koštunicom. Glasovima 130 zastupnika DSS-a, G17 Plus, koalicije SPO-NS i SPS-a, Koštunica je u srijedu i službeno odobreno da sa svojim timom kreira buduću politiku Srbije.

Dan ranije Vojislav Koštunica je parlamentu predložio program i sastav nove Vlade, a tom prigodom po prvi puta je službeno iznio i kadrovska rješenja koja su ovih dana toliko plijenila pažnju javnosti. Poslije političkog dogovora DSS-a i SPS-a, u kojem »nitko nikome ništa nije obećao«, bilo je za očekivati da će Vlada dobiti neophodnu apsolutnu većinu glasova.

SASTAV VLADE: Čelni ljudi tročlane koalicije, koja ima tvoriti buduću Vladu, zauzeli su najvažnija ministarstva. Tako je predsjednik G17 Plus *Miroslav Labus* postao potpredsjednik Vlade, a *Mladen Dinkić* ministar financija. Potpredsjednik DSS-a *Dragan Maršićanin* biti će ministar za gospodarstvo, a *Dragan Jočić* ministar policije. Nadalje, predsjednik Nove Srbije i višegodišnji gradonačelnik Čačka *Velimir Ilić* zauzeti će čelno mjesto u ministarstvu za kapitalne investicije, novoformirano ministarstvo koje objedinjuje bivša ministarstva prometa, telekomunikacija, i građevine.

Neki Čačani već komentiraju: »Ako Velića bude vodio Srbiju onako kako je vodio Čačak, teško nama...« I doista, upitna je stručnost raznih dužnosnika dok tako zdušno grabe funkcije za sebe i svoje partijske kolege.

PROGRAM VLADE: Koštunica je u svom izlaganju naveo da će prioriteti nove Vlade biti rad na europskim integracijama, koje pretpostavljaju pravno uređenu i institucionalno snažnu državu. U tom cilju, njegova će Vlada raditi na harmonizaciji domaćeg zakonodavstva i zakonodavstva Europske unije. Mandatar se, također, osvrnuo na problematiku Haškog tribunala, rekavši da je neophodno »skinuti tu omču s vrata« zemlje i građana Srbije, te da će se njegova Vlada zalagati za »dvosmjernu suradnju«, umjesto dosadašnjeg »vazalnog odnosa« između DOS-ove vlasti i Tribunala.

Nema sumnje da će Koštuničinu »suradnju« s međunarodnom zajednicom pospješiti zahtjevi i uvjetovanja socijalista poput onih, da se obustave izručenja Tribunalu i uhite Miloševići »otmičari« koji su ga deportirali u Den Haag. U tom smislu, predstavnik uglednog instituta »Cato«

iz Washingtona *Ted Gail Carpenter* ocijenio je da postoji »realna mogućnost« da se Srbiji ponovno uvedu sankcije, ukoliko nova srpska Vlada bude odbijala surađivati s Haškim sudom.

Sve u svemu, Koštuničin parlamentarni ekspezo i rasprava, koja je potom uslijedila, upućuju na zaključak da se »program« nove Vlade temelji ponajviše na kritiziranju rada bivše Vlade, a vrlo malo na konstruktivnim prijedlozima – upravo onako kako je DOS prije tri godine nastupio protiv *Slobodana Miloševića*, što je i bio jedan od razloga neuspjeha prethodne Vlade.

Nadalje, imajući u vidu političko uskrnuće Miloševićeve stranke, nije odveć pretjerano tvrditi da nova Vlada sa sobom nosi stigmatizaciju rada DOS-ove Vlade, odnosno DS-a, politički revanšizam, kao i prešutnu normalizaciju općenarodne percepcije stanja iz devedesetih. Rezultati prosinačkih izbora pokazuju

da je prevelik dio građana Srbije nasjeo na ovaj neprincipijelni politički trik. Međutim, jedno je sigurno; možda Srbija ima kratku pamet, ali međunarodna zajednica sigurno nema, te će vrlo pomno prati-

Vojislav Koštunica

ti rad novoformirane legalističko-ekspertsko-monarhističko-socijalističke Vlade i reagirati kao i dosad – strogo i bez mnogo razumijevanja za domaća politikantska i mitska razmatranja. Naposljetku, valja se prisjetiti da mi trebamo Europu, a ne Euro-pa nas.

U Skupštini Srbije izmijenjen Zakon o izboru narodnih zastupnika

Manjinama ukinut cenzus,

Pošto Zakon to posebno ne regulira, za stranke nacionalnih manjina

U Skupštini Srbije prošloga je tjedna izmijenjen Zakon o izboru narodnih zastupnika, i cenzus od pet posto ukinut je za stranke nacionalnih manjina. Odvjetnika i doktora pravnih znanosti *Slavena Bačića* upitali smo za tumačenje ove izmjene:

»Prije svega, treba imati u vidu da se većina izmjena Zakona o izboru zastupnika

odnose na glasovanje u inozemstvu, a tek se jedan članak tiče nacionalnih manjina. Također se treba podsjetiti da manjinski politički predstavnici nisu konzultirani kod donošenja ovog propisa, premda bi posve prirodno bilo da se čuo glas manjina o tome na koji način oni vide svoje političko predstavljanje u parlamentu. Ono što smo dobili, to je jedna opća, načelna

Dr. sc. Slaven Bačić

odredba, prema kojoj stranke i koalicije stranaka nacionalnih manjina sudjeluju u raspodjeli mandata iako za njih glasaže manje od pet posto birača izašlih na izbore. Vjerojatno će bliže ostvarivanje odredbe članka 13. biti regulirano nekim drugim propisom iste ili niže pravne snage (od strane Vlade), ili će to možda učiniti Republička izborna komisija, jer je više nejasnoća u svezi s ovom odredbom. Na primjer, koliko će nacionalne manjine imati zastupnika u parlamentu.

»Što je onda zapravo riješeno ovom izmjenom Izbornog zakona?

Načelno se uvodi princip pozitivne diskriminacije prema manjinama, što je u skladu sa Zakonom o zaštiti prava i sloboda

Iz intervjua hrvatskog premijera Ive Sanadera beogradskom Radiju B92

Upućeni jedni na druge

»U obje zemlje imamo i europske težnje, a mi u Hrvatskoj očekujemo uskoro i potvrdu našeg puta u EU«

Hrvatska Vlada poštuje sve svoje građane i zauzima se za sva njihova građanska, ljudska i manjinska prava, rekao je hrvatski premijer *Ivo Sanader* u intervjuu beogradskom Radiju B92, koji je novinaru tog radija dao za prošlotjednog boravka u Mostaru, a emitiran je u utorak prijedpodne.

Sanader je rekao da mu je drago da je svojim prvim potezima prema srpskoj manjini u Hrvatskoj uspio pozitivno iznenaditi hrvatsku i srbijansku, ali i međunarodnu javnost. »HDZ je odgovorna politička stranka i ovo je 21. stoljeće«, te se mora biti svjestan da su danas drukčiji izazovi nego ranije. »Vjerojatno je najveće iznenađenje izazvao moj posjet srpskoj zajednici za Božić i pozdrav 'Hristos se rodi', ali siguran sam da je to normalna civilizacijska gesta, koju treba očekivati i s druge strane, jer treba ići prema punoj normalizaciji odnosa i unutar države i sa susjedima, dodao je.

S predstavnicima srpske zajednice u hrvatskom parlamentu potpisan je sporazum koji precizno formulira što se želi ubuduće kad je posrijedi srpska manjina, kazao je hrvatski premijer, navodeći da hrvatska Vlada želi povratak, želi jamčiti pravo vlasništva kao ustavne kategorije, kao što želi

na najbolji način riješiti i problem stanarskih prava, koji je ipak posve drukčiji nego problem vlasništva. Za povratak vlasništva, naglasio je, »osobno jamči«, te će biti poštovan dogovoreni rok da se vlasništvo vrati vlasnicima do kraja lipnja, ali i da se nađe smještaj za Hrvate izbjegle iz

Reagirali na ekscese protiv Hrvata u Vojvodini

»Hrvatska Vlada je reagirala na ekscese protiv hrvatske zajednice u Vojvodini, ministar vanjskih poslova Miomir Žužul i službeno je uručio prosvjed, ali s obzirom da još nije formirana srbijanska vlada, nije bilo reakcije s druge strane«, kazao je premijer Sanader, dodajući da se hrvatska Vlada zalaže da nacionalne zajednice u zemljama regije imaju ravnopravan status, pa tako i hrvatska manjina u Srbiji, gdje živi već stoljećima, te da nacionalne zajednice trebaju biti »most suradnje među državama«, rekao je Ivo Sanader. ■

Bosne i Hercegovine koji su nakon 1995. godine uselili u napuštene kuće u vlasništvu izbjeglih Srba.

»Neupitno je pravo vlasništva. Svi oni koji su vlasnici kuća ili stanova imaju potpuno pravo i hrvatska država će osigurati da se oni mogu vratiti, ali istodobno ćemo osigurati – i to je ono što je novo u našem pristupu – i za ove ljude, Hrvate, koji žive u tim zgradama, stanovima i kućama, pitanje njihovog smještaja, jer ne možemo dopustiti da završe na ulici. To je humanitar - no pitanje. Kao što je neupitno pravo vlasništva, koje ja uopće neću dopustiti da bilo tko dovodi u pitanje, tako je neupitno i to da tim ljudima moramo naći alternativni smještaj«, rekao je premijer.

»Siguran sam da smo upućeni jedni na druge, u obje zemlje imamo i europske težnje, a mi u Hrvatskoj očekujemo uskoro i potvrdu našeg puta u Europsku uniju«, kazao je premijer Sanader govoreći o odnosima između Hrvatske i Srbije i Crne Gore. »Što se mene tiče, ja ću uvijek podupirati put SCG prema EU«, dodao je Sanader.

Ranama koje postoje, kazao je premijer Sanader, treba vremena da zacijele i treba razumjeti frustracije koje ljudi imaju, ali komunikacija među ljudima nema alternative i »moramo ići putem normalizacije, jer sutra ćemo u EU i vjerojatno u NATO-u dijeliti sudbinu«, kazao je premijer. Dodao je da je »osobno otvoren za puno brži put normalizacije« i zaključio: »Ja sam uvjereni optimist u pogledu toga da će naši međusobni odnosi biti bolji«.

(Hina)

nejasnoće ostale

ostaje obveza od 10.000 potpisa prilikom predavanja izborne liste

nacionalnih manjina i Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima, ali na jedan prilično ograničen način.

► **Važi li i za stranke nacionalnih manjina obveza prikupljanja 10.000 potpisa za podnošenje izborne liste RIK-u?**

Izgleda da je tako i u tome se sastoji ograničenost uvedenog principa. Naime, Zakon govori o posebnoj evidenciji birača u inozemstvu i posebnim izvodima iz biračkog spiska na osnovi te evidencije, kao i o izvodima iz biračkog spiska za lica koja su u pritvoru ili na izdržavanju zatvorske sankcije, te da broj birača upisanih u posebne izvode iz biračkog spiska ne ulazi u ukupan niti u konačan broj birača. Osim ovih, nema sličnih posebnih evidencija ili izvoda za manjine, iako se moglo pročitati da se manjinske liste biraju na osnovi posebnih izvoda iz biračkog spiska. Dakle, zaključujem da Zakon u tom smislu

ne pravi izuzetke za manjine, pa bi i one morale prikupiti isti broj potpisa za izbornu listu (10.000) kao i ostale stranke i koalicije. Naravno, ovo će za većinu manjina biti veoma teško, osim za dvije najbrojnije manjine. Dalje, valja uočiti da je primjena ovog principa ograničena samo na one manjine koje imaju svoje političke stranke. U svakom slučaju, vjerojatno će manjinske stranke biti prisiljene na koalicije, no nisu isključeni ni sukobi interesa različitih manjina.

► **Po kojim će kriterijima Republička izborna komisija određivati koje su to stranke nacionalnih manjina?**

O tome će RIK odlučivati na temelju svojega diskrecijskog prava kod proglašenja izborne liste, u skladu sa stavkom 2. članka 13. ovoga zakona, a na prijedlog podnositelja liste.

Z. P.

VIJESTI

Subotica uspostavlja suradnju s Italijom

Izaslanstvo Subotice, u sastavu potpredsjednik SO *Lazar Baraković* i direktor regionalne Agencije za razvoj MSP *Branko Malagurski* posjetilo je od 19. do 21. veljače talijansku regiju Friugli-Venezia Giulia i tri općine u njenom sastavu: Gorizia, Aquileia i Duino Aurisina. Susrete je organizirala Federacija gradova Regije Friugli-Venezia Giulia uz pomoć općine Izola u Sloveniji.

Cilj je bio uspostaviti suradnju s navedenom regijom i općinama radi zajedničkog nastupa prema određenim projektima, a radi rješavanja niza problema s kojima se suočavamo u infrastrukturi i privrednom razvoju. Na tri konferencije od kojih je u svakoj od općina održana po jedna, predstavljene su potrebe Subotice iz komunalne sfere i gospodarskog razvoja. Naglasak je bio na problemima s vodom, otpadom i energijom. Političke strukture i stručnjaci iz spomenutih općina izrazili su interes za suradnjom.

Upućeni su pozivi gradonačelnicima i gospodarskim strukturama navedenih Općina da posjete Suboticu tijekom travnja kad bi se nastavili razgovori o suradnji i dogovorili njeni konkretni modaliteti. Izaslanstvo regije posjetit će i subotički Sajem Interexpo.

S gradonačelnikom Izole i njenim suradnicima nastavljeno su razgovori o tješnjoj suradnji dviju partnerskih općina na problematiku koja usporava razvoj komunalne infrastrukture, kako bi se zajedničkim projektima rješavali.

Britanska pomoć lokalnoj samoupravi

Prošloga je tjedna predsjednik Skupštine općine *Géza Kucsera* u organizaciji Agencije za lokalnu demokraciju boravio u Bruxellesu gdje je imao susret s predstavnicima tri europske regije, dvije norveške i jednom britanskom, koje su bile zainteresirane za pružanje pomoći subotičkoj

općini za brže uključivanje u europske tokove. Odlučeno je na tom susretu da će partner u ovakvoj suradnji biti britanska regija Westmidland, te su novi inozemni partneri bili upoznati sa stanjem i mogućnostima subotičke općine, a definirani su i konkretni sadržaji suradnje: pomoć u edukaciji mladih Subotičana kroz predavanja i seminare u zemlji i inozemstvu, pomoć nevladinim organizacijama i njihovo uključivanje u proces odlučivanja u lokalnoj samoupravi, edukativno-razvojni treninzi i mogućnost izrade razvojnih planova, te obuka lica uposlenih u lokalnoj samoupravi.

U Subotici ponovno Zlatarna Celje

Ove godine Zlatarna Celje obilježava 160 godina poslovanja. Vrhunski nakit iz Celja prodaje se u oko šezdeset maloprodajnih objekata u republikama bivše Jugoslavije, a ove godine prodajna mreža će se širiti i na druge europske zemlje.

Poslije nešto više od dvanaest godina Zlatarna Celje je ponovno i u Subotici. Zlatarna se nalazi u okviru Gradske kuće, a otvorio ju je prošlog petka generalni menadžer i vlasnik Zlatarne Celje *Bojan Albreht*.

Novi građevinski krediti za građane

Predsjednik Izvršnog odbora Skupštine općine Subotica *Árpád Papp*, je 26. veljače u svom kabinetu primio u radnoj posjeti *Branislava Kosanovića*, novoimenovanog direktora subotičke ekspoziture Grčke nacionalne banke (National bank of Greece) i *Editu Dušnoki*, organizatora operativnog poslovanja iste ekspoziture.

Cilj posjeta bila je prezentacija novog kreditnog paketa Banke, koja u velikoj mjeri može poboljšati mogućnosti građane. Radi se naime o novom vidu građevinskog kredita za građane. Isto tako

je Grčka nacionalna banka izrazila spremnost da aktivnije sudjeluje u donatorskim projektima lokalne samouprave.

Árpád Papp je izrazio zadovoljstvo zbog ove ponude i naglasio kako će rukovodstvo grada i u budućnosti nastaviti pregovore s bankama radi osiguravanja što povoljnijih građanskih kredita, kao i na pronalaženju sredstava za pomoć svim stanovnicima Subotice.

Tribina na petogodišnjicu HAD-a

Hrvatsko akademsko društvo svoju će petu godišnjicu postojanja obilježiti tribinom pod nazivom »Procesi raspadanja Jugoslavije, izbijanje ratova i borba za normalizaciju odnosa«, na kojoj će predavanje održati akademik *prof. dr. Dušan Bilandžić*, redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i tajnik razreda za društvene znanosti, iz Zagreba.

Tribina će se održati u petak 5. ožujka s početkom u 11 sati, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici.

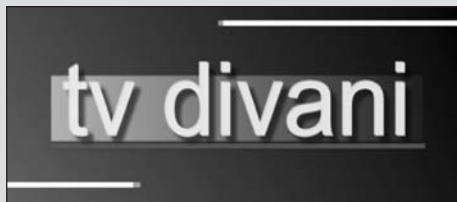
Promocija CD-a i DVD-a »Nova glazba za novu godinu«

Promocija CD-a i DVD-a »Nova glazba za novu godinu« subotičkih grupa »Ethnokr«, *Róbert Gyivánovics* i njegov sastav, »Iskon«, »Paniks« i »Szökös«, bit će održana danas u predvorju scene Jadran, s početkom u 18 sati. CD i DVD nastali su iz materijala istoimenog koncerta održanog prošle godine u komornoj dvorani Narodnog kazališta. Organizatori su lokalna samouprava Subotice i »Ethnokr«.

Novi TV divani

TV divani emitiraju se u nedjelju 7. ožujka na drugom programu Televizije Novi Sad s početkom u 18.30.

Iz sadržaja emisije: ujedinjenje DSHV-a i HNS-a, treća sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, dodjela nagrada i priznanja dr. Ferenc Bodrogyari, Bunjevačko-šokačko prelo u Somboru, Maskenbal u Golubincima i »Hrckov maskenbal« u Bunjevačkom kolu u Subotici.

Sjednica Skupštine općine Subotica prekinuta zbog kvoruma

Usvojen elaborat i inicijativa o sveučilištu

Odbornici subotičke Skupštine na sjednici održanoj u utorak bez ijednog glasa protiv usvojili su inicijativu za osnivanje sveučilišta u Subotici, a s tri glasa protiv i 12 uzdržanih usvojen je i elaborat o opravdanosti osnivanja sveučilišta. Ovome glasovanju prethodila je duga i prilično žučna rasprava u kojoj su prije svega pojedini odbornici Demokratske stranke i Narodne demokratske stranke inzistirali na tome da se usvoji samo inicijativa, a da se odluka o elaboratu odloži zbog nedovoljne pripremljenosti dokumenta.

Predstavljajući elaborat, članica komisije za njegovu izradu *Iren Gabrić Molnár*, profesorica Ekonomskog fakulteta u Subotici, istaknula je da je osnivanje sveučilišta izuzetno važno za razvitak čitave regije, kao i za stvaranje boljih uvjeta za obrazovanje pripadnika nacionalnih manjina. Ona je naglasila da je elaborat samo dokument o opravdanosti pristupa tom projektu, a da materijal o konkretnoj izvodljivosti tek treba pripremiti. Elaboratom se, kako je rekla, predviđa da proces osnivanja sveučilišta traje nekoliko godina, i da za to vrijeme treba postupno stvarati uvjete za

József Kasza, koji je javnosti predstavljen kao promotor ideje o sveučilištu, nije pogodna ličnost za to, između ostalog i zbog činjenice da više nije potpredsjednik republičke vlade. *József Kasza* je na to iznio prijedlog da inicijativu o osnivanju sveučilišta, odnosno njenu promociju preuzme *Mirko Bajić*, kao član stranke koja će od sada imati utjecaja u republičkoj vlasti. Na primjedbu o odbijanju Ekonomskog fakulteta da uđe u sastav novog sveučilišta *Kasza* je rekao: »Sveučilište će biti pokretačka snaga razvoja čitave regije, a projekt je otvoren za sve institucije koje se žele uključiti u to. Ekonomski fakultet se ne treba plašiti subotičkog sveučilišta, jer su elaboratom predviđene druge nastavne oblasti. Ukoliko nastavno vijeće odluči, Ekonomski fakultet se može priključiti ovom sveučilištu, ali i ne mora.«

Tijekom većeg dijela ove sjednice subotičkog parlamenta vođene su oštre polemike o gotovo svim, pa i sasvim nevažnim pitanjima, te je samo usuglašavanje dnevnog reda trajalo više od sat vremena.

OTPOR ZBOG OTPADA: Na neočekivano snažan otpor kod odbornika DS, NDS, G17 plus i LSV naišao je prijedlog gradske vlade o pristupanju »sustavu regionalnog upravljanja otpadom«. Projekt je urađen na osnovi iskustva europskih zemalja, i na bazi Nacionalne strategije upravljanja otpadom Srbije, koja predviđa regionalno udruživanje radi rješavanja toga problema. Nekoliko općina sjeverne Bačke je s tim ciljem prošlog rujna postiglo suglasnost o izgradnji jednog zajedničkog komunalnog sustava, a među njima se pored Subotice nalaze Ada, Bečej, Čoka, Kanjiža, Mali Idoš, Bačka Topola, Novi Kneževac i Senta. Ovim bi Subotica uspjela na suvremen način i trajno riješiti pitanje odlaganja otpada, i to po standardima EU, a ukupni troškovi bi za čitavu regiju iznosili oko tri milijuna eura na godišnjoj razini, rekao je predsjednik Izvršnog odbora *Árpád Papp*. Pri tom, sredstva potrebna za taj projekt ne bi posebno opterećivala općinski proračun jer bi dio osigurala Republika, dok bi dio stigao iz donacija. Odbornici su također iznijeli stav da je racionalnije da Subotica uloži sredstva u sa-

naciju postojeće deponije, a jedna od glavnih primjedbi odnosila se na izbor općina s kojima će se surađivati. *Nebojša Janjić*, odbornik DS, predložio je da je logičnije razmišljati o suradnji s Bačkom Topolom i Vrbasom o eventualnoj izgradnji zajedničkog komunalnog sustava za otpad. Obrazloženje predlagača povodom toga je da između predloženih općina već postoji izgrađena infrastruktura i dobre prometne veze, te da među njima već tradicionalno postoji dobra suradnja i u drugim oblastima. Prijedlog ove strategije je skupština ipak usvojila većinom glasova.

Od predložene 32 točke dnevnog reda subotički parlament je stigao samo do sedme, jer je nakon rasprave o promjeni organizacije odnosno producenta Međunarodnog festivala kazališta za djecu, i stanke poslije nje Skupština ostala bez kvoruma.

V. Laloš

njegovo funkcioniranje.

BEZ STRAHA OD SVEUČILIŠTA: *Ljubica Kiselički*, odbornica DS, je ocijenila da elaborat ne predstavlja studiju opravdanosti već više studiju o mogućnostima osnivanja sveučilišta, koje su po njenom mišljenju sumnjive, a posebno je loše to što je nastavno vijeće Ekonomskog fakulteta odlučilo ostati pri Sveučilištu u Novom Sadu. »Stoga je neophodno nastavno vijeće toga fakulteta bolje predočiti čitavu ideju«, rekla je Kiselički. I *Mirko Bajić*, odbornik NDS-a, zatražio je »ozbiljniji pristup« projektu, i predložio da se za sada usvoji samo inicijativa, a da se elaborat vrati na doradu. On je uz to ocijenio da

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Predstavljena nova knjiga Mihaela Ferića

Tamburo, tamburice

Nakon knjige »Zasvirajmo tambure« pred nama je i druga knjiga ovog vrsnog glazbenog pedagoga »Zasvirajmo tambure 2« ponovno u nakladi Kulturnog centra »Gatalinka« iz Vinkovaca.

VINKOVCI – U potkrovlju zgrade Gradskog muzeja u Vinkovcima, u stalnom postavu »Etnologija Vinkovaca i okolice«, gdje je ne tako davno bio postav izložbe »Tambura – tradicijsko glazbalo«, u nazočnosti stotinjak posjetitelja i gotovo isto toliko sudionika u programu, nedavno je predstavljena nova knjiga glazbenog poslenika i pedagoga *Mihaela Ferića* »Zasvirajmo tambure 2« u organizaciji Gradskog muzeja Vinkovci i Kulturnog centra »Gatalinka« Vinkovci.

Možda je važno napomenuti da je Gradski muzej u Vinkovcima vjerojatno jedini muzej u Hrvatskoj gdje se u stalnom postavu organiziraju promocije, književne večeri i druga društvena događanja kakvih je ovdje u posljednje dvije i pol godine bilo sedamdesetak.

GATALINKA: O novoj knjizi i njezinom autoru govorili su recenzenti *dr. Ladislav Bognar* i *Duško Topić*, te urednica izdanja *Blanka Žakula* a treba reći da je knjiga tiskana u nakladi Kulturnog centra »Gatalinka« i također i to da su čak tri skupine »Gatalinke« sudjelovale u programu promocije, tamburaši, pjevačka skupina i starija skupina Dječjeg zbora. Tambura je pučko žičano, trzalačko glazbalo, u Hrvata i susjednih naroda tradicijska je ali ne i autotona kulturna tekovina i smatra se da su je sobom donijeli Turci u vrijeme osvajanja u 15. i 16. stoljeću. Po budističkoj mitologiji prvu je tamburu napravio bog Tamburu, zaštitnik glazbe i glazbenika te joj, po nekima, otuda i potječe ime, istaknula je u uvodnoj riječi moderatorica skupa *mr. Ljubica Gligorević*, savjetnica u Gradskom muzeju u Vinkovcima.

Prvi povijesni dokumenti o tamburama na hrvatskim prostorima potječu iz 16. stoljeća. Tambura za koju se smatra da je najstarija sačuvana u nas, potječe iz 19. stoljeća i pripadala je *Paji Kolariću* iz Osije-

ka (1821. – 1876.) za kojega je *Franjo Ksaver Kuhač* zapisao kako je bio »... izvrstan tamburaš...«. Tu čuvenu tamburu *Paje Kolarića* darovao je 1992. godine Muzej Slavonije u Osijeku priznati i poznati hrvatski muzikolog i skladatelj *Julije Njikoš*.

U današnje vrijeme tambura je dosegla razinu priznatog i vrlo popularnog tradicijskog glazbala u ukupnom vrednovanju hrvatske tradicijske kulturne baštine, na kojoj se nerijetko izvode i djela ozbiljne glazbe, a svoju je umjetničku vrijednost pokazala u rukama vrsnih tamburaša kakvi su već spominjani *Pajo Kolarić*, *Janika Balaš*, *Pero Tumbas* – *Hajo* i dalo bi se još nabrojati.

Najstariji naziv i oblik tambure u nas je samica, koju su još nazivali i danguba, dangubica, razbibriga, potpalac, tikvara ili naprosto tamburica. Poslije su se od samice, tijekom vremena, razvile tambure različitih oblika i veličina. Prema vrstama i oblicima tambure su nosile imena najčešće slavenskog porijekla: bisernica, brač, bugarija, čelo, berda (begeš), mada su se u nas odomacili i nazivi latinskoga porijekla: prim (prima), tercprim, basprim kontra, bas (bajs), koji označavaju ulogu glazbala u orkestarskom sastavu. Tambure mogu biti jednoglasne, dvoglasne, troglasne a u naše vrijeme najrasprostranjenije su četveroglasne. Razmak u tonovima što ih daju prazne žice danas su najčešće kvarta ili kvinta. U suglasju s tim razlikujemo; dvoglasni kvintni ili *Farkašev* sustav, troglasni

kvintni ili *Jankovićev* sustav i četvoroglasni kvartni ili vojvođansko – slavonski – srijemski sustav ili štim.

ZASVIRAJMO TAMBURE: I na kraju riječ dvije o autoru knjige. *Mihael Ferić* rođen je 1939. godine u Slavonskom Kobašu. Poslije stjecanja glazbene naobrazbe radio je kao nastavnik glazbenog odgoja u rodnom Kobašu i Slavonskom Brodu, gdje je 1972. godine osnovao tamburaški orkestar pri RKUD »Đuro Đaković« s kojim je postizao zapažene rezultate. Prvi priručnik za tamburu objavio je u koautorstvu s *Radovanom Brdarićem* »Učimo svirati tambure I« pa odmah zatim »Svirajmo tambure 2« i »Svirajmo tambure 3« u izdanju Školske knjige iz Zagreba. U biblioteci »Brodsko kolo« objavio je zbirku plesova za tamburaški orkestar »Ajd na lijevo, ajd na desno« i zapise hrvatskih pučkih pjesama, plesova i poskočica »Pjesme moje u knjigama stoje«. U izdanju Kulturno-prosvjetnog sabora Hrvatske uredio je zbirku skladbi »Sunčana zemlja«. Predavač je na brojnim seminarima za dirigente i voditelje tamburaških orkestara i folklornih skupina, a takav jedan upravo je u tijeku, 9. Seminar folklora Panonske zone čiji su polaznici također bili sudionici spominjane promocije. Nakon knjige *Škola za tamburu kvartnog A – E sustava* »Zasvirajmo tambure I« pred nama je i druga knjiga ovog vrsnog glazbenog pedagoga »Zasvirajmo tambure 2« ponovno u nakladi Kulturnog centra »Gatalinka« iz Vinkovaca.

Slavko Žebić

Lastovske karnevalske svečanosti

»Predragi Bijeli Brk« na lomači zbog Lovanje

DONJA LASTVA – Preko tisuću posjetitelja iz Tivta i susjednih gradova okupilo se u subotu 21. veljače u Donjoj Lastvi na tradicionalnim lastovskim karnevalskim svečanostima. Vesela povorka s karnevalskom lutkom, koja je ove godine nosila ime Carrissimo Baffo-bianco zvani Škovacin (Predragi Bijeli Brk zvani Smetlar) u pratnji mažoretki iz Tivta i Osijeka, koje su i zvanične prvakinje Europe, mjesne glazbe iz Đenovića i preko stotinu maski svih uzrasta, krenula je iz naselja VII. kvart, obišla čitavo mjesto i stigla na rivu gdje je zasjedao »Slavni sud komunitadi lastovske«.

»Šporkao je i čistio sve obore, pospremio sa svih trpeza, čakule kupio, u napast uvaljivao sve kontajuću da nam dobro čini. Optužujem karnevala lastovskoga da je kriv što nije kupio ni jednu metku da svatko ispred svojih vrata pomete. Kriv je što nam je Lovanju išporkao pa ćemo od naše lijepe Boke, ako Bog da, učiniti batunicu, držat u njoj žabe i zmijske. Nemojte ga žaliti jer ni on vas nije žalio«, optužio je, pokraj niza ostalih lokalnih problema, koje mu je stavio na dušu karneval Carrissima Baffo-bianca – Škovacina javni tužitelj lastovski,

dok je odvjetnik uzvratio da optužbe ne stoje jer puk do sada »ništa ljepše, poštenije, bolje i čistije od njega nije vidio«.

»Sve je činio po zakonu jačega, probao nam je uvaliti što nitko nikome uvalio ne bi.. Nećete mi vjerovati, Libijcima je vodu iz novoga vodovoda od regije prodavao! Dao bi nam on, nego smo suludni što nismo uzeli i zato mi ga je napose žao!«, energičan je bio branitelj optuženog, ali to nije smilovalo sud koji je Carrissima Baf-

fobianca proglasio krivim i osudio na smrt spaljivanjem.

U oporuci, koju je pročitao njegov odvjetnik, lastovski karneval je većini državnih institucija ali i »istaknutih pojedinaca« ostavio niz prigodnih darova, kako bi popravili svoje loše djelovanje iz prošle godine. Tako su, na primjer, Pošta i Elektrodistibucija dobili »nove makine za računanje, ali s manje nula«, Općina Tivat »plan razvoja primorskog mjesta«, a lokalni Vodovod »cisternu da izvozi ekološku vodu s izvorišta Playda«. Smrtna kazna, odnosno spaljivanje karnevala, obavljeno je na пристаниštu ispred Crkve svetog Roka, a fešta se potom nastavila maskenbalom u hotelu »Kamelija« gdje je goste zabavljala tivatska pjevačica *Edita Slabi-Brkan*. Brojnost posjetitelja i dobra atmosfera koja je vladala na ovogodišnjem karnevalu, sva- kako bi trebali natjerati Općinu Tivat i lokalne turističke djelatnike, da osjetnije podrže entuzijazam aktivista NVO »Harlekin« iz Donje Lastve, koji iz godine u godinu priređuju sve atraktivnije karnevalske svečanosti.

Siniša Luković

Don Ivo Ćorić, direktor Caritasa Kotorske biskupije Pomažemo svima kojima je pomoć potrebna

KOTOR - Humanitarna organizacija Caritas Kotorske biskupije nastavlja s programima pomoći romskoj populaciji u kolektivnim naseljima na području općina Kotor i Budva. Prema riječima direktora *don Iva Ćorića*, osim redovite besplatne opskrbe romskih naselja Lovanja i Palestina vodom i svježim kruhom, Caritas Kotorske biskupije, uz podršku istoimene organizacije iz Italije, već dvije godine u tim naseljima realizira i program nastave za romsku djecu. »To nije nikakva paralelna nastava, već naša četiri nastavnika, radeći s oko 80 romskih malšana, djeci pomažu u svladavanju gradiva iz programa redovitih škola u Crnoj Gori«, ističe don Ćorić.

Od ostalih redovitih aktivnosti ove humanitarne organizacije, Ćorić je iz dvojice patronažnu službu, odnosno volonterski program pomoći u kući, i brige o starim, nemoćnim i bolesnim osobama, koji trenutno koristi oko 370 lica s područja od Herceg Novog do Bara. S njima radi 35 volontera raspoređenih u četiri patronažna tima, a osim talijanskog i švicarskog, ovaj program pomaže i Caritas Europe.

Don Ivo Ćorić naglašava da Caritas Kotorske biskupije ima i veoma dobre odnose s nizom sličnih organizacija iz Njemačke, poput »Renovabisa« i Zupne zajednice grada Obinga, čiji su aktivisti katoličkoj humanitarnoj organizaciji u Crnoj Gori u posljednje dvije godine poslali preko 60 šlepera raznovrsne pomoći. »Dio toga smo uputili na Kosovo, a dio zadržali za naše potrebe i raspodijelili po Crnoj Gori. Potpuno dragocjene bile su donacije u medicinskim instrumentima, materijalu i opremi, pa u Crnoj Gori gotovo da nema niti jedne bolnice kojoj nismo donirali određenu količinu posteljine, medicinskog materijala i instrumenata, pomagala za invalide, specijalnih bolničkih kreveta, čak i rentgen aparata«, kazao je don Ivo Ćorić. »Svima smo se trudili pomoći bez obzira na nacionalnu ili vjersku pripadnost. Ne sjećam se da je netko, tko je došao kod nas, vraćen bez ukazane pomoći, jer kad je čovjek gladan, želudac je svakome jednako prazan bez obzira koje nacije, rase, spola ili vjere bio«.

Siniša Luković

Pokladni bal u Santovu

SANTOVO (MAĐARSKA) – U organizaciji Državnog udruženja šokačkih Hrvata iz Santova, u ponedjeljak 23. veljače u Hrvatskom domu-muzeju održan je tradicionalni Pokladni bal. Bal je otvorio predsjednik udruženja *Stipan Pančić*, i govorio o radu u prošloj godini i putovanjima u Pečuh, Vodičice, Mohač i Sombor, i pozdravio goste iz Davoda, Sombora i Berega. Santovački pjesnik *Joza Blažev* je pročitao svoju prigodnu pjesmu. *Marika Čilić* je podnijela financijsko izvješće, a potom je *Mata Matarić* prenio najsrdačnije pozdrave od HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora i pozvao Santovčane da budu gosti na ovogodišnjoj Dužionici. Prisutne su zabavljali Bereški tamburaši, a goste su iznenadile maškare, koje su odigrale nekoliko kola i uljepšale ovu večer.

Z. Gorjanac

Maškare u Rumi

RUMA – U subotu 24. veljače, u prostorijama HKPD »Matija Gubec« iz Rume, održane su »Maškare« – tradicionalni običaj kojem se jednako raduju i mladi i stari. Pokraj članova, na ovogodišnjim Maškarama prisustvovao je veliki broj gostiju i prijatelja našeg Društva. Prisutne su do ranih jutarnjih sati zabavljali Bereški tamburaši, a za najuspješnije maske žiri je podijelio vrijedne nagrade.

N. Jurca

U okviru prezentacije turističke organizacije općine Apatin

Predstavници »Šokadije« u Novom Sadu

Predstavljene starinske šokačke nošnje, rukotvorine i pribor, starinska jela i kolači

NOVI SAD – Predstavnici KPZH »Šokadija« iz Sonte *Dejan Bukovac* i *Kata Bukovac*, sudjelovali su u manifestaciji »Tradicija i znanje su bogatstvo«, održanoj u hotelu Putnik u Novom Sadu od 25. do 27. veljače. Ovu manifestaciju su organizirali studenti Fakulteta za trgovinu i bankarstvo »Janičije i Danica Karić«. Tijekom manifestacije održana je prezentacija Turističke organizacije općine Apatin, na kojoj su predstavljena tri dominantna etnosa: ličobanijski, hrvatski i mađarski, sa po jednim parom iz Prigrevice, Sonte i Kupusine.

Sontu su predstavljali članovi »Šokadije«, koji su uredili štand sa starinskim šokačkim nošnjama, rukotvorinama i priborom, te jedan stol sa starinskim jelima i

kolačima. Ekspoziti su bili hvale-vrijedni, nošnje su plijenile pogled posjetilaca, osobito one u koje su bili obučeni Kata i Dejan, a izložena jela i kolači u slast su pojedeni od strane degustatora.

Boris Mašić, predsjednik Turističke organizacije Apatin, zadovoljan je promocijom u Novom Sadu: »Sudjelovanje u ovoj manifestaciji je jako značajan iskorak za turističku organizaciju

naše općine. Naša budućnost je u etno i eko turizmu, fondacija ADF, koja podržava razvoj etno turizma u cijelom svijetu, jako je zainteresirana za potporu projektima vezanim za ovo područje. Mi ni sami nismo svjesni bogatstva kojim raspolažemo«. Velik dio rezervata Gornje Podunavlje

teritorijalno pripada našoj općini. Pravo bogatstvo su nam etničke zajednice s bogatom povijesnom i kulturnom tradicijom. Sonta, sa svojim povijesnim lokalitetima, s preko 70 godina tradicije »Grožđe-bala«, s bogatim folklorom, s očuvanom ikavicom, ima jako lijepu perspektivu u etno turizmu. Već sad smo Grožđe bal uvrstili u jedan međunarodni katalog manifestacija. Pokušavamo ga podići na jedan viši nivo, da dovedemo turiste, kako bi se upoznali s bogatom baštinom sončanskih Hrvata-Šokača. Sonta se jako lijepo predstavila i na ovoj manifestaciji u Novom Sadu, pokazujući da će u budućnosti biti nezaobilazan čimbenik u prezentacijama turističke ponude naše općine.«

Prva ovogodišnja sjednica MZ Sonta

SONTA – U četvrtak 26. veljače održana je prva ovogodišnja sjednica Savjeta MZ Sonta, pod predsjedavanjem *Zvonka Tadijana*. Dominantne teme su bila izvješća o radu i financijama u protekloj godini, te program rada i financijski plan za 2004. godinu. Konstatirano je da je proteklo razdoblje bilo karakteristično po krupnim investicijskim ulaganjima, kako u mjesni vodovod, tako i u poboljšanje kvalitete električne struje. Izgradnjom nove trafostanice u ulici Mandinovci, kao i rekonstrukcijom one u Kajmakčalanskoj ulici, riješen je problem snabdijevanja kvalitetnom strujom rubnih dijelova sela na sje-

vernoj i sjeveroistočnoj strani. Izrađen je i projekt za novu trafostanicu u Kosovskoj ulici, čime će biti rasterećena ona na križanju ulica M. Oreškovića i Zmajevoj tako da će biti riješeni i veliki problemi koje sa strujom imaju žitelji istočnog i jugoistočnog dijela Sonte. Od manjih investicija, spomenute su: renoviranje Doma kulture, uređenje deponije smeća, financiranje rada poljočuvarske službe, rada kapele na mjesnom groblju, kao i pomaganje djelatnosti KUD-ova i NK »Dinamo«, te financiranje pojedinih manifestacija. Na primjedbe pojedinih članova Savjeta, u program rada za ovu godinu uvršteno je i

sufinanciranje renoviranja zavjetne kapele iz 1842. godine s pripadajućim zvonikom, na groblju u Sonti. Zauzet je stav da se subjekti kulture ne financiraju paušalno, već na osnovi rezultata rada. Molbi žitelja Krajiške ulice za izgradnju nogostupa ne može se udovoljiti, pošto ne postoje namjenska sredstva za ovakve potrebe. Savjet je odobrio pomoć u iznosu od 30.000 dinara za organizaciju prijateljske nogometne utakmice NK »Dinamo« Sonta – NK »Vupik« Vukovar. Donijeta je i Odluka o izdavanju u zakup prostorije u kapele, koja je nacrtom predviđena za cvjećaru. Po važećim zakonskim odredbama, organizirat će se dražba sa početnom cijenom dinarske protuvrijednosti 100 eura.

I. Andrašić

Međunarodna nogometna utakmica u Sonti: Dinamo – Vupik Rezultat nije bitan, bitno je druženje

SONTA – U subotu, 28. veljače, na nogometnom igralištu u Sonti, odigrana je međunarodna prijateljska utakmica između domaćeg NK »Dinamo« i NK »Vupik« iz Vukovara, Republika Hrvatska. Po teškom, blatnjavom terenu, nogometaši su prikazali dopadljiv nogomet, s pet lijepih zgoditaka. Pobjedio je domaćin rezultatom 3: 2, poluvrijeme 2: 0. *Željko Soldo*, sportski direktor NK »Vupik« zadovoljan je viđenim na ovoj utakmici: »Mi smo Sončane ugostili 2002. godine, pa smo danas došli na uzvrat. Nećemo prekinuti ovaj vid suradnje, ovakve utakmice i druženja

poslije njih, pravi su recept za uspostavljanje pokidanih veza. Mi se natječemo u drugoj županijskoj ligi, to je otprilike rang u kojem se natječe i naš domaćin. Šteta što je kiša uništila travnjak, no ipak sam zadovoljan pokazanim od strane igrača obje ekipe« *Zadovoljan je bio i Milorad Šarac*, predsjednik domaćeg kluba: »Susreti protiv »Vupika« već postaju tradicija« Rezultat nije bitan, bitno je druženje. Sport i kultura su uvijek bili ti koji su utirali put ostalim strukturama. Kamo sreće da nas slijede i političari i gospodarstvenici, brzo bi došlo sve na svoje mjesto.« *Branislav*

Kuruc, prvi trener »Dinamo«: »Zadovoljan sam onim što su moji nogometaši pružili u prvom poluvremenu, no u drugom su manje trčali i odmah je došlo do pada u igri. Šteta što je teren ovako blatnjav, pa nismo mogli razviti svoju igru. Nadam se da će u prvenstvu biti bolje.«

I. A.

Planira se radni susret učitelja

Obrazovanje u višenacionalnoj sredini

SUBOTICA – ERNESTINOVO: U suradnji *Duja Runje* člana Izvršnog odbora HNV-a zaduženog za obrazovanje i *Dobrile Puljić* učiteljice koja je od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske došla na dvije godine u Suboticu, kao suradnica u nastavi na hrvatskom jeziku, organizira se posjet učitelja i pedagoga Osnovnoj školi Ernestinovo kod Osijeka, 19. ožujka. Ova škola se nalazi na području od posebne državne skrbi i u kojoj postoje i odjeljenja za nacionalne manjine. U radnom dijelu susreta održati će se ogledni sat iz povijesti na hrvatskom jeziku, te ogledni sat na jeziku nacionalne manjine. Sudionici će se upoznati s nastavnim planom i programom u Hrvatskoj, pripremama za sat i na kraju će se održati Okrugli stol na temu Obrazovanje u višenacionalnoj sredini. U radu će sudjelovati učitelji i pedagozi iz Vojvodine i Osijeka. Uz radni dio predviđen je i zajednička večera te posjet Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku. Na ovaj susret bit će pozvani stručnjaci iz Ministarstva obrazovanja Republike Srbije i AP Vojvodine, te direktori Osnovnih škola i svi učitelji koji rade s djecom na hrvatskom jeziku. Sljedeći susret planira se i sa učenicima iz Osijeka i Vojvodine, a mjesto susreta će biti u Osijeku ili Subotici.

J. D.

Dugoročni krediti za otkup kuća

Rješavanje stambenog problema izbjeglica

BAČ – Ovih dana realizirana je inicijativa prof. *Tomislava Bogunovića*, predsjednika SO Bač. Umjesto dosadašnje prakse gradnje izbjegličkih naselja, u mjestima općine Bač počela je akcija otkupa praznih kuća. Ovom akcijom izbjegava se getoiziranje izbjeglica, a domicilnom pučanstvu, vlasnicima praznih kuća, koje nisu uspijevali prodati već petnaestak godina, riješen je veliki problem, uz pratnju bankarskih institucija, prodavačima kuća je isplaćen cjelokupan iznos, a izbjeglice otplaćuju rate dugoročnog kredita. U posljednjih mjesec dana, u Baču, Plavni, Vajskoj i Bođanima realizirana je prodaja 3-4 kuće. Po riječima prof. *Tomislava Bogunovića*, ovo je dobitak za sve: »Od oko 4000 izbjeglica iz 90-tih godina, na ovom području ih je ostalo oko 160. Oni ustvari, više i nisu izbjeglice, dobili su državljanstvo i opredijelili se za život među nama. Ovim putem riješen im je stambeni problem, a s druge strane, veliki dio para dobivenih za ove kuće, prodavači su uložili u razvitak male privrede i poljodjelstva, a manji dio i za prosto rješavanje egzistencijalnih problema. Najveći dobitak za sve je to, što ova sredstva ostaju u općini Bač i što će se, zahvaljujući njima, otvoriti jedan broj novih radnih mjesta, te se na taj način koliko-toliko smanjiti broj neuposlenih.«

I. Andrašić

Uspjeh recitatora »Šokadije«

SONTA – U maloj sali Kulturnog centra u Apatinu, u subotu, 28. veljače, održano je općinsko natjecanje u recitiranju. Osamdesetak natjecatelja, natjecalo se za devet mjesta koja vode na zonsko natjecanje. U natjecanju je sudjelovalo desetoro recitatora, članova dramske sekcije KPZH »Šokadija«. U najmlađoj skupini, pobjednica, uz diobu prvog mjesta, bila je »Šokadijina« recitatorica *Maja Kuruc*.

Isprika

VAJSKA – Uz ispriku čitateljima iz Vajske, objavljujemo dvije ispravke. U broju 53 Hrvatske riječi na 25. strani, iznad teksta »Grobje – gorući problem« pogrešno je objavljen nadnaslov »Komunalni problemi u Sonti«, a trebalo je: »Komunalni problemi u Vajskoj«. U broju 54 na 25. strani, u izvješću s promocije u Vajskoj, potkrala nam se nejasnoća u izjavi *vlač. Josipa Kujundžića*, pa je navodimo u originalu: »Volio bih da je bio nazočan i gospodin *Bogunović*, predsjednik SO Bač, kako bih mu se javno zahvalio za doprinos u pokretanju postupka za povraćaj nacionalizirane imovine, koja je svojedobno bila u vlasništvu župe Vajska-Bođani. Inače, skup je bio jako lijep, od gostiju smo čuli puno lijepih riječi i praktičnih savjeta, koji će, nadam se, zaživjeti u mojoj župi. Samo, pored općih promjena, potrebne su i promjene u našim glavama. Potrebno je samo da iskoristimo ono, što nam pružaju pozitivne zakonske odredbe.«

I. A.

Bunjevačko-šokački Hrvati (21.)

Franjevci u Bačkoj i Podunavlju

Rekli smo već da su franjevci u Hrvatsku došli iz dva pravca iz Italije. Prvi je, preko Jadranskog mora, provincija Ultra marina, Provincia Sclavoniae, odnosno, Hrvatske. Drugi je, preko Austrije i Ugarske, provincija Cis alpina. Hrvatska provincija se nalazila u Dalmaciji i, prema nekima, franjevci su tamo došli još za života sv. Franje. Ova druga provincija se obično zove Ugarska. Ona se zapravo nalazila u Ugarsko-hrvatskom kraljevstvu. Zahvaćala je dio Ugarske i dio kontinentalne Hrvatske. U Bačku i Podunavlje su franjevci također došli iz dva pravca. Prvi je sa sjevera iz Ugarske provincije, a drugi je s juga iz Bosne.

Prvi franjevački samostan je bio u Baču već 1301. godine. Prije njih su u Baču bili templari, a oni su napustili Bač nešto prije nego će njihov red biti raspušten od strane crkvenih vlasti. Samostan u Baču je bio sjedište srijemske kustodije u koju su još spadali samostani: Ilok, Mitrovica, Tordinci, Mandelos, Irig, Zemun i Indija. Zagrebačka i Srijemska kustodija se uvijek označavaju kao iliričke, slavenske-hrvatske, premda su se nalazile u Ugarskoj vikariji. Druga franjevačka Vikarija, koja je za nas naročito značajna, bila je Bosanska vikarija. Ona je nastala oko 1340. godine. Franjevci u Bosnu dolaze postupno. Isprva odlaze u Bosnu samo kao vizitatori, da ispituju pravovjernost bosanskih »krstjan«. Papa Bonifacije VIII. Povjerala 1298. godine pravo na inkvizicijsku pastvu hrvatskim franjevcima u svim južnoslavenskim zemljama: Srbija, Raška, Dalmacija, Hrvatska, Bosna, Istra i susjednim zemljama gdje ima krivovjere. Konačno je osnovana posebna franjevačka pokrajina Vikarija Bosna oko 1340. godine. Vikariju su osnovali franjevci iz hrvatske i skavonske banovine. Njima je general reda Gerard poslao »mnogo braće iz raznih provincija da propovijedaju krivovjercima u Bosni«. Prije franjevaca u Bosni su djelovali i dominikanci, pa, pojedinačno, i drugi svećenici. Konačno je papa Klement V. Bulom »Cum hora decima« godine 1307. isključivo povjerio franjevcima misionarsku djelatnost u Bosni i susjednim zemljama.

NAGLO ŠIRENJE: Upravna podjela franjevačkog reda se sastojala od provincija,

vikarija, samostana i rezidencija, a ponegdje i misija. Da bi jedna pokrajina postala provincija morala je imati dostatan broj samostana i kustodija. Stoga je Bosna ispočetka samo vikarija. No ona se je veoma brzo širila. U XIV. stoljeću ima 35 samostana. U sljedećem stoljeću ima već 60 samostana i oko 700 redovnika. Obuhvaćala je područje od Crnoga mora sve do Jadranskog, a obuhvaćala je Bugarsku, Moldaviju, Vlašku, Transilvaniju, dio Ugarske, Slavonije i Bosnu. Godine 1517. postat će provincija pod imenom Bosna argentina (Bosna srebrna).

Hercegovacko-franjevačka provincija

Još dok je bila samo vikarija počela se je širiti iz Bosne preko Save. Prvi samostan je osnovan u Đakovu na biskupskom imanju 1347. godine. Brzo će se proširiti po Slavoniji i Srijemu. Godine 1372. papa Grgur XI. dopušta Nikoli de Gara, županu, da može podići samostan franjevcima u mjestu Chewerg (Čerević) kaločke dieceze. Prvi samostan Vikarije Bosna u Bačkoj podignut je 17. srpnja 1421. godine u mjestu Kobil (Kovilj). Godine 1438. papa dopušta bosanskim franjevcima da mogu podići još sedam samostana u Južnoj Ugarskoj. Prije toga će u Bačkoj podići još samostane u Futogu i Kolutu. Naglo širenje bosanskih franjevaca po Slavoniji, Srijemu, Bačkoj i Južnoj Ugarskoj uzrok je potiskivanja franjevaca iz Bosne pod pritiskom turske okupacije Bosne. Nakon Mohačke bitke Turci će ih i tamo dostići i skoro sve rastjerati, a samostane uništiti. Od tada će sve te pokrajine biti pod turskom upravom »sub jugo Turcico«. Franjevci će se raspršiti, ali neće posve nestati, skrivat

Danas se potežu neka već odavno znanstveno razjašnjena pitanja i stvaraju nove konstrukcije. Stoga smatramo da danas nije potrebno ništa više dokazivati o nacionalnoj pripadnosti Bunjevaca i Šokaca. To jednostavno nema smisla. No, potrebno je poučavati i objašnjavati. Naime, pola stoljeća je to bila zabranjena ili neželjena tema.

Piše:
Josip
Temunović

će se po zabitim mjestima i šumama i pomagati hrvatskom katoličkom življu, koji je preostao, ili koji će u međuvremenu doći. Mađari su se skoro svi povukli prema sjeveru izvan dometa Turaka. To naravno vrijedi za katoličke biskupe i svjetovni kler. Katona veli da kroz 170 godina nijedan katolički biskup nije posjetio svoje biskupije, a to vrijedi i za Čanad i Pečuj, koji su također bili pod Turskom vlašću.

PAPINSKA BRIGA: Brigu o preostalim katolicima na tim područjima, osim preostalih franjevaca, uporno će voditi pape preko različitih misionara i apostolski vizitatora. Tako je fra. Bonifacije Drakolice, dubrovački i stonski biskup 1580. godine posjetio neke od tih područja da ispita stanje i pomogne vjernicima. Fra. Antun Matković će 1582. godine posjetiti Temišvar iz istih razloga. Isusovac Bartol Kašić će sa Šimunom Matkovićem posjetiti ta područja 1612. i 1618. godine. Isti Šimun Matković je misionar Bačke i 1622. godine traži za sebe župu Bunjevac. Pavao Morelli je 1616. kao Dubrovčanin opat Bača. Godine 1629. misionar u Bačkoj je fra. Pavao Papić, a nešto kasnije i Pranjić. Biskup boscanski Marin Ibrašimović 1649. obavlja krizmu u mnogim mjestima Bačke. To isto čini i biskup Matija Benlić 1651. godine.

Krajem sedamnaestog stoljeća, nakon izгона Turaka, franjevci se vraćaju u stare samostane ili osnivaju nove. Oni su, prema Antunoviću, u to vrijeme u Subotici, Somboru, Baču, Baji Mohaču, Kaloči itd. Započinju sređivati crkvene prilike i pastoralno djeluju sve do kraja osamnaestog stoljeća, kada ih zamjenjuju biskupijski svećenici. Franjevci su kroz sedam stoljeća bili naši pratioci, odgojitelji i učitelji. Oni su bili poznavaoци našeg svagdašnjeg života, naše vjere i nacionalnog identiteta. Oni su bili i naša memorija, jer su sve zapisivali u svojim samostanskim ljetopisima. Stoga, tko želi nešto ozbiljno reći o nama, mora proučiti sve ljetopise u provincijama Bosne srebrne, Ivana Kapistranskog i Salvatorianske, kojoj je pripadao subotički samostan.

Kako je umirao moj narod (19.)

Iseljene obitelji iz Srijemskih Karlovaca

1. Zdravko Petrović, četiri člana obitelji, Ulica D. Sabova, 2. Mirko Perković, četiri člana obitelji, Ulica J. Popovića, 3. Ante Perković, dva člana obitelji, Ulica J. Popovića, 4. Mato Perković, dva člana obitelji, Ulica Preradovićeve, 5. Berislav Đukez, tri člana obitelji, Ulica Lenjinova, 6. Marko Sokolović, četiri člana obitelji, Ulica V. Vlahovića, 7. Franjo Golubović, sedam članova obitelji, Ulica Lenjinova, 8. Krunoslav Novoselac, pet članova obitelji, Ulica I. L. Ribara, 9. Josip Maletić, pet članova obitelji, Ulica I. L. Ribara, 10. Ivan Jurec, sedam članova obitelji, Ulica Petrovaradinska, 11. Vladimir Katić, četiri člana obitelji, Ulica I. Okruglića, 12. Vinko Katić, dva člana obitelji, Ulica I. Okruglića, 13. Jakob Seder, pet članova obitelji, Ulica M. Gupca, 14. Josip Mećing, dva člana obitelji, Ulica I. L. Ribara, 15. Ivan Seder, četiri člana obitelji, Ulica M. Gupca, 16. Stjepan Svinjarević, četiri člana obitelji, Ulica Poštanska, 17. Stjepan Volar, četiri člana obitelji, Ulica I. Filipovića, 18. Tomislav Fišer, četiri člana obitelji, Ulica Sremska, 19. Ilija Salamun, četiri člana obitelji, Ulica 23. oktobra, 20. Stipo Salamun, četiri člana obitelji, Ulica 23. oktobra, 21. Ivan Andraš, dva člana obitelji, Ulica Grobljanska, 22. Evica Derdić, dva člana obitelji, Ulica I. L. Ribara, 23. Marijan Sablić, tri člana obitelji, Ulica D. Sabova, 24. Marijan Perković, dva člana obitelji, Ulica Sremska, 25. Karlo Perković, pet članova obitelji, Ulica Sremska, 26. Ivan Perković, četiri člana obitelji, Ulica Lenjinova, 27. Slavko Blažević, četiri člana obitelji, Ulica I. L. Ribara, 28. Ivan Rat, pet članova obitelji, Ulica I. L. Ribara, 29. Zlatko Seder, šest članova obitelji, Ulica Sremska, 30. Fabijan Martinović, četiri člana obitelji, Ulica Njegovševa, 31. Goran Martinović, tri člana obitelji, Ulica Njegovševa, 32. Božo Salamun, dva člana obitelji, Ulica 23. oktobra, 33. Tomislav Salamun, četiri člana obitelji, Ulica 23. oktobra, 34. Vladimir Prebeg, četiri člana obitelji, Ulica 23. oktobra, 35. Ivan Šestan, tri člana obitelji, Ulica Balkanska, 36. Tadija Šarić, dva člana obitelji, Ulica J. Popovića, 37. Ivan Šarić,

tri člana obitelji, Ulica J. Popovića, 38. Josip Šarić, tri člana obitelji, Ulica J. Popovića, 39. Sveto jarić, pet članova obitelji, Ulica I. L. Ribara, 40. Ana Golubović, tri člana obitelji, Ulica I. L. Ribara, 41. Stjepan Krenajz, dva člana obitelji, Ulica Lenjinova, 42. Stjepan Maletić, dva člana obitelji, Ulica M. Tita, 43. Ivan Perković, četiri člana obitelji, Lenjinova, 44. Ivan Srdić, dva člana obitelji, Ulica Lenjinova, 45. Ivan Kiš, četiri člana obitelji, Ulica I.

Crkve u Srijemskim Karlovcima

L. Ribara, 46. Andrija Šanta, dva člana obitelji, Ulica M. Gupca, 47. Luka Mušan, šest članova obitelji, Ulica Doka, 48. Ivo Mandeković, četiri člana obitelji, Ulica Doka, 49. Jozo Perković, tri člana obitelji, Ulica Zagrebačka, 50. Josip Golubović, dva člana obitelji, Ulica I. L. Ribara, 51. Dubravka Madžarević, dva člana obitelji, Ulica M. Tita, 52. Danica Čurković, dva člana obitelji, Ulica Doka, 53. Antun Rat, četiri člana obitelji, Ulica Zagrebačka, 54. Stjepan Major, pet članova obitelji, Ulica D. Sabova, 55. Franjo Andrić, četiri člana obitelji, Ulica Njegovševa, 56. Nedjeljko Raić, dva člana obitelji, Ulica Doka, 57. Mirko Vranić, tri člana obitelji, Ulica Doka, 58. Darko Golubović, četiri člana obi-

»Ova (moja) knjiga je slika; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«

Piše:

Marko Kljajić

telji, Ulica I. L. Ribara, 59. Ivan Mišić, šest članova obitelji, Ulica I. L. Ribara, 60. Petar Jarnjević, četiri člana obitelji, Ulica Doka, 61. Jozo Kožul, šest članova obitelji, Ulica V. Stajića, 62. Pavao Horvat, četiri člana obitelji, Ulica M. Gupca, 63. Stjepan Vranić, tri člana obitelji, Ulica Doka, 64. Jakob Rancinger, pet članova obitelji, Ulica M. Gupca, 65. Josip Derdić, tri člana obitelji, Ulica I. L. Ribara, 66. Dragutin Đukez, dva člana obitelji, Ulica T. Kračuna, 67. Anica Orčić, tri člana obitelji, Ulica M. Gupca, 68. Ivan Ivančić, dva člana obitelji, Ulica Doka, 69. Bernardin Ivančić, četiri člana obitelji, Ulica Doka, 70. Stipo Zeba, pet članova obitelji, Ulica Doka, 71. Marinko Mišić, šest članova obitelji, Ulica Doka, 72. Mato Karamatić, šest članova obitelji, Ulica Doka, 73. Anda Ilić, pet članova obitelji, Ulica Bukovačka, 74. Frano Perković, dva člana obitelji, Ulica Marijan Teskera, tri člana obitelji, Ulica Lenjinova, 77. Ante Vrbat, dva člana 23. oktobra, 75. Dragica Evetović, jedan član obitelji, Ulica Vinogradarska, 76. obitelji, Ulica Bukovačka, 78. Mijat Štimac, četiri člana obitelji, Ulica Petrovaradinska, 79. Tihomir Golubović, tri člana obitelji, Ulica Lenjinova, 80. Đurđica Maletić, četiri člana obitelji, Ulica JNA, 81. Tomislav Evetović, tri člana obitelji, Ulica I. L. Ribara, 82. Tomislav Evetović, tri člana obitelji, Ulica Vinogradarska, 83. Matija Kiš, dva člana obitelji, Ulica I. L. Ribara, 84. Mirjana Dujmović, tri člana obitelji, Ulica 23. oktobra, 85. Ivan Polić, tri člana obitelji, Ulica Mažuranićeva, 86. Vladimir Hang, četiri člana obitelji, Ulica M. Gupca, 87. Milan Salamun, pet članova obitelji, Ulica Sarajevka, 88. Petar Salamun, četiri člana obitelji, Ulica Vinogradarska, 89. Ljuba Salamun, dva člana obitelji, Ulica Sarajevka.

Sve obitelji su se odselile u Republiku Hrvatsku

Oснаživanje građana s obje strane Dunava

0 predrasudama i diskriminaciji

Dobro je i korisno osvijestiti se da živimo s mnogobrojnim predrasudama o sebi i jedni o drugima, da one ne moraju imati negativnu konotaciju, ali je važno raditi na njima

Piše: Manda Prišing

Radionica s temom »Predrasuda i diskriminacija«, u okviru projekta »Osnaženi/aktivni građanin na obje strane Dunava« održana je 21. veljače u prostorijama Udruženja za mir i ljudska prava »Baranja« u Bilju, u Hrvatskoj. Bila je to peta cjelodnevna radionica Udruženja »Ravangrad« iz Sombora, koji finansira Fond za otvoreno društvo iz Beograda uz podršku Skupštine općine Sombor.

Sudionici su bili – nastavnici, studenti, gospodarstvenici, sadašnji i budući aktivisti nevladinog sektora... iz Bilja, Belog Manastira, Kneževih Vinograda, Ridice, Bačkog Monoštora i Sombora.

IZBILO NA POVRŠINU: Voditeljice radionice *Tijana Gnjidić* i *Danica Novaković* – trenerice iz nenasilne razrade konflikata i članice Društva za nenasilnu akciju iz Novog Sada, osmišljenim su tijekom seminara inicirale razmjenu iskustva, mišljenja i osjećanja sudionika u procesu prihvatanja i suočavanja s vlastitim predrasudama i s predrasudama s kojima se svakodnevno susrećemo u svom okruženju.

Sudionici radionice su imali potrebu razgovarati o ovoj temi, a predviđeno vrijeme – prekratko za sve predrasude s kojima se svatko susreće svakodnevno. Posebno, jer je toliko toga izbilo na površinu, postalo vidljivo i otvoreno u posljednjih petnaestak godina, kao da je sa svim normalno i čak poželjno ponašati se u skladu sa svojim predrasudama, naročito u skladu s predrasudama svoje sredine, ne informirati se, ne upoznavati druge... i diskriminirati one koji su ionako nezaštićeni, manjinski.

S radionice u Bilju

Dobro je i korisno osvijestiti se da živimo s mnogobrojnim predrasudama o sebi i jedni o drugima, da one ne moraju imati negativnu konotaciju, ali je važno raditi na njima – upoznavajući i sebe i druge, širenjem i produbljivanjem svojih znanja, druženjem, putovanjem, prelazanjem granica.

SVJESNI PREDRASUDA: Veliki broj sudionika je istakao kako je svjestan svojih predrasuda prema »drugima« i »drugečijima«, ali također i da je spreman ra-

diti na njihovom smanjivanju. Neka od pitanja o kojima se diskutiralo na seminaru su: je li opravdano imati predrasude, postoje li korisne predrasude, vode li uvijek predrasude k diskriminaciji, što pojedinci i društvo mogu učiniti u borbi za smanjenje predrasuda...

Kao poruka i rezultat radionice, može se ponuditi rad jedne od grupa:

Što ja mogu učiniti u borbi protiv predrasuda i diskriminacije?

Da sakupljam informacije i proširujem svoja znanja... (kroz komunikaciju) s ciljem da: osvijestim svoje predrasude i da u svom ponašanju kontroliram njihovo djelovanje, da potičem druge na to isto, da reagiram na negativne primjere i koristim sve načine da se to dalje čuje: glasom, tekstom, uz pomoć televizije, radija.

Što društvo može učiniti u borbi protiv predrasuda i diskriminacije?

- Kroz pravno-administrativni sustav štiti svaku jednako sva ljudska prava
- Kroz sprovođenje zakona osigurati njegovo pravilno funkcioniranje
- Omogućiti pojedincima reagiranje i promoviranje toga
- Poticati sustav da se otvore pitanja predrasuda i diskriminacije na svim razinama (parlament, mediji, lokalna zajednica)
- Kroz sustav obrazovanja razvijati svijest i osjetljivost o predrasudama i diskriminaciji

Što je meni/društvu potrebno za to?

- Vrijeme, istrajnost, znanje, zainteresirani ljudi
- »Few good man«
- Svijest o teškoći rješavanja problema i važnosti svakog napravljenog koraka. ■

Okrugli stol o manjinama i regionalnom identitetu Vojvodine

Stereotipi prema manjinama

Protekloga vikenda u Novom Sadu u organizaciji Agencije lokalne demokracije iz Subotice i Vojvodanskog centra za ljudska prava održan je okrugli stol na temu Nacionalne manjine i regionalni identitet Vojvodine. U okviru prvog panela o stanovništvu, nacionalnim manjinama Vojvodine kroz slike i brojke, govorili su predstavnici nacionalnih vijeća rumunjske, romske, ukrajinske, slovačke, bunjevačke te hrvatske nacionalne manjine.

U uvodnoj riječi *prof. dr. Mikloš Biro* je predstavio istraživanje vezano za stereotipe većinskog naroda prema nacionalnim manjinama te opće poznavanje prava kao i mogućnosti njihovog ostvarivanja. Nacionalne manjine su najsvesniji u ostvarivanju vjerskih prava dok je izuzetno nizak stupanj poznavanja i ostvarivanja prava vezanih za službenu uporabu jezika i pisma. Ujedno je prezentirano i mišljenje većinskog naroda prema manjinama pa je

istraživanje pokazalo da su Hrvati treći na ljestvici iza Albanaca i Roma o kojima većinski narod ima negativne stereotipe.

U drugom panelu sudionici su razmatrali temu nacionalnih manjina kao faktora prekogranične i euro-regionalne suradnje, te položaj nacionalnih manjina u kontekstu pravno-političkih pretpostavki regionalnog identiteta Vojvodine kroz institucije zaštite garantiranih prava, pravne prakse, ombudsmena, nacionalnih vijeća te nevladinih organizacija.

Na okruglom stolu su između ostalih sudjelovali *prof. dr. Jovan Komšić*, *Mihal Ramač*, *Pavel Domonji* i *Tomislav Žigmanov*.

L. S.

Piše: vlač. mr.
Andrija Kopilović

*Mnogi dobri i
vjerni
angažirani u
politici
iznenađeni su
grubošću
protivnika,
te se prestraše
i brzo daju
ostavku na
svoje mjesto,
a time
prepuštaju
društvo onima
koji razaraju
čovjeka i
politiku*

Traži se građanska »kuraža«

Svjedoci smo dramatično teških vremena. Nesigurnost, nestabilnost i neizvjesnost su kruh naš svagdašnji. Ipak se u svemu tome treba snaći i koračati pravim putem. Sada je vrijeme Korizme i mi vjernici možemo tražiti »mjesta pod suncem« u svojoj vjeri i iz svoje vjere.

Suočavamo se s događajima, pa i najnovijih datuma, koji nas ohrabruju i potiču da na toj dobroj volji gradimo dublju dimenziju i kao građani i kao vjernici. U ovom razmišljanju pokušavam razmišljati kao vjernik i kao onaj koji iz svoje vjere crpi snagu za jednu vrstu nadgradnje za ono vrijeme koje je pred nama a nosi sobom imperativ događanja koji se ne mogu zaoobići. Stoga tvrdim da suvremeno doba traži cjelovite ljude. Ako smo čitavim bićem u poslu, ako cijeli živimo ono što jesmo, možemo uspjeti.

NATJECANJE ZLOG S DOBRIM: Kao primjer na duhovnom planu novi religiozni pokreti i sekte se natječu s Crkvom da pruže ljudima mir, zdravlje duha i tijela da bi se dokazali i skupili što više sljedbenika, a u tome kad tad dođe do spoznaje podvale i prijevare. U životu svakoga od nas zlo se natječe s dobrim, bolesti nastoje spriječiti zdravlje, kritike obeshrabruju, neuspjesi tjeraju u očaj, a borba ljude neotporne na grubost, bezočnost, klevetu i laž ranjava i ostavlja na pola puta. Mnogi dobri i vjerni angažirani u politici iznenađeni su grubošću protivnika, te se prestraše i brzo daju ostavku na svoje mjesto, a time prepuštaju društvo onima koji razaraju čovjeka i politiku. Ljudi koji pošteno rade u poduzećima i ustanovama opravdano misle da će zbog svog poštenja i čestitosti biti dočekani podrškom, a tamo ih različiti pretendenti na njihov položaj nastoje obeshabriti ili oklevetati njihov moral, te ih tako oslabiti i pobijediti. To je naša tragedija ali i stvarnost.

Stoga, kao nikad traži se danas u društvu i privatnom životu građanska hrabrost. A da bi se to postiglo, mi vjerujemo, čovjek mora biti oslonjen na nešto iznad ljudi, što je jače od kritike, podlosti, laži i besramnosti. To je naš vjerski doprinos. Čovjek treba biti oslonjen na Boga. Od Boga smo sišli u svijet, on nam je darovao sposobnost za mjesto na kojem se nalazimo, k njemu idemo i on će biti jedini sudac naših djela. On je svemoguć i može nas štititi od napada i grubosti. Tko se oslanja samo na ljude, past će. Već nas je na to Sveto pismo upozorilo: »Proklet čovjek koji se uzda u čovjeka«.

Stoga je vjernik okrenut jednoj transcendentalnoj stvarnosti, da bi mogao biti oslonjen čvrsto i na ovo tlo. Ni najbolji ljudi ne mogu pružiti zaštitu, jer su samo ljudi. Nadamo se da će nas Bog prosvijetliti da vidimo pozadinu zbivanja, napada, kritike i klevete. S Bogom vidimo perspektivu borbe, bivamo sposobni preskočiti ljudske razloge i namjere; ne očekivati pljesak i pohvale, nego se predati borbi u svijesti da kujemo sigurnu budućnost naroda i neba.

ZLO SE NE ISPLATI: Treba biti onaj koji jesi. Ne može se biti vjernik prošlosti, hvaliti se prošlim patnjama, nego živjeti u ovom trenutku. Ne očekivati na zemlji jedinu nagradu za bol i patnje. Društvo neće ići naprijed, pravda se neće uspostaviti, mira neće biti među ljudima, sloga i ravnopravnost neće se održati, ako ne bude ljudi koji su hrabri i vjerni poslu koji im je zadan. Vjernik treba biti svjestan da je njegova budućnost u tome da ostane pravedan, pošten i vjeran. Sve što je protivno vrlinama, propast će. Zlo se ne isplati činiti jer donosi višestruki gubitak. Važno je svaki dan imati »otvor« za transcendenciju i blizinu svemogućeg i svepravednog Boga. To su prostori molitve, meditacije i šutnje. Kao što imamo vrijeme doručka, ručka i večere, vrijeme toa-

lete, susreta s ljudima i posla, vrijeme sna i šetnje, tako treba odrediti strogo vrijeme molitve, uranjanja u svijet humanosti i poštenja. Potrebno je nekoliko dana izdržati u održavanju toga vremena.

Neka to vrijeme bude odabrano tako da nas nikakav posao ili posjet u tome ne ometu. Čim udemo u vrijeme šutnje važno je opustiti se, usmjeriti pogled duha prema Onome koji je vječan i koji nas je poslao u svijet, pokloniti mu se i povezivati čežnje svoje duše i savjesti s njime. To je za nas vjernike jedini put. Bilo bi dobro da ga možemo na ovaj ili onaj način pokazati i drugima koji nisu vjernici. Čovjeku kao čovjeku treba ljudska dimenzija, uranjanje u sebe u svoju tišinu i u svoju savjest da bi uopće mogao ostati čovjek.

IZDRŽATI IZAZOVE: Dobro je u mašti vidjeti kako će sve proći, ali bit će najvažnije utvrditi jesmo li ostali vjerni savjesti. Polako se otkidati od svega što nas sputava, zarobljava i čega se bojimo, a usmjeriti se prema Onome koji traži našu odluku za njega. Imati ispred sebe pregled života i povijesti da bismo uočili da se isplati biti čestit, jer to otvara vrata budućnosti. Sabranost i ovakav »dijalog« sa sobom omogućuje da vidimo istinu, smognemo hrabrost suočiti se s poteškoćama. Tako ćemo moći pogledati koji su dijelovi nas negativni, gdje smo postali zli, gdje smo »pretanki« u poštenju, gdje smo se vezali uz ljude i uz njihove primjedbe i želje.

Kada to uklonimo, postajemo sposobni za drugačiji angažman u svijetu i za svijet. Polako se od svih otkidati, ulaziti u područje koje će nam dati snagu da se temeljito opredijelimo, da osjetimo snagu i volju da se dalje borimo za boljitak na svome radnom mjestu, u svojoj obitelji i u svojoj osobnosti. Cjelovito povezani s nekom i zemljom u sebi možemo izdržati sve suvremene izazove.

Dražen Karaman - Branko Maleš GOETHE U SAMOPOSUŽIVANJU

Izbor iz suvremene njemačke poezije
(Biblioteka Quorum, Zagreb 1988.)

Jedanaestero pjesnika u Izboru iz suvremene njemačke poezije prema prosudbi *Dražena Karamana* i *Branka Maleša*, najadekvatnije predložavaju jednu, sada već raslojenu, njemačku pjesničku orijentaciju koju su književni kritičari nazvali »nova subjektivnost« i »nova senzibilnost«. Brojni mladi autori 1966. -67., godine iniciraju stihovno-organizacijski pre-vrat. Na književnoj sceni onoga vremena s jedne strane su bili autori starije generacije, kao što su *Paul Celan* i *Günter Eich* čije pjesme posjeduju hermetičnu strukturu, a s druge strane autori poput *Hansa Magnusa Enzensbergera*, *Ericha Frieda* i *Güntera Grassa* koji su primat hermetične pjesme doveli u pitanje i, nasuprot tome, polagali na bliskost zbiljskom i društvenu relevantnost lirike.

Oko 1967. godine u javnost je stupila nova, mlada generacija liričara. Naj-

istaknutije obilježje nove lirike bila je njena politiziranost i ponovno probuđen interes za socijalnu problematiku, za što su postojali društveni predvjeti: prva recesija poslijeratnog razdoblja 1966. -67., označila je kraj »privrednog čuda«. Po prvi put je opet bilo nezaposlenih, što je poljuljalo vjeru u neograničen prosperitet Savezne Republike Njemačke. Među ostalim autorima koji su zastupljeni u ovom izboru, *Nicolas Born*, *Rolf Dieter Brinkmann*, *Günter Herburger* i *Friedrich Christian Delius* pišu poeziju koja nije nastajala po »diktatu nesvjesnoga«, već je njihova poezija bila inspirirana aktualnim političkim zbivanjima.

U Izboru su pokraj navedenih pjesnika zastupljeni još i sljedeći autori: *Ursula Krechel*, *Ludwig Fels*, *Peter Paul Zahl*, *Jürgen Theobaldi*, *Jörg Fanter*, *Karin Kiwus* i *Erich Fried*. Nova pjesnička generacija je gajila sklonost za »slobodniji dah«. Pjesama s pravilnom metričkom shemom bilo je sve manje, dok su u sedamdesetim godinama postale prava rijetkost. »U fazi ponovnog otkrivanja

stvarnosti metafora je predstavljala prepreku koju je trebalo ukinuti. Jednostavnost u strukturi pjesama upućivala je na trezvenost prikazanoga, nije se radilo o idealizaciji zbilje, nego o njenom rastvaranju«, piše o poeziji »nove subjektivnosti« *Dražen Karaman*, dok pjesnik *Nicolas Born* u zbirci »Stanje na tržištu« (1967.), zahtijeva: »Što dalje od simbola, metafore, od svih nositelja značenja; što dalje od dekorativne pjesme, od ukrasa, šminke i parfema«.

Čitatelji poezije iz ovoga Izбора susret će se s jezičnim materijalom koji je sastavljen od suptilnih i trivijalnih, književnih i svakidašnjih izraza, jer unutar osnovne namjere »nove subjektivnosti« kao poetskog modela, jezik prevođenih pjesnika mnogo je bliži kolokvijalnom i sleng govoru, nego književnim standardima. Mnogi mlađi pjesnici identificirali su se s protestnim pokretom, a kada je dobar dio revolucionarnih nada propao nakon 68., opet su se našli suočeni s vlastitim ja.

Z. S.

Pet Shop Boys RELEASE Emi, 2002.

»Release« je osmi album londonskog dua koji čine pjevač *Neil Tennant* i glazbenik *Chris Lowe*. Ovi dugogodišnji synth-pop heroji su na svu sreću uspjeli pomaknuti granice svoga izraza, zahvaljujući mudrim žanrovskim poigravanjima. Ovakvom rezultiranju najviše je doprinijela skladateljsko-aranžerska suradnja sa *Johnny Marrom*, gitaristom velike grupe osamdesetih *The Smiths*, s kojim je *Neil Tennant* već prije surađivao u elektronskoj super grupi *Electronic*. Zvučna konzekvencija ovakvog spoja je vrlo jasna: skoro polovica pjesama sadrži gitaru, koja daje novo obličje već tradicionalno utemeljenom elektronskom PSB zvuku. Prepo-

znatljiva boja i perfektna dikcija Tennantovog vokala su prisutne, te nas od vraćaju od mogućih pomisli da se ne radi o pjesmama dotične skupine.

Album otvara »Home and Dry« koja je ujedno i prvi singl skinut s ploče. Puna savršenih staccato synth dionica, ona pjeva o potrebi za sigurnošću i prisutnosti partnera u ljubavnom odnosu. Slijedi brit-poperska i himnična »I Get Along«, bujnih orkestracija, donoseći priču o uspješnom prebolijevanju teških posljedica ljubavna raskida. »Birthday Boy« i »London« tretiraju probleme društveno-političke nepravde, dok ova druga osobito govori o želji i potrazi za boljim životom (konkretno u bogatoj zapadnoj prijestolnici Londonu). Iznenađujuća je haiku pop pjesma indikativno naslovljena »The Samurai In Autumn«, koja repeti-

tivno ispjevava svoja jedina tri, zaista mudra stiha. »Love Is Catastrophe« je najmračnija PSB pjesma ikada, kako i sami autori kažu, a na što i naslov ukazuje. Klasičnu priču o utočištu nudi »Here«, dok »The Night I Fell in Love« pjeva kontroverznu ljubavnu priču, implicitne poruke usmjerene protiv homofobije. »You Choose« je promatranje ljubavi kao svjesno birane odluke, te još jednom ljubavnom ekspertizom zatvara ovaj album. Ovi ingeniozni britanski skladatelji, kroz kemp kao umjetnost, filozofiju i egzistenciju, provode već dvije dekade na svjetskoj sceni, aktivno učestvujući u restrukturiranju pop glazbe. Oni su dokaz da pop može biti mnogo slojevitiji i sadržajniji, a ne naivan i površan kakav najčešće jest.

D. B. P.

Nagrada dramskom odjelu HKC »Bunjevačko kolo«

Na netom okončanim, desetim, jubilarnim, Danima Hrvatskog pučkog teatra koji su se održali u Hercegovcu, Republika Hrvatska, od 27. do 29. veljače, dramski odjel HKC »Bunjevačko kolo« primio je priznanje Hrvatske matice iseljenika za višekratno uspješne nastupe na spomenutoj manifestaciji.

Devetnica

Devetnica u čast svetoga Josipa u subotičkoj crkvi sv. Roka održat će se od 10. do 19. ožujka. Svaki dan u 17 sati je pobožnost, a u 17 i 30 sati sveta misa i propovijed.

Uspio koncert u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila

U nedjelju je, 29. veljače u subotičkoj franjevačkoj crkvi austrijski umjetnik za orguljama *Leopold Chr. Peyr* održao uspjeti koncert duhovne i klasične glazbe. Za rečitative odnosno poetske dijelove ove uspjele umjetničke večeri pobrinuli su se mladi glumci Drame na mađarskom jeziku *Hermína Erdelyi*, odnosno *Bela Kalo*. Najzaslužniji za ovu prelijepu večer su Pokrajinsko tajništvo za naobrazbu i kulturu, Katolički institut za povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice, te Franjevački samostan iz Subotice.

»Klapim« na Reviji amaterskog filma

U okviru Revije amaterskog filma u Zagrebu bit će prikazan kratki film »Klapim« autora *Ivana Ivkovića Ivandekića* iz Bajmoka i snimatelja *Zvonimira Sudarevića* iz Subotice. Projekcija filma je 5. ožujka u 19 sati u Centru za kulturu Trešnjevka. »Klapim« je riječ bunjevačkih Hrvata iz Vojvodine, a znači »sanjam«. U formi kratkog filma autor je nastojao prenijeti one slike o kojima sanjari, a sve su to slike o zavičaju i kulturnoj baštini bunjevačkih Hrvata. Odlazak autora i snimatelja filma na projekciju u Zagreb potpomogla je Hrvatska matica iseljenika iz Zagreba.

Godišnja skupština Matice Hrvatske

Matica Hrvatska Subotica održat će godišnju skupštinu u petak 12. ožujka 2004. godine u prostorijama subotičke Gradske biblioteke. Početak skupštine je zakazan za 19 sati.

Poklade u Mohaču

Minulog tjedna okončane su u Mohaču, u susjednoj Mađarskoj poklade, na daleko poznat običaj mohačkih Šokaca. Poklade su vezane za odlazak zime i dolazak proljeća.

Program je tradicionalno počeo na »Kolo« trgu gdje su se okupile buše i jankeli, sastali s bušama iz Szigeta, koji čamcima prelaze preko Dunava. Odatle su krenuli glavnom ulicom do trga uz paljbu topova. Predsjednica Hrvatske ma-

njinske samouprave grada Mohača gospođa Marija Barac ovako je predstavila ovogodišnji Busojaras: »Karneval traje tri dana i prvi dan je bilo 300 buša, uglavnom Šokaca iz Mohacsa i okolice. Pored gradskog stanovništva došlo je i oko 15. 000 gostiju iz svih krajeva Mađarske kao i susjednih sela i bratskih gradova iz Hrvatske.«

Mohač je, inače, poznat po povijesno značajnoj bici kod Mohačsa te po Busojarasu koji se može usporediti s karnevalima u Veneciji i Rijeci. To je jedinstvena prigoda da se ovdašnji Hrvati-Šokci nađu na istom gradskom trgu i uz atraktivan kulturno-umjetnički program druže i slave odlazak zime i skori dolazak proljeća. Slični običaji, maske i nošnje se mogu sresti i u selima hrvatske Baranje te se uzajamno posjećuju i izmjenjuju priredbe pokladnih običaja. Ova je manifestacija namijenjena i u turističke svrhe, a njen treći dan posvećen je lokalnom puku, kada se cijeli Mohacs nađe na ulicama i trgovima, tada se ujedno i okončava Busojaras i simboličnim paljenjem vatre u kojoj ima izgorjeti mrtvački kovčeg u kome je fašang, koji je, po legendi, krivac za sve zlo u minuloj godini. Tako je bilo i ovoga puta.

M. M.

»Svjedoci« na FEST-u

Prvi gosti ovogodišnjeg FESTA koji se po 32. puta tradicionalno održava u Beogradu, bili su, pored njemačke glumice *Hane Schigule* svojedobno omiljene glumice pokojnog njemačkog redatelja i scenarista *Reinera Wernera Marie Fassbindera* autori hrvatskog filma »Svjedoci«, koji je i prije prvog prikazivanja pred beogradskom publikom pobrao pregršt priznanja i pohvala gdje god se predstavljao. U Velikoj dvorani beogradskog Centra »Sava« redatelj filma koji je nedavno dobio specijalnu Nagradu za mir na netom okončanom Berlinskom festivalu *Vinko Brešan* (na slici) istaknuo je kako »Svjedoci« nisu politički film već da je zamišljen kao film o ljudima, čovjeku i ljudskoj duši.

»Osnovna želja nam je bila dati šansu ljudima koji nisu nužno dobri da makar jednom, u trenutku, pronađu razlog postojanja ljudskog roda, humanost, milosrđe i ljubav. Jurića Pavičić, scenarist filma i autor knjige »Ovce od gipsa« po kojoj je urađeno novo Brešanovo filmsko ostvarenje istakao je kako se film razlikuje od knjige, ali da to njemu ne smeta. Naprotiv: »Veliki dio dramaturških izmjena u usporedbi s knjigom uzrokovan je sažimanjem koje je potpuno opravdano u umjetničkom smislu.« -izjavio je Pavičić na subotnjoj festivalskoj konferenciji za novinare. O razlici između knjige i filma govorio je na festivalskoj konferenciji za novinstvo i *Leon Lučev*, jedan od glavnih protagonista »Svjedoka« i podvukao kako ni po njemu to nije nikakav minus, već dodatni kvalitet: »Konkretno mom liku to je dalo još jaču motivaciju«.

ALFRED GRÜNHUT (1882. -1946.)

Veliki dramski i filmski glumac i jednako uspješan redatelj, *Alfred Grünhut* rodio se 1882. u Zagrebu, a preminuo u rodnom mu gradu 1946. godine. Studije graditeljstva u Freiburgu prekinuo je na drugoj godini da bi se vratio u rodni Zagreb gdje je krenuo učiti glumu kod velikana toga doba pedagoga poput *I. Borštnika*, *V. Antona* te *Mate Barbarića*, da bi se potom pridružio putujućoj glumačkoj družini *J. Maričića*. Godine je 1907. po prvi puta nastupio u zagrebačkom HNK u ulozi Kralja u komediji »Don Cezar od Bazana« *A. Denneryja* i *P. Dumanoir*, da bi potom igrao i Niku *Marinovića* u *Vojnovićevu* »Ekvinociju«.

Godinu je dana proveo u Primorskom kazalištu *M. Markovića* da bi potom bio prvakom najprije osječkog pa potom i varaždinskog kazališta. Kraće je vrijeme bio i članom bečkih kazališnih trupa *Neue Wiener Buhne* i *Theater der 500*, da bi od 1917. djelao u Zagrebu te nastupao u operetama, lakrdijama i dramama, ali ostaje dojam da su mu najviše »ležale« uloge u žanru karakterne komike. Od 1920. godine utemeljiteljem je i vodećim glumcem nekolicine zagrebačkih kabareta. Kao filmski glumac započeo je karijeru za boravka u Beču u ulogama u filmovima »Sascha-Filma«, a na početku je filmske produkcije u Hrvatskoj bio pionirima bilo kao glumac bilo kao redatelj, u zagrebačkom »Croatia-filmu«. Pisao je o problematici putujućih kazališta (»Hrvatska metropola«, 1926. godine.)

R. G. Tilly

PETAK

▶ **Narodno kazalište Sombor:**

B. Nušić, »Gospođa ministarka« u 20 sati

▶ **SNP Novi Sad:** A. Novaković, »Zubi«, u 20 sati▶ **Subotičko Narodno kazalište:**

-E. Olbi, »Američki san«, komorna scena u 19 i 30 sati

-D. Wright, »Toll«, scena Lajos Soltis studio u 19 i 30 sati

SUBOTA

▶ **Narodno kazalište Sombor:**

G. Petrović, »Opsada crkve Svetog spasa« u 20 sati

▶ **SNP Novi Sad:** Đ. Verdi, »Magbet«, opera,

scena Jovan Đorđević u 19 sati

- A. Novaković, »Zubi«, komorna scena u 21 i 30 sati

▶ **Subotičko Narodno kazalište:**

J. Mijović »10, 9, 8...«, komorna scena u 19 i 30 sati

D. Wright, »Toll«, scena Lajos Soltis u 19 i 30 sati

▶ **Subotičko dječje kazalište:** »Bajka o zvjezdici« u 11 sati

NEDJELJA

▶ **Narodno kazalište Sombor:**

S. Selenić, »Ruženje naroda u dva dijela« u 20 sati

▶ **Subotičko Narodno kazalište:**

Masteroff-Kander-Ebb »Cabaret«, scena Jadran u 19 i 30 sati

▶ **Subotičko dječje kazalište:** »Zenelő Ház«

PONEDJELJAK

▶ **SNP Novi Sad:** M. Stojanović, »Sigurna kuća«, u 20 sati▶ **Subotičko Narodno kazalište:**

-M.-K.-Ebb, »Cabaret«, scena Jadran u 19 i 30 sati

UTORAK

▶ **Narodno kazalište Sombor:**

N. Ilić, »Neodgojen zmaj« (predstava za djecu) u 18 sati

▶ **SNP Novi Sad:** M. Teodorakis, »Grk Zorba«, balet,

scena Jovan Đorđević u 19 sati

- A. Popović, »Mriješćenje šarana«,

scena Pera Dobrinović u 19 i 30 sati

▶ **Subotičko Narodno kazalište:** Dostojevski-Griškovec,

»Kako sam pojeo smiješnog čovjeka«, komorna scena u 19 i 30 sati

-M.-K.-Ebb, »Cabaret«, scena Jadran u 19 i 30 sati

SRIJEDA

▶ **Narodno kazalište Sombor:** B. Nušić, »Sumnjivo lice« u 20 sati▶ **SNP Novi Sad:**

H. Rievera, »Marisol«, scena Pera Dobrinović u 19 i 30 sati

- A. Novaković, »Zubi« komorna scena u 21 i 30 sati

▶ **Subotičko Narodno kazalište**

M. -K. -Ebb, »Cabaret«, scena Jadran u 19 i 30 sati

ČETVRTAK

▶ **Narodno kazalište Sombor:**

M. Bulgakov, »Majstor i Margarita« u 20 sati

▶ **SNP Novi Sad:** J. Đorđević, »Kome vjerujete« u 20 i 30 sati▶ **Subotičko Narodno kazalište:** H. Rivera, »Marisol«,

gostovanje Dramskog teatra iz Skoplja, scena Jadran u 19 i 30 sati

- H. Pinter, »Etellift«, scena Lajos Soltis u 19 i 30 sati

O knjizi akademika Milana Moguš

Povijest hrvatskoga književnog jezika

Riječ o jeziku

Knjiga akademika Milana Moguš »Povijest hrvatskoga književnog jezika« osvjetljava bogatu prošlost hrvatske pisane riječi od Bašćanske ploče, pa do naših dana. Ova je knjiga šira od povijesti hrvatskoga standardnoga jezika, jer obrađuje i one hrvatski pisane tekstove kod kojih jezično ustrojstvo nije bilo podvrgnuto standardizaciji.

Iz ove knjige Milana Moguš vidi se da su tri organska narječja – čakavsko, kajkavsko i štokavsko, rabili Hrvati kao jezičnu osnovicu za svoj književni izraz. Zato se može reći da je hrvatski književni jezik u svojim temeljima trodijalektalan, a neprestanim prožimanjem pojava različitosti izgrađivao je svoje dublje jedinstvo. Milan Moguš je na osnovi hrvatskih književnih tekstova – uklesanih, napisanih i tiskanih, prikazao posebnosti takva prožimanja i izgradnje spomenutoga jedinstva.

STAROHRVATSKI JEZIK: Knjiga započinje poglavljem o prvim stoljećima pismenosti u Hrvata, od doseljenja na Balkan do 15. i 16. stoljeća. U početnim stoljećima života na Balkanu, hrvatski su crkveni dostojanstvenici pisali latinskim jezikom. Do važne promjene dolazi, kada nakon smrti Metoda 885. godine njegovi učenici bivaju protjerani. Oni tada iz Moravske kreću prema zemljama slavenskoga juga (Bugarska, Makedonija, Hrvatska), šireći novu vjeru na slavenskom jeziku što ga nazivamo crkvenoslavenski ili staroslavenski jezik. Konstantin Ćiril je izradio i posebno pismo zvano glagoljica. »Tako su djelovanjem svete braće Konstantina Ćirila i Metoda dobili Hrvati, kao i drugi Slaveni, svoj slavenski književni jezik i svoje slavensko pismo. Na taj se način na hrvatskom prostoru kao rubnom dijelu slavenskoga svijeta pojavila dvojezičnost latinsko-slavenska i dvo-pismenost latiničko-glagoljička«, piše među ostalim u ovom poglavlju akademik Moguš.

U neliturgijskim tekstovima, koji su se odnosili na javni, društveni i književni život, odražava se narodni jezik. Starohrvatski jezik je uklesan u prve hrvatske spomenike, kao što su Plominski natpis, Krčki natpis i Valunska ploča iz 11. stoljeća, a 12. stoljeću pripadaju Grdoselski ulomak i Senjska ploča te, dakako, Bašćanska ploča kao najveći i najvredniji tekst iz početka stoljeća hrvatske pismenosti. U daljnjem tekstu ovoga poglavlja autor piše o ranoj i trajnoj težnji naših glagoljaša da uporabom čakavsko-kajkavsko-crkvenoslavenske jezične strukture u neliturgijskim tekstovima 15. stoljeća ne prekinu vezu sa staroslavenskom tradicijom i da, istodobno, dođe do izražaja lokalna govorna situacija. Nakon opširnog prikaza početnog razdoblja hrvatskoga tiskarstva Milan Moguš piše o čakavskoj i štokavskoj stilizaciji književnoga jezika u 16. stoljeću.

RJEČNICI I TISKANE GRAMATIKE: Šesnaestim stoljećem započinje novo, bogato razdoblje hrvatske književnosti. Njega određuje djelatnost dubrovačkoga, hvarskoga i zadarskoga književnog kruga. Jezični kod je počivao na organskim narječjima, a prvo Marulićevo hrvatsko djelo »Od naslidovan'ja Isukarstova« završeno je 1500. godine. To je prijevodna proza pisana čakavskom stilizacijom. U pjesmama dubrovačkih pjesnika nalazimo čakavizme i tzv. dalmatizme, dok u pjesnika s otoka Hvara i iz Splita susrećemo elemente štokavskoga. Organska narječja postala su temelj književnog stilizaciji. Autor nastavlja svoju

knjigu pišući o pojavi tekstova kajkavske stilizacije, a potom o počecima hrvatske leksikografije. Pažanin Bartol Kašić pisac je prve hrvatske tiskane gramatike, a smatra se da je Kašić prije pisanja gramatike završio rukopis svojega hrvatsko-talijanskog rječnika oko 1599. godine, dok je Šibenčanin Faust Vrančić 1595., objavio u Veneciji »Rječnik pet najplemenitijih europskih jezika latinskoga, talijanskoga, njemačkoga, hrvatskoga i mađarskoga«. Kašićeva gramatika objavljena je u Rimu 1604. godine i to je prva hrvatska tiskana gramatika. U 17. stoljeću čakavski i štokavski su postali književna svakodnevnica. Daljnji dio knjige obrađuje 18. stoljeće i početak 19. stoljeća: akademik Moguš piše o djelima gramatičara slavonskoga kruga, a ističe kako posebnu pak vrijednost u afirmaciji književnoga jezika ima tadanji potpuni prijevod Svetoga pisma staroga i novoga

zakona Matije Petra Katančića. U drugoj polovici 18. stoljeća i u prvim desetljećima 19. stoljeća novoštokavština je književno stilizirana na širokom prostoru od Slavonije preko Bosne do Dubrovnika i od Dubrovnika do Like. Obrađujući period prve polovice 19. stoljeća autor piše o jezičnoj koncepciji iliraca, kada hrvatski jezik prodire u školstvo. Matija Smodek je od 1832., počeo predavati materni jezik u ondašnjoj Akademiji. Ilirci su jezik poistovjećivali s narodom i u ovome se poglavlju

obrađuje reforma kajkavske grafije Ljudevita Gaja. Milan Moguš knjigu završava poglavljem »Suvremeni pogledi na hrvatski književni jezik« u kojem među ostalim bilježi: »Jednako je tako postalo jasno da se, opisujući povijest onih silnika koje su u književnom jeziku dovele do toga da ijekavska novoštokavština postane standardni jezik svih Hrvata, opisuje samo dio povijesti hrvatskoga književnog jezika. Punina se dobiva tek onda kad se prikaže povijesni razvoj svih triju književnih stilizacija hrvatskih dijalekata i njihovih međusobnih odnosa, pa i svih drugih stilizacija koje su imale i imaju udjela u kulturnog života hrvatskoga naroda«. Velika je zasluga akademika Moguš što je u ovoj knjizi upravo prikazao izgradnju jedinstva hrvatskog književnog jezika. Knjigu je objavio 1993. godine nakladni zavod »Globus«.

Z. S.

O Hrvatima u novoj monografiji

Boka u Banatu

Krajem prošle godine u nakladi Istorijaskog arhiva u Pančevu objavljena je i prezentirana monografija »Boka u Banatu«, rad Ljubiše Večanskog, posvjesničara-entuzijaste i negdašnjeg žitelja ovoga mjesta. Ovaj iznimno zanimljiv, obiman i slojevit rad je usprkos svojoj usko – lokalnoj orijentiranosti izazvao značajnu pozornost ne samo čitateljstva već i šire znanstvene javnosti.

Zahvaljujući obilju podataka, studioznom pristupu i dugotrajnim istraživanjima, uz potporu nekoliko sveučilišnih profesora iz raznih oblasti, ova se monografija može smatrati izuzetnim primjerom saobrazja kulture i povijesti jednoga mjesta i njegovih žitelja.

U BANATU OD 18. STOLJEĆA: Naročito zanimljivo je da je u velikom dijelu monografije obuhvaćena tematika vezana za ovdašnje Hrvate, koji su se iz Pokuplja na ove prostore doselili još s kraja 18. stoljeća i ostavili značajan trag u povijesti Boke. Autor je u prikupljanju podataka vezanih za Hrvate pozorno iščitavao arhivski materijal, te stupio u kontakt s nekadašnjim stanovnicima Boke, koji sada žive u Hrvatskoj i od njih izravno prikupljao podatke.

U monografiji se prati cijela povijest ove zajednice, od razdoblja prije doseljenja pa do danas. Isto se tako prati život ovdašnjih hrvatskih obitelji, prikazuju njihovi običaji, društveni događaji, njihova pogođenost ratovima, prevratima, crkveni i gospodarski život, te pojedini zanimljivi ljudi. Iznimno se treba cijeniti činjenica da su tekstovi i iskazi vezani za Hrvate preneseni bez prerade, na izvornom dijalektu i pismu. Dijelom su objavljeni transkripti magnetofonskih zabilješki *Steve Ilijevića Dekića*, koji je još 50-ih godina prošloga stoljeća podrobno bilježio jezičnu građu kroz

dijalekatske iskaze bokeljskih Hrvata. Ovi zapisi danas počinju poprimati izuzetnu vrijednost, s obzirom da se kajkavski gotovo u potpunosti izgubio.

HRVATSKA ŠKOLA DO 1930.: Čitajući monografiju može se saznati doista mnogo, tako i stvari koje svjedoče o visokoj kulturnoj razini hrvatske zajednice u prošlosti. Primjerice, da se još 1827. godine u zagrebačkoj gimnaziji školovalo šest učenika iz Boke, da je do 1930. godine u Boki postojala zasebna škola

Crkva u Boki

na hrvatskom jeziku, a do II. svjetskog rata i Hrvatska čitaonica sa časopisima iz Zagreba, te da je do nedavno bokeljski Župni ured pri Katoličkoj crkvi bio pod izravnom ingerencijom Zagrebačke biskupije bez obzira na to da joj geografski ne pripada.

Na kraju, ostaje nada da će biti još sličnih primjera interesiranja za prošlost ili sadašnjost ove malobrojne hrvatske zajednice.

V. Lukinić

IZ ANTOLOGIJE POEZIJE BUNJEVAČKIH HRVATA

Nikola Kujundžić

VARNICE

BUNJEVAČKOG RODOLJUBLJA

PROSLOV

Pali iskro rodoljublje,
Il di gori, pri dublje!
»Trn« će čuvat od napada,
Tumačit mu trista jada!

TUROBNE

A što veneš rodoljube,
Što u tami rod bit mora?
Šta će svitlost? Ni u grobu
Neće svičat nikad zora!

Ko smi dvojit da će narod
Uživati bolje doba?
Ta već sviče! Prosvitliće
Sunce jednoč-vrhu groba!

Cvata nam rod! Narodno se
Nosi čovik, redi kuća:
Ljubav za rod većma plamti
Ko sviča-prija utruća!

Nikola Kujundžić (1861.-1906.) rodio se u uglednoj subotičkoj obitelji i nakon je svršene osnovne i srednje škole već ozbiljno krenuo pisati. Još kao đak zauzeo je ugledno mjesto u redovima »Pučke kasine«, a studij filozofije prekinuo je u Budimpešti da bi prešao na bogosloviju u Kalocsi, da bi potom kao svećenik služio u neposrednoj blizini svoje voljene Subotice. Nikola se Kujundžić pamti kao autor vjerojatno najljepših preljjskih pjesama koje se i danas pamte i često pjevaju, premda je on u svim žanrovima poezije bio »na svome«, poput rodoljubive poezije, primjerice, što se iz gore navedene pjesme bez dvojbe da vidjeti. Što se njegovih epskih pjesama tiče, one su građene i razvijane na najljepšim tradicijama usmene narodne književnosti. Velika većina pjesama mu je uglazbljena još za života, a najznačajnija je svakako ona iz 1893. naslovljena »Pisme preljjske«.

Pripremio: R. G. Tilly

Ivan Dončević

Proza o ljudima iz svakodnevice

Ivan Dončević rođio se u Trnavi pokraj Garešnice 8. studenog 1909. godine. U nekoliko je mjesta pohađao osmogodišnju školu, a gimnaziju je pohađao u Bjelovaru i Slavenskoj Požegi da bi maturirao u Zagrebu, gdje je i započeo studije agronomije, ali studij nije završio. Godine 1935., počeo je raditi kao novinar i urednik kulturne rubrike tjednika »Nova riječ«. U Drugom svjetskom ratu sudjelovao je u antifašističkom pokretu, a nakon rata bio je zamjenik glavnog urednika »Vjesnika«, tajnik Matice hrvatske (1945. - 1946.), i Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu (1946. - 1947.).

Za gotovo sve pisce koji su se javili pred Drugi svjetski rat, može se reći, da ih na stanovit način zanima socijalna problematika, a svakako njihov književni postupak karakterizira analitički pogled na svijet. Dončevićevi »Ljudi iz šušnjare« (1933.), pripovijest je bez glavnog junaka, jer glavni junak je tu selo. U piscu su počeli živjeti ljudi njegova kraja. Ivan Dončević u većini svojih prvih tekstova ne nastoji se približiti »herojskim likovima« ljudi, nego piše o ljudima iz svakodnevice, tako da su »bezimeni« ljudi osnovni cilj autorove pažnje. Ljudi iz »šušnjare« najbolji su putokaz za tematske odrednice Dončevićeve proze. On je očito uznemiren čovjekom i njegovom sudbinom i prema ocjeni književnog teoretičara Živka Jeličića, teško ćemo naći pisca u našoj suvremenoj književnosti koji se tako zanosi ljudima kao Dončević. »Tragovi, što ih život ostavlja na ovim ljudima, slični su dubokim ožiljcima i nisu osjenčeni nekom rafiniranom psihologijom; sve je na njima golo i neposredno«, piše Jeličić među ostalim o povezanosti Dončevića s »malim ljudima«, što je temeljna poluga njegove proze.

Ivan Dončević objavio je roman »Horvatova kći« 1935. godine, koji je kao i sljedeći roman »Propast« (1936.), tematski vezan uz selo, u kojemu pisac progovara ponovo o »malom čovjeku«, i još snažnije o njegovoj borbi za op-

stanak, ali i o njegovom propadanju. Roman »Propast« nosi u sebi ona ista sazvučja kao i roman »Horvatova kći«. U prozi romana »Propast« pojavio se ponovo lik »malog čovjeka«, rastvorio se još jednom onaj unutarnji ponor mraka i ljepote u koji se čitatelj već zagledao, prateći buran život Marije Hor-

vat. Roman »Biser i svinje« tiskan je 1938. godine i do kraja Drugog svjetskog rata Dončević nije objavljivao.

Svjedočanstvo o »malim ljudima« u ratnom vrtlogu Dončević je dao i u svojim poslijeratnim pripovijetkama sakupljenima u knjizi »Bezimeni«. Ovi »mali ljudi«, koje zatičemo u ratnom vihoru, već su oblikovani u njegovoj prijeratnoj prozi. »Među tekstovima o 'bezimenima' našla se i jedna Dončevićeva drama 'Kazna', koja je 1948. godine praizvedena u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu. Iako je u tom razdoblju ratna književnost bila shematizirana i prepuna općih mjesta tumačenih po zadanom obrascu, Dončević se umjetničkom kakvoćom svoje proze tome uspješno odupro«, piše od djela Dončevića književni teoretičar Lina Kežić.

Punu zrelost pisca, njegov izraziti domet predstavljaju dva posljednja romana »Mirotvorci« (1956.), i »Krvoproliće kod Krapine« (1968.). Roman

»Mirotvorci« pokušava biti panorama provincijskoga hrvatskog gradića. Radnja romana događa se u nepuna dva dana u mjestu, u čiji prividan spokoj ulazi čovjek koji će uveliko promijeniti njegov život. Ivan Nepomuk dominantan je lik »Mirotvoraca«. Nepomuk se ubojstvom dočepao imetka, a na taj zločin potaknuo ga je suborac iz Prvog svjetskog rata Franz Weiner. Nepomuk živi mirno sa svojom tajnom, sve dok ne stiže Weiner, koji želi naplatiti svoju šutnju o zločinu. Nedjeljiva je veza između Nepomuka i sredine u kojoj živi, jer Nepomuk je u svakoj ćeliji tog monstruoznog svijeta krvoločne provincije, on se svakog trenutka poistovjećuje sa svakom njegovom jedinkom. Dončević nikoga ne ostavlja kao svijetlu točku. »Mirotvorci« su roman o posvećenosti rasapu. »Dončević u 'Mirotvorcima' pokazuje majstorstvo u stvaranju i zgušnjavanju atmosfere. To postiže i neobičnim, bizarnim imenima, kojima ujedno pokazuje odnos prema nepromjenjivosti, zadanosti žabokrečine provincijskoga života. Način na koji priča priču sam je Dončević nazvao močvarnim«, bilježi o ovome romanu Lina Kežić. Ako je Nepomuk Dončevića projekcija mračne strane ljudske psihe, tada je Ferdinand Kulinban, nositelj radnje u »Krvoproliću kod Krapine«, ona njezina svijetla strana, onaj krug ljudskosti do kojega se Ivan Nepomuk ne može probiti. Ako je ubojica izrastao iz Nepomukove animalne inferiornosti, tada je zasigurno ono ljudsko što se obračunalo s ubojicom, što je svladalo zločin, ucrtano u dnu Ferdinandove psihe. Dončević je profilirao i čovjeka i zločinca u romanima »Mirotvorci« i »Krvoproliće kod Krapine«.

Ivan Dončević bio je direktor izdavačkog poduzeća »Zora« od 1950. do 1973. godine i glavni urednik časopisa »Republika« od 1949. do 1972. Umro je u Zagrebu 14. ožujka 1982. godine.

Priredio: Z. Sarić

Subotičko Narodno kazalište

Kazališna linija

Osijek, Sombor, Subotica, Szegedin

Jedan period u razvoju subotičkog Narodnog kazališta je završen, a otpočeo je drugi. Najpoznatija osoba za razgovor na tu temu je ravnateljica kazališta magistrica *Ljubica Ristovski* koja s uspjehom vodi ovu kuću već petu sezonu.

»Jedna od faza strateškog razvoja kuće je završena, a odmah je otpočela nova. Prva faza razvoja se odnosila na konsolidaciju samog prostora za igru, naime, ja sam naslijedila na početku rada samo malu salu koja nije bila opremljena u tehničkom smislu. Osim toga morali smo sanirati krov pošto je došlo do prokišnjavanja, da ne kažem da je otpao i plafon, što je sve izazvalo dodatne materijalne troškove i onemogućilo rad kazališta na šest mjeseci. Sada je to iza nas, a pokraj male sale preuređen je i prostor bivšeg kina Jadran u sada postojeću veliku scenu Jadran, tako da sada konačno imamo dva prostora u kojima možemo igrati predstave. Scena Jadran nalikuje na scene u okruženju i tu prije svega mislim na scene vojvođanskih kazališta. Rezultat toga je da nakon 25 godina subotičko kazalište bude domaćin Festivala profesionalnih kazališta Vojvodine, koji će se održati u periodu od 17. do 24. travnja ove godine. To je festival na kojem će publika imati prilike da vidi najbolje predstave vojvođanskih kazališta«, kaže Ljubica Ristovski ističući, kako je sam razvoj kazališta koncipiran dugoročnom strategijom, a pokraj osiguranja tehničkih uvjeta, najvažniji je kvalitetan repertoar, kao i dovođenje mladih ljudi u ansambl, jer bez »svježe krvi« nema pravih predstava te se nastoji da u kazalištu rade kako mladi, tako i vrhunski redatelji.

JUBILEJ I REGIONALNA SURADNJA: »U ovoj godini naše kazalište slavi 150 godina od osnivanja. Kazališna zgrada je izgrađena 1854. godine i mi u njoj živimo i radimo uz popravke ili rušenja, kako hoćete. Trenutno obje drame igraju 22 različita naslova. Ovog mjeseca igramo 36 predstava. To je lijepa brojka, ali kada bi bili tehnički opremljeniji i imali obučenije osoblje, mogli bi u

budućnosti stići i do brojke od 60 predstava mjesečno. Planirali smo da jubilej i festival obavimo u nizu, ali zbog privremenog financiranja, proslava jubileja 150 godina od osnivanja kazališta je ostavljena za jesen«, kaže gđa Ristovski o obilježavanju jubileja kazališta.

Mr. Ljubica Ristovski

Kakva je suradnja s drugim kazalištima na regionalnom nivou?

»Počela se ostvarivati suradnja s Hrvatskim narodnim kazalištem iz Osijeka. Publika je imala nedavno prigodu vidjeti predstavu te kuće »Ujka Vanja«. Ja sam nedavno bila u Osijeku i s inventarom osječkog kazališta dogovorena je za ovu sezonu razmjena gotovih predstava. Planiramo s te razmjene prijeći i na razmjenu autora, redatelja i glumaca. Isto nam je u planu da istu vrste suradnje ostvarimo sa Segedinskim kazalištem, tako da je naš plan napraviti regionalni četverokut na relaciji Osijek, Segedin, Sombor i Subotica. Treba istaći da i osječko i segedinsko kazalište imaju operu. Iako je scena »Jadran« velika, njoj ipak fale džepovi, tehnička vrata, ali to neće smetati da na njoj subotička publika vidi manje operne forme. Također se nadam da će tijekom lipnja opet doći do gostovanja HNK iz Osijeka. Najviše bih voljela da dođu s

posljednjom premijerom, odličnim vodviljem »San gospodina lovca« po tekstu Fejdoa.

Hoće li subotičko Narodno kazalište ići na gostovanje u Osijek?

Naše kazalište tijekom travnja gostuje u Osijeku s predstavom »Heda Gabler« u režiji *Dušana Petrovića* po klasičnom Ibzenovom tekstu. Plan je da i na taj način, mijenjajući predstave, za početak zajedno pokušamo voditi repertoarsku politiku. Pokraj toga, evo već dvije godine otkako je oformljena zajednica profesionalnih kazališta Vojvodine, i mi smo intenzivirali regionalnu suradnju vojvođanskih kazališta, tako što imamo intenzivnu suradnju i razmjenjujemo predstave sa Zrenjaninskim, Somborskim, Kikindskim, Srpskim narodnim pozorištem i Újvidéki színházom iz Novog Sada. Svi ti oblici suradnje uspjeli su zahvaljujući Zajednici profesionalnih kazališta.

DOBRA PREDSTAVA NEMA CIJENU: Je li godišnji proračun za produkciju subotičkog Narodnog kazališta zadovoljavajući?

Trudim se da naše kazalište godišnje izbaci četiri nove predstave na oba jezika. No, naš proračun u odnosu na, recimo, proračun beogradskih kazališta, koja su svoj status na svu sreću bolje riješila, je takav da je osam naših predstava po cijeni produkcije ekvivalent dvije beogradske premijere. No, nama ostaje da nastavimo još ambicioznije, da idemo u nove projekte, da obnavljamo ansambl i da nastojimo dobiti još više sredstava, jer dobra reprezentativna predstava 'nema cijenu'. Recimo »Bakanalije« su reprezentativna predstava našeg kazališta, po tekstu *Gorana Stefanovskog*, a u režiji *Kokana Mladenovića*, i ta predstava je dobila nagradu »Gordan Černodrimski« u Makedoniji, što je ekvivalent Sterijinoj nagradi. Tamo je i uspostavljena suradnja s Bitolskim teatrom koji, evo, dolazi već sljedeći četvrtak 11. ožujka s predstavom »Marisol« u režiji *Vladimira Milčina*, kaže Ljubica Ristovski o aktualnim događanjima i planovima subotičkog Narodnog kazališta

N. Šćepanović

Dani rusinske i ukrajinske kulture u Zagrebu

Univerzum u kapi rose

U danima od 13. do 27. veljače u Zagrebu su u organizaciji Veleposlanstva Ukrajine u Republici Hrvatskoj i Knjižnice grada Zagreba, održani dani rusinske i ukrajinske kulture, a uz pomoć Središnje knjižnice Rusina i Ukrajinaca RH, Saveza Rusina i Ukrajinaca, i KPD Rusina i Ukrajinaca Zagreba.

Program literarnih, glazbenih večeri, te prikazivanje igranih filmova pratile su izložbe u prostorijama Gradske knjižnice na Starčevićevom trgu, a na njima je bila predstavljena izdavačka djelatnost tih manjina u Hrvatskoj, predmeti iz etnografske zbirke sela Petrovci, kratki pregled povijesti ukrajinske države, dečije knjige na rusinskom i ukrajinskom jeziku, ručni radovi, te predmeti iz svakodnevnog života.

VEČER KNJIŽEVNOSTI: Posljednje večeri, u petak 27. veljače, održana je večer rusinske književnosti »Univerzum u kapi rose« na kojoj je gost bio akademik *Julijan Tamaš*, profesor na Katedri za rusinski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Književna večer je bila i početak obilježavanja stogodišnjice rusinske književne tradicije, pošto je prvo literarno djelo objavljeno 1904. godine baš u Zagrebu. U to vrijeme je *Gabriel Kostelnik* (rodod iz Ruskog Krstura, svećenik, napisao je prvu gramatiku) učenik u zagrebačkoj gimnaziji ispijivao prvo umjetničko djelo književne umjetnosti »Idilski vijenac«. Kasnije je kao student teologije od 1906.-1912. godine objavio tri knjige na hrvatskom jeziku. Prijateljivao je sa zagrebačkim profesorom *Franjom Mar-kovićem*, a u njegovim djelima vidimo tragove Preradovića, *Mraza*, *Šenoe* i onoga što se naziva hrvatskom secesijom.

Godine 1923. *Gabriel Kostelnik* je napisao i prvu rusinsku gra-

matiku, a za današnju književnost Rusina može se reći da je to književnost kodificiranog slovenskog jezika za koji ne treba govoriti ni da je mali ni da je veliki, jer najprirodniji kontakt između bića i univerzuma njegov je maternji jezik, na njemu čovjek može iskazati svoje najčulnije i

najnježnije riječi, a univerzum je vječan i sve čuva u sebi – naglasio je dr. *Julijan Tamaš*.

POVIJEST DUGA 170 GODINA: Na toj književnoj večeri gost je bio i *prof. Vinko Zidarić*, *mr. Oksana Timko*, akademik HAZU *dr. Aleksandar Flaker*, poznavatelji rusinske književnosti, te kul-

U Knjižnici grada Zagreba

ture i folklora koji u Hrvatskoj žive 170 godina. Za *prof. dr. Julijana Tamaša* se također može reći da je čak zagrebačke filološke škole, pošto je magistrirao kod akademika *Aleksandara Flakera*, i doktorirao kod *dr. Svete Markovića*.

Olena Papuga

Dramski odjel HKUD »Ljutovo« u Hercegovcu

Uspješno gostovanje

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika Dramski je odjel Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Ljutovo« iz Ljutova u vremenu od 27. do 29. veljače sudjelovao na »Danima Hrvatskog pučkog teatra« koji se ove godine organizira po deseti put u mjestu Hercegovac u Republici Hrvatskoj. Pored Ljutovčana na »Danima pučkog teatra« sudjelovali su i kazališna grupa iz mjesta Zogerstoff iz Austrije kao i kazališna udruga »Lipa« iz mjesta Orašje iz Bosne i Hercegovine. Ljutovčani su se na »Danima pučkog teatra« predstavili kazališnom predstavom »Kad se ženi ko pameti nema i udaje koja sriće nema« koju je napisao *Lazo Pančić*, a režirao *Nándor Klinocki*. Prema mišljenju posjetitelja kazališnih predstava kao i stručnih lica koja su pratila ovu manifestaciju, Ljutovčani su se predstavili u odličnom

izdanju, što se vidjelo i po pljesku koji su dobili u tijeku izvedbe predstave te nakon njenog završetka. Pored ovog gostovanja, Ljutovčani će se istom predstavom predstaviti i u Subotici i to u dvorani Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« u subotu 13. ožujka s početkom u 19 sati i 30 minuta.

Antun Baijić

HRCKOVA SVEZNALICA

ZAŠTO MJESEC MART (OŽUJAK) NAZIVAMO BABA – MARTOM?

U našim krajevima mart (ožujak) mjesec je prijelazno doba između zime i proljeća, pa je tada vrijeme često vrlo promjenljivo. Ujutro zasija sunce i osvane pravi proljetni dan, a već poslije nekoliko sati pada snijeg. Zato kažemo »baba-Marta«, jer je ožujak čudljiv kao neka džangrizava baba. Umjereno – kontinentalna klima, koja vlada u našoj zemlji, ima blage prijelaze iz jednog u drugo godišnje doba. Ipak, ti prijelazi su najnestabilniji tijekom ožujka, kada se hladna zračna strujanja sa sjevera, i topla s juga, često smjenjuju, čak više puta tijekom jednog dana. Narod je te promjene usporedio s promjenama raspoloženja kod pojedinih starih osoba, te otuda i potječe izreka o baba-Marti.

ZAŠTO SAT KUČA?

Opruga i kotačići u satu kreću se uvijek istom brzinom i u istom taktu. Pošto su od metala, dobro se čuje kada njihovi zupci lupkaju jedan o drugi. To ravnomjerno kuckanje pojačava se time što je i kutija sata najčešće metalna. Ti naizmjenični pokreti čuju se kao tik-tak. Kuckanje se čuje samo kod satova čiji se zupčanci pokreću odvijanjem opruge (federa). Električni satovi su nečujni, jer njih pokreće električna struja (baterije).

ZAŠTO SE KAŽE DA

»JEDNA LASTA NE ČINI PROLJEĆE«?

Kada u proljeće kreću s juga na sjever, u naše krajeve, laste ne pitaju meteorologe kakvo će vrijeme biti. Trenutak seobe one određuju po svom instinktu, pa se može dogoditi da pojedine laste ovamo stignu dok se vrijeme još nije sasvim proljepšalo. Zato jedna lasta nije znak da je počelo proljeće. Izreka ima i preneseni smisao. Ona upozorava na to da ne smijemo donositi zaključke samo po jednom podatku, jer uvijek treba sagledati sve i ne zaključivati na brzinu.

ĐAČKI BISERI

- Učiteljica pita:
-Što proslavljamo na Dan žena?
Učenik odgovara:
-Dan žena je kada mame slave Uskrs!
- Učenik prvak, u zanosu prepisivanja teksta s ploče, umjesto:
»Što da odgovorim materi?«,
napisa:
»Što da odjavorim materi?«
- Odgovara učenik zamuckujući:
-Pšenica je.... pšenica je....
U tom trenutku se čuje šapat iz klupe:
-Zlatko.
Učenik sav ozaren odgovara:
-Zlatko!

Bisere prikupila učiteljica iz
OŠ »Matija Gubec« u Ljutovu
Stanislava Stantić Prčić

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

DAN ŽENA - 8. OŽUJAK

Kao što je dan Nove godine posvećen godini koja dolazi, tako je i 8. ožujak posvećen svim ženama svijeta. Do prije nekoliko desetljeća svuda, a u mnogim zemljama i danas, ženama su uskraćivana prava koja imaju muškarci. Nisu imale pravo glasa na izborima, u svim važnijim poslovima muškarci su vodili glavnu riječ, a ženi je pripadala samo kuhinja, težak rad u polju i rađanje. U Americi su 8. ožujka 1909. godine održane velike demonstracije žena, pa je taj dan kasnije određen za međunarodni dan žena. Zato djeco, nemojte zaboraviti u ponedjeljak čestitati praznik svojim najmilijima.

I. P.

Petar Skenderović, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Nikol Kokošček, I. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Ivana Mandić, II. d
OŠ »I. Milutinović«, M. Bosna

PITALICA

Ona je mila
nama svima,
svako je dijete
mora da ima
(Mama)

Nena

MOJA MAMA

Moja mama ima plave oči. Uvijek je spremna pružiti mi pomoć. Nikada ne zaboravi dati mi osmjeh. Neprekidno misli na mene. Stalno ima za mene lijepe i nježne riječi. Svaka igra s njom, život mi čini ljepšim.

Barbara Kujundžić, II. h, OŠ »Matko Vuković«, Subotica

MOJA MAMA

Moja je mama sretna,
jer joj je srce dobro.
Moja je mama sretna,
jer joj je srce plemenito.
Moja je mama sretna,
jer ima dva sina.
Da nema moje mame,
trebali bi je izmisliti.

Tomislav Čavrgov, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Natalija Prčić, III. c
OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

Jovica Jaramazović, III. c
OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

Vladimir Knježević, III. c
OŠ »M. Gubec«, Ljutovo

MOJA BAKA

Moja baka zove se Zlata,
vrijedi mi više od suhoga zlata.
Kada se moja baka nasmije,
zlatno me sunce grije.

Sande Orčić, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

I. U tablicu upiši imena mužjaka, ženke i njihove mladunčadi:

PATAK		PAČIĆ
	GUSKA	
GOLUB		
	KRMAČA	
		ŽDRIJEBE
		PILE
	KOZA	

Zadatak pripremio: Zdenko Samaržija

II. U slobodna polja upiši brojeve 2,4,5,7,8,9 tako da zbroj u svakom pravcu bude jednak broju 15.

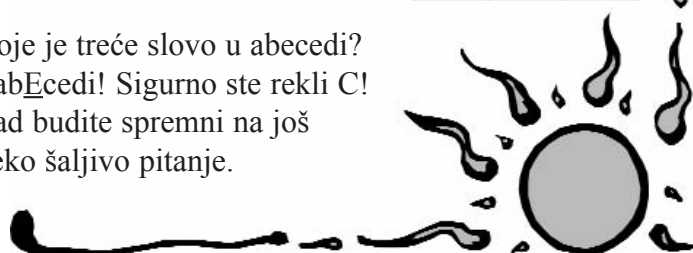
Zadatak pripremio: Dujo Runje

6	1	
		3

III. Koje je treće slovo u abecedi?

- U abecedi! Sigurno ste rekli C!

Odsad budite spremni na još poneko šaljivo pitanje.

Noć o kojoj maštaju svi glumci svijeta

And the Oscar goes to... (I Oscar odlazi...)

Piše: Dražen Prčić

Posljednji dan ovogodišnje večeraće ostat će zabilježen u povijesti, manje zbog svoje raritetne pristupačnosti oličene u dvadeset devetom danu najkraćeg kalendarskog mjeseca, a mnogo više poradi 76. po redu dodjele prestižnog filmskog priznanja. Akademijine nagrade oličene u malom pozlaćenom kipiću o kojem snivaju svi koji su odglumili makar jednu scenu na filmskom platnu, režirali kratkometražni, animirani ili cjelovečernji film, napisali ili adaptirali scenarij, skladali filmsku glazbu...

A kada presenter (najavljivač) na ogromnoj bini »Kodak teatra« podere zapečaćenu bijelu kuvertu s prepoznatljivim crvenim žigom i izgovori besmrtnu riječ: »And Oscar goes to...«, samo jedna od pet nominiranih osoba dodirnut će zvijezde u profesiji kojoj su posvetili svoj umjetnički život. Primajući Oscara dobit će kurtoaznu minutu zahvaliti svima koji su joj pomogli u ostvarenju sna, ali i doživotnu garanciju da će svaka nova uloga biti markirana prestižnom pozadinom nositelja Akademijine nagrade. Milijunski honorari sami se, po sebi, razumiju!

No, novac je tu zbilja najmanje bitan, jer bi se mnogi od živućih hollywoodskih veličina odrekli pozamašnih dolarskih suma sa svojih bankovnih računa u zamjenu za simpatični pozlaćeni kipić gotovo bezvrijedne materijalne vrijednosti. Jer novcem se može kupiti mnogo toga u životu, ali besmrtnost nije na prodaju. Ona se mora »zaraditi«!

DODJELA AKADEMIJINIH NAGRADA: Spektakl dodjele Oscara jedan je od najsavršenije organiziranih televizijskih programa u povijesti ovog masovnog medija, napose glede činjenice da ga preuzimaju, direktno ili u snimci, stotine TV postaja i gledaju milijarde zanesenih gledatelja. Primjera radi domaćin ovogodišnje večeri, popularni glumac *Billy Cristal*, pripremao se gotovo šest mjeseci za nekoliko sati televizijsko-filmskog spektakla. Ali, kako mu to nije bio prvi »Oscar«, show je mogao, u punom sjaju i glamouru koji dolikuje večeri svih zvijezda, započeti...

Prema poznatom scenariju koncipiranja cjelovečernjeg programa, dodjele kipića započinju s nagradama za nešto manje popularne, ali ništa manje vrijedne kategorije poput: kostimografije, šminke, kratkog filma, zvuka, glazbe, animiranog filma, da bi postupno sve kulminiralo vrhuncem u objave laureata.

Sean Penn

NAJBOLJA MUŠKA GLAVNA ULOGA: Nominirani za najprestižniju kategoriju bili su sljedeći glumci: *Johnny Depp* za ulogu u filmu (PIRATES OF THE CARIBBEAN), *Ben Kingsley* (HOUSE OF SAND AND FOG), *Jude Law* (COLD MOUNTAIN), *Bill Murray* (LOST IN TRANSLATION), a Oscar je otišao u ruke *Sean Penna* (MYSTIC RIVER). **NAJBOLJA ŽENSKA GLAVNA ULOGA:** Nominirane su bile glumice: *Keisha Castle-Hughes* (WHALE RIDER), *Diane Keaton* (SOMETHINGS GOTTA GIVE),

Samantha Morton (IN AMERICA), *Naomi Watts* (21 GRAMS), a Oscar je otišao u ruke *Charlize Theron* za ulogu u filmu (MONSTER).

NAJBOLJA MUŠKA EPIZODNA ULOGA: Nominirani glumci u ovoj kategoriji bili su: *Alec Baldwin* (COOLER), *Benicio del Toro* (21 GRAMS), *Djimon Hounsou* (IN AMERICA) i *Ken Watanabe* (THE LAST SAMURAI), a Oscar je otišao u ruke *Tima Robbinsa* (MYSTIC RIVER).

NAJBOLJA ŽENSKA EPIZODNA ULOGA: Nominirane u ovoj kategoriji bile su sljedeće glumice: *Shohreh Aghdashloo* (HOUSE OF SAND AND FOG), *Patricia Clarkson* (PIECES OF APRIL), *Marcia Gay Harden* (MYSTIC RIVER), *Holly Hunter* (THIRTEEN), a Oscar je otišao u ruke *Renee Zellweger* (COLD MOUNTAIN).

NAJBOLJI ORIGINALNI SCENARIJ: *Sofia Coppola* za film (LOST IN TRANSLATION).

NAJBOLJI ADAPTIRANI SCENARIJ: *Fran Walsh, Philippa Boyens, Peter Jackson* (THE LORD OF THE RINGS: RETURN OF THE KING).

NAJBOLJI REDATELJ: *Peter Jackson* za film (THE LORD OF THE RINGS: RETURN OF THE KING).

NAJBOLJI FILM: *Barrie M. Osborne, Peter Jackson, Fran Walsh* (THE LORD OF THE RINGS: RETURN OF THE KING).

POČASNA NAGRADA AKADEMIJE: *Blake Edwards*.

POST FESTUM: Apsolutni pobjednik i slavodobitnik 76. dodjele Akademijinih nagrada je *Peter Jackson* i njegov film »Gospodar prstenova: Povratak kralja« koji je s osvojenih 11 Oscara izjednačio rekord »Ben Hura« i »Titanica«, uz činjenicu da je pobijedio u svim kategorijama za koje je bio nominiran: Najbolji film, režiju, adaptirani scenarij, originalnu glazbu, originalnu pjesmu, scenografiju, kostimografiju, zvuk, montažu, masku i vizualne efekte.

Charlize Theron

Sedamdeset i šest godina Oscara

Oscar je bronžani kipić pozlaćen oplatom od 24-karatnog zlata. Do sada je dodijeljeno 2.455 kipića, plus ovogodišnji.

U početku je bilo 12 natjecateljskih kategorija, danas ih je 24.

Do sada je troje (3) ljudi odbilo primiti Oscara.

Godišnje se u Chicagu napravi svega 50-60 pozlaćenih kipića.

Kipić je dobio ime po ujaku Margaret Herrick, Akademijine knjižničarke, koja je jednom zgodom spomenula kako je kipić podsjeća na njega, a službeni nadimak je u uporabi od 1939. godine.

Moje putovanje

Pariz iz studentskih dana

Piše: Milivoj Prčić

U Pariz, tadašnji »centar svijeta«, prvi puta sam došao po noći u kolovozu 1963. godine, na stražnjem sjedalu automobila »DKW«, zahvaljujući ljubaznosti i prijevozu obiteljskog prijatelja. Lutajući po velikom gradu, trebalo nam je dva sata da pronađemo ulicu Gay – Lusac i hotel »Henry IV.«, s grandioznim imenom, ali bez kupaona, restorana, dizala, jednostavno ničega osim četiri sobe na četiri kata, s prastarim krevetima i rupičavim madracima na njima. No, uz cijenu od 12 franaka za noć, koju sam podijelio s prijateljem, to je bilo sve što sam mogao sebi priuštiti uz skromni budžet od svega 100 francuskih franaka.

Za prehrambeni dio putovanja, za osnovno preživljavanje, tu je bio ruksak prepun instant juha i konzervi mljevenog mesa i pašteta. U čistom paru rublja bila je skrivena putovnica bivše zajedničke države s nekoliko tranzitnih i francuskom boravišnom vizom, ipak je to bilo vrijeme »željezne zavjese«, iza koje smo se tada nalazili. Jednom riječi, bio sam nitko i ništa, izgledniji student druge godine prava dospio, odjednom, u blještavilo velikog svijeta, sa solidnim znanjem francuskog jezika iz škole. **NAPOLEONOV SUVENIR:** Ujutro smo konstatirali da se naš »hotel« nalazi odmah iza Sorbonne, u neposrednoj blizini Luksemburškog parka, pa sam krenuo bulevarom Saint Michel nadalje prema Seinni, s jednom malom metro mapom u ruci i nešto suhe hrane u ruksaku na leđima. Odmah sam otišao do Sorbonne, obišao taj »hram prosvjete«, zavirio u brojne knjižare, kupio svoj prvi »bagette« (dugački francuski kruh). Negdje iza podneva, hodajući bulevarom Saint Germain des Pres, obišao sam istoimenu najstariju crkvu u gradu Parizu (11. vijek), usput ručajući skromni sendvič i napivši se vode iz zdenca pokraj crkve. Turist i pol!

Odmah kraj crkve su i znamenite kavane »Flora« i »Deux magot« (dva mandarina), gdje sam znao da su desetak godina prije »carevali« svake noći Sartre i njegov krug egzistencijalista s prelijepom *Juliette Greco*, a sad su na istim stolcima, svi okrenuti k trotoaru, sjedili američki turisti. Pogledao sam cjenik i odvažio se popiti malu kavu kod »Dva mandarina«, bez napojnice!

Bulevarom su jurili mladići u crnim kožnatim jaknama na vespama i drugim malim motorima, ipak je to bio studentski kvart, a ne znam zašto se zove Latinski kvart. Potom sam odšetao sve uzbrdo do Luksemburškog parka, gledao biste nekih učenjaka i umjetnika i djecu kako puštaju brodice s

motorom (što nikad prije nisam vidio) po fontani velikoj poput jezera. Sjeo sam na stolac da to pogledam, ali se pojavila gospođa koja naplaćuje karte za sjedenje (pomislite) u parku i otjerala me! Pa, izgledao sam kao jugoslavenski student od 20 godina i 58 kilograma netto u bijelim platnenim hlačama i maji-talijanki!

Sutradan prije podne odvažio sam se sjesti u metro na stanici Luxembourg, blizu mog hotela, do križanja Denfert-Rochereau, a potom linijom do Etoilea tj. do Trijumfalne kapije, početka ili kraja Elisejskih polja, ovisi kako se gleda od Place de la Concorde, svakako najljepšeg šetališta na svijetu, avenije s tri kolovozne trake za aute i luksuznim buticima. Propješačio sam s desna do spomenutog Trga sloge, gdje je egipatski obelisk kojeg je Napoleon »donio« kao suvenir sa svojih osvajanja. Prije Trga je »Maxime«, jedan od najboljih i sigurno najskupljih restorana na svijetu, za diplomate iz brojnih vladinih zgrada u okoli. Vratio sam se drugom stranom do »Zvijezde« (Etoile) i u podne potrošio 1 dolar (1 \$ = 5 FF) tada, na terasi najznamenitijeg hotela George V. za 0,03 pravog cognaca i čašu vode, s čim sam sjedio dva dobra sata i gledao prvi put u životu prelijepu ženu svih boja kože, koje su šetale trotoarom.

BIO I VIDIO: Nakon užitka u promatranju vratio sam se gotovo besplatnim metroom na Lijevu obalu, u svoju sobu i skuhao na rešou u sobi argo-juhu i pojeo cijelu limenku mljevene govedine. Kasno popodne sam propješačio dobru turu do Tour Eiffel tj. Ajfelove kule, sve po bulevaru Saint-

Germain, pa pokraj Seine polako dva sata, ali sam pod tornjem dobio »ravničarski sindrom« straha od visine i lijepo sam samo gledao u vrh bez kuraži da se penjem po milijun stubaca. Bio i vidio! Naravno i okolne panteone i mauzoleje, pa istom rutom nazad na Saint-Germain, gdje sam bio najsigurniji u gužvi Latinskog kvarta punoj mladog i jednako »tankog džepa« studentskog svijeta. Potom presiječem u »Boul-Mich« i na uglu moje ulice »fizičara«, popijem kavu i vodu i sjedim dva sata s pogledom na Luksemburški park i jurnjavu po bulevaru.

Više se i ne sjećam točno što sam gledao i gdje sam lunjao, znam samo da sam jedno cijelo prije podne bio na talijanskoj tržnici u Latinskom kvartu i vidio prvi put u životu da se prodaje oprano voće i povrće, a ne kao kod nas sve od blata i pijeska. Još jednom sam sjedio pokraj »Dva mandarina« u »Flori« i pio malu kavu i vodu cijelo popodne, a prijeko je bila kavana kojoj se ne sjećam imena, gdje su snimane znamenite »Varalice«, prvi film besmrtnog *Brigitte Bardot*.

Kada je došao dan povratka, obiteljski prijatelj mi je dao svoju kartu za vlak, a on je sjeo nazad u svoj »DKW«. Nekako sam pronašao metro za Gare-de-Lion na kojem kolodvoru su se čuli svi dijalekti Juge, a u obližnjem studentskom restoranu sam bez obrazno popio besplatno vino najjeftinije vrste koje je stajalo na svakom stolu u litre-njaku. Tako sam se okrijepio prije puta s pola »bagetta« a druga polovica i jedna pašteta mi je bila za put. Prespavao sam Švicarsku, a u Italiji sam na nekom kolodvoru za posljednji novac kupio dva sendviča s mortadelom i sirom i stigao kući dvije kile lakši, ali sam vidio gotovo »tout Paris« (cijeli Pariz).

Pariz (franc. Paris), glavni grad Republike Francuske, ime je dobio po nosebini keltskog plemena Parisili još u starom vijeku. Kada su ga zauzeli Rimljani u 1. stoljeću naše ere, nazvan je latinskim nazivom Lutetia. Pariz je oduvijek bio neprijeporni centar kulture i umjetnosti svijeta, kao i mode i zabave. Dijeli ga rijeka Seinna na lijevu obalu (Rives gauches) na kojoj su između ostalog nalaze – Sorbonne, Montparnase, Pantheon, Luksemburški park, Eiffelov toranj. Prelaskom jednog od mnogobrojnih mostova na desnu obalu očekuju vas – najveći pariški trgovci, Elisejska polja, Trijumfalna kapija, Louvres i brojne druge znamenitosti. Pariz je čuven po svojim brojnim crkvama, prije svih crkvi Notre Dame na otoku i, Sacre – Coeure na brdašcu do kojeg se stiže brojnim stubama.

Mario Šivolija, viceprvak Europe u kategoriji do 81 kg

U Puli sam pokazao svoje pravo lice

Razgovarao: Ivica Medo (Sportski tjednik)

Nakon Mate Parlova, Pere Tadića, Stjepana Božića i Filipa Palića hrvatski boks je na netom završenom EP-u Puli dobio još dva osvajača europskih odličja. Omišljanin Mario Šivolija (81 kg) i Sinjanin Vedran Đipalo (91 kg) okitili su se srebrnom, odnosno brončanom medaljom, i, što je posebno važno, na taj način su izravno izborili nastup na predstojećim OI u Ateni.

Mladi Omišljanin ujedno je najveće ugodno iznenađenje EP-a. Šivolija je oduševio svojom tehničkom profinjenošću, lepršavim stilom i taktičkom potkovanošću. Pobjeđivao je sve protivnike s nevjerojatnom lakoćom za tako mlada i neiskusna borca. Šivolijinoj razigranosti u polufinalu se nije mogao oduprijeti ni jedan od najvećih favorita turnira, Ukrajinac Fedčuk, kojeg je Omišljanin jednostavno deklasirao.

»Šivolijin rad nogu podsjetio me na najbolja izdanja legendarnog Muhammada Alija. Mario je ponovo dokazao da su noge u boksu najvažnija stvar«, sipao je komplimente izbornik hrvatske boksačke reprezentacije Pero Tadić na račun svojeg štićenika.

Šivolija nije razočarao ni u finalu, gdje se namjerio na glasovitoga Jevgenija Makarenka. Dvostruki svjetski prvak nije izgubio meč u posljednje tri godine, a u Puli sve do finala nije se pošteno ni oznojio. Šivolija je iz Rusa izvukao maksimum. Pitanje je može li Makarenko bolje, a za Šivoliju smo sigurni da može.

»Jevgenij je klasa za sebe. U ovom trenutku zaista je najbolji, no do Atene ima

još dosta vremena. Ovaj turnir za mene je jedno iskustvo više. Ako se sretnemo ponovo u Ateni, siguran sam da ću mu pružiti još žešći otpor«, rekao nam je nakon meča novi krčki vitez, Mario Šivolija.

Zanimljivo je da je Šivolija nekoliko tjedana prije EP-a razmišljao o završetku boksačke karijere i posvećivanju obiteljskom poslu u Omišlju. No, nakon Pule više ništa neće biti kao prije.

»Nastup na OI do jučer sam mogao samo sanjati. U Puli sam sebi, a nadam se i drugima, dokazao da se mogu nositi s najboljima. Iduća tri-četiri mjeseca posvetit ću isključivo treningu kako bih u Ateni bio još spremniji.«

► **Nadate li se odličju i na OI u Ateni?**

»Još ne razmišljam o tome. Teško je takvo što ostvariti, ali dat ću sve od sebe da se dokopam postolja i u Ateni. U Pulu sam

došao bez ikakvih očekivanja, maksimalno opušten. Neću si postavljati imperitive ni za Atenu.«

Do prije nekoliko dana osvajanje medalje na OI nazvali bismo nemogućom misijom, no, sad se čini da ništa nije nemoguće kad je u pitanju popularni Buce, kako ga od milja zovu njegovi Omišljani.

»Kad se uzdaš u Boga, sve je moguće. Treba vjerovati u sebe, u svoje mogućnosti, a onda će i 'viša sila' malo pripomoći. U Puli je izašlo na vidjelo moje pravo ja, moj način boksiranja. Nema razloga da se to ne ponovi i u Ateni.«

► **Razmišljate li možda o tome da se nakon OI igara otisnete u profesionalce?**

»Uh, to mi sad nije ni na kraj pameti. Tko zna, možda se uskoro odlučim i na taj korak.«

PSK nagrađuje Šivoliju i Đipala

► **Jeste li zadovoljni suradnjom Hrvatskog boksačkog saveza i Prve sportske kladionice?**

»Naravno. PSK je bio naš glavni sponzor na EP-u. Zahvaljujući PSK-u, prvi put smo imali prave pripreme i sve potrebne uvjete. Do sada je to bilo 'Bože sačuvaj'. PSK-u mogu zahvaliti za ovu medalju. Nadam se da će se suradnja nastaviti na obostrano zadovoljstvo. Ako nas PSK bude pratio i u budućnosti, boksači će Hrvatskoj sigurno donijeti još zadovoljstva.«

► **Znate li da je PSK odlučio da Vas i Vedrana Đipala posebno nagradi za ostvarene rezultate na EP-u?**

»Čuo sam nešto, još ne mogu vjerovati da ćemo dobiti novčanu nagradu. Do sada nas nitko nije pratio na taj način. Znate da je ovo sirotinjski sport u kojem gotovo uopće nema novaca. Ova pomoć PSK-a doista će nam dobro doći.«

Sportske vijesti

Boks

Šivolija srebrni, Đipalo brončani

Hrvatski amaterski boks bogatiji je za dva nova odličja nakon završetka Europskog prvenstva u Puli. Nauspješniji hrvatski predstavnik *Mario Šivolija* osvojio je srebrnu medalju izgubivši finalnu borbu (prijevod u 2. rundi uslijed velike bodovne razlike) protiv aktualnog svjetskog i europskog prvaka *Jevgenija Makarenka*. Broncu je osvojio *Vedran Đipalo*, i skupa sa Šivolijom izborio nastup na Olimpijadi u Ateni 2004.

Vaterpolo

»Trica« u Euroligi

Sva tri hrvatska predstavnika u elitnom europskom vaterpolskom klupskom natjecanju izborila su značajne pobjede u svojim kvalifikacijskim skupinama:

Skupina A

Spandau – Primorje 7:8

Skupina C

Mladost – BVSC 13:11

Skupina D

Jug – Lukoil 7:5

U polufinale kupa LEN plasirale su se momčadi splitskog Jadrana i Niša koje će pokušati izboriti međusobni finale u susretima protiv Barcelone odnosno Vouliagmenia.

Košarka

Splitu Kup Krešimira Ćosića

Košarkaši Splita CO iznenađujući su pobjednici final foura košarkaškog kupa Hrvatske »Krešimir Ćosić« pobjedom nad favoriziranim domaćinom Zadrom (74:72) u dvorani »Jazine«. Iako im prije početka završnog natjecanja u kupu, koji nosi ime proslavljenog hrvatskog košarkaškog veterana, nitko nije davao ozbiljne šanse za trofej, »vrtić sa Gripa« predvođen slovenskim stručnjakom i bivšim igračem ove momčadi Jurijem Zdovcem, u polufinalu je izbacio zagrebačku Cibonu (75:72), da bi u dramatičnom finalu u posljednjoj sekundi pogotkom Ukića pokal zaslužio otišao u Split.

Košarka

Euroliga – 2. dio, skupina D

U nastavku natjecanja u Euroligi košarkaši Cibone imaju pred sobom šest kola u kojima će pokušati izboriti plasman na Final four:

1. kolo (4. ožujka) Cibona – Tau ceramica
2. kolo (10. ožujka) CSKA – Cibona
3. kolo (17. ožujka) Cibona – Olympiacos
4. kolo (24. ožujka) Tau ceramica – Cibona
5. kolo (31. ožujka) Olympiacos – Cibona
6. kolo (8. travnja) Cibona – CSKA

1. HNL

19. kolo, 28. veljače

Hajduk – Rijeka 4:0
Kamen I. – Dinamo 0:1
Cibalia – Zadar 1:1
Slaven B. – Osijek 3:3
Inter – Varteks 0:0
Zagreb – Marsonia 2:3

Tablica: Hajduk 46, Dinamo 41, Kamen I. 25, Rijeka 25, Osijek 25, Zadar 25, Inter 23, Slaven B. 23, Varteks 23, Zagreb 18, Cibalia 17, Marsonia 16

Liga SCG

17. kolo, 28. veljače

Partizan – Obilić 2:0
Hajduk – C. zvezda 1:2
OFK Beograd – borac 0:0
Sutjeska – Železnik 3:1
Vojvodina – Budućnost 1:0
Sartid – Zemun 0:0
Napredak – Radnički (O) 0:0
Zeta – Kom 4:0

Tablica: C. zvezda 43, Parizan 40, Sartid 33, Železnik 32, OFK Beograd 30, Zeta 25, Hajduk 24, Obilić 23

Goodyear liga

23. kolo, 28. veljače

Slovan – Split 79:71
Zagreb – C. zvezda 98:91
Reflex – Cibona 77:81
Laško – Široki 80:69
Banjalučka P. – Budućnost 89:95

Tablica: Reflex 41, Cibona 41, C. zvezda 38, Laško 37, Budućnost 36, Zadar 35, Olimpija 34, Krka 32, Split 32, Zagreb 31, Slovan 31, Široki 30, Banjalučka P. 29, Lovćen 27

Zabilježeno u Bodanima

• Jova Nastić zvani Čičin poveo majku u kino. Prikazivao se kaubojski film. U jednoj sceni konji i dilažansa jure prema kameri. Jovina majka ima osjećaj kao da jure na njih, pa ustane da bježi, vičući:

»Jovo, bižmo, ovi će nas pregazit!

»Neće mama, oni će sad tu zaokrenit!« – odgovori Jova.

• Djeda Grga Kovačev je bio veliki obješenjak. Kad bi tjerao dobro uhraunjene konje znali bi ga pitati:

»Ju, Grgo, zašto toliko raniš te konje? Da i možda nećeš klat?

Djeda Grga bi im odgovorio:

»E, pa svitu, di ste vi vidili da džorlavi konji mogu teret vuć?

A kad je tjerao doista slabše konje, narod bi ga začikavao:

»Grgo, konji su ti zdravo slabi! Ta šta ih ne raniš većma?

Opet bi djeda Grga imao odgovor:

»E, baš ste napamitni!« Pa di da ih ranim, ne mislim ja od nji praviti karbine!

• Čika Stipan Marković, zvani Abibar, doveo zadružnog traktoristu da mu tanjura njivu. Kad je traktorista obišao jedan krug,

domaćin ga zaustavi i kaže mu da tanjurača ide plitko. Traktorista ga upita:

»Kolko čika Stipane imate kila?

»Priko 120. – odgovori čika Stipan.

»Ajte, sidite na tanjuraču pa će ići dublje!«

Sio čika Stipan, samo što ne ispadne. Kad su stigli na kraj njive, domaćin koji je jedva sišao s tanjurače kaže traktoristi:

»Tiraj ti dite brez mene, ipak tanjurača ide kad ja ne sidim!«

• Vrstan kolar, čika Jožika Horvat znao se neslano pošaliti na tuđi račun. Jednom došao k njemu čovjek da naruči nova kola. Majstor Jožika mu rekao cijenu, koliko koštaju dobra kola. Ovome cijena bila previsoka pa zamoli majstora:

»Majstore, zdravo mi je to skupo!«

»Ako ćeš da imaš dobra

kola, cinu sam ti reko!« – odgovori majstor nervozno

»Al, puno je majstore!« – zakuka seljak.

»Ajd dobro, napraviću jeftinije!« – uzdahne Jožika.

Tjerao seljak dvije godine ta kola i raspe mu se zadnji točak.

Požali se majstoru da nije dobro napravio, a ovaj će njemu:

»E, koliko si novaca platijo – tako si kola dobijo!«

Pribilježio: Josip Dumendžić – Meštar

Recept

Maneštra od povrća sa suhim svinjskim rebrima

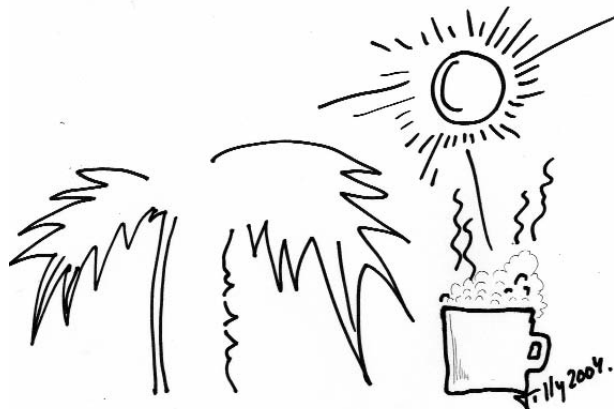
Specijalitet dalmatinske kuhinje

Sastojci:

10 dag masti, 10 dag luka, 40 dag mahuna, 20 dag mrkve, 50 dag krumpira, 5 dag celera, 15 dag svježih rajčica, 80 dag suhih rebara, sol i papar po potrebi

Opis:

Sitno sjeckani luk popirjati. Suha rebra prokuhati u puno vode, da se što bolje izvuče sol. Tako pripremljeno suho meso pristaviti kuhati dok ne omekša, a juhu koristiti za nadolijevanje. Na popirjani luk dodati povrće rezano na kockice, malo popirjati pa zaliti juhom. Začiniti, pokriti i kuhati dok povrće potpuno ne omekša, a juha postane ukusna i zgusnuta raskuhanim krumpirom. Vruće poslužiti.

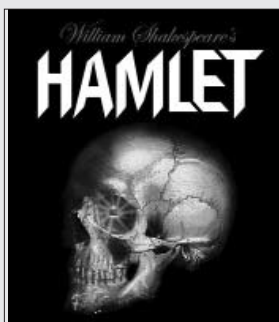

5. ožujka 2004.

PETAK ► 5. 3. 2004.

HTV 1

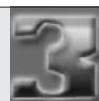
Izdvajamomini seriju
»Hallet«
HRT 1, 22.40

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.00 – Vijesti
09.05 – Nestali svijet, crtana serija
09.30 – Zvučnjak
09.50 – Bobo, Ciki i prijatelji
10.00 – Jezični petak
10.50 – Engleski jezik
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.00 – Vijesti
14.05 – Res publica
14.50 – Serija za djecu
15.20 – Vijesti
15.30 – Prirodni svijet
16.20 – Trenutak spoznaje
16.50 – Među nama
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Dokumentarni film
18.15 – Upitnik, kviz
18.45 – HR kod, glazbeno-informativna emisija
19.30 – Dnevnik
20.05 – Kad mrtvi zapjevaju, TV film
21.00 – Zabavni program
22.05 – Sport danas
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Hamlet, mini-serija
01.40 – Film
03.35 – Film
05.10 – Film
06.45 – Iz riznica muzeja
06.55 – Inspektor Rex
07.40 – Prijatelji 5., humoristična serija

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
10.00 – Znakovi vremena
10.50 – Mala TV potraga
11.45 – Poslovni klub
12.15 – Budućnost Zemlje
12.45 – Željka Ogresta i gosti
13.40 – Inspektor Montalbano
15.25 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.10 – Vijesti za gluhe
16.35 – Zemlja nade, serija
17.20 – Inspektor Rex
18.10 – Panorama
18.40 – Marsupilami, crtana serija
19.05 – Prijatelji 5., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV
20.05 – TV Bingo Show
20.50 – Igrani film
22.20 – Bljeskalica
23.50 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
00.35 – Pregled programa za subotu

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)
17.45 – TEST
20.00 – Briljanteen
20.50 – Pink Floyd i Syd Barret Story

22.00 – Pregled programa za subotu

SUBOTA ► 6. 3. 2004.

HTV 1

Izdvajamo
Formulu 1
HRT 2, 3.40

08.00 – Vijesti
08.05 – Bogovi i demoni: Zmijina čarolija
08.55 – Svjedočanstvo Taliesina Jonesa, britanski film za djecu
10.25 – Parlaonica
11.15 – Glazbena TV – TOP 10
12.00 – Podnevni dnevnik
12.30 – Duhovni izazovi
12.45 – Prizma, multinacionalni magazin
14.00 – Reporter: Kada je lako ubijati, dokumentarni film
15.00 – Vijesti
15.15 – Oprah Show (508)
16.00 – Iz antologije Dramskog programa HTV-a
17.25 – Briljanteen
18.45 – Po ure torture
19.30 – Dnevnik
19.28 – PP
19.30 – Dnevnik
20.05 – Probuđena savjest, američki film (oko 152')
22.25 – Sport danas
23.15 – Bubimir, američki film (oko 92')
00.50 – Prva žrtva, britansko-njemački film (12)
02.35 – Zmija, talijansko-francusko-njemački film (12)
04.35 – Granica između života i smrti, njemački film
05.55 – TV izložba (R)
06.10 – Oprah Show (512)

HTV 2

08.10 – Turistička središta Hrvatske
10.20 – Trenutak spoznaje
10.50 – HR kod, glazbeno-informativna emisija
11.20 – Među nama
11.50 – Opera Box
14.25 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
15.00 – Film
16.30 – Glas domovine
17.05 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
17.55 – Victor Schoelcher, francuski TV film (oko 90')
19.30 – Glazbena TV
20.15 – Treći kamenčić od Sunca 4., serija
20.40 – Festival dalmatinske šansone Šibenik 2003.: Večer starih skladbi (90')
22.15 – S one strane, serija
23.00 – Ususret Porinu
00.00 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (3.), serija
00.45 – Po ure torture (R)
01.15 – Pregled programa za nedjelju
03.40 – Melbourne: Formula 1 za Veliku nagradu Australije, prijenos

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske
10.05 – Zemlja nade, serija
15.20 – Melbourne: Kvalifikacijski trening F1 za Veliku nagradu Australije, snimka (R)
16.10 – Budimpešta: Atletika - Svjetsko dvoransko prvenstvo, prijenos
17.25 – HNL: Osijek - Hajduk, prijenos utakmice
20.00 – Prva HNL Ožujsko - emisija
23.10 – Pregled programa za nedjelju

NEDJELJA ► 7. 3. 2004.

HTV 1

Izdvajamo
Roma - Inter
HRT 2, 20.25

07.00 – Vijesti
07.05 – Amerika – život prirode
07.35 – Crni gusar, crtani film
07.55 – Tillie i njezin zmaj, danski film za djecu
09.00 – Vijesti
09.05 – Dizalica
10.05 – Ružno pače, crtana serija
10.30 – Percy, čuvar parka – crtana serija
10.55 – Videokiosk
12.00 – Podnevni dnevnik
12.25 – Plodovi zemlje
13.20 – Mir i dobro
14.00 – Nedjeljom u 2
15.00 – Vijesti
15.15 – The Wishing Tree, američki film
17.00 – Od pet do sedam – nedjeljno zabavno popodne
19.00 – Cocco Bill, serija
19.15 – LOTO 6/45
19.30 – Dnevnik
20.10 – Tko želi biti milijunaš?
21.15 – g'lamur: kafé
22.35 – Šampion rodea, američki film
00.00 – Čudak, američki film
01.30 – Videokiosk
02.30 – Film
05.00 – Amerika – život prirode (R)
05.30 – Film

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.50 – Kršćani, dokumentarna serija (51')
10.45 – Biblija
11.00 – Garešnica: Misa, prijenos
12.00 – Obiteljski vrtuljak
12.30 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
13.05 – Melbourne: F1 za Veliku nagradu Australije, snimka (R)
14.30 – Magazin Lige prvaka
15.25 – Budimpešta: Atletika - Svjetsko dvoransko prvenstvo, prijenos
18.25 – Vaterpolo Liga prvaka: Mladost – BVC
19.30 – Carstvo divljine (R)
20.00 – Sportski program
20.25 – Talijanska nogometna liga: Roma - Inter
22.20 – Košarka NBA liga
00.30 – Petnaest do osam, dokumentarni film
01.30 – Pregled programa za ponedjeljak

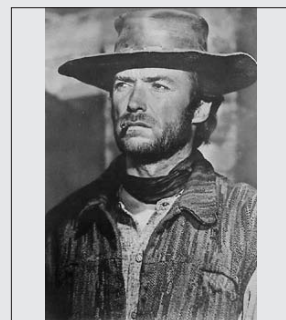
HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)
18.00 – Sudac John Deed, mini-serija (89') (R)
19.30 – Iz etnoarhive: Slike bez okvira (1987.) (R)
20.00 – Sanremo 2004 – festival talijanske kancone, snimka
21.35 – Frasier
22.25 – Treći kamenčić od Sunca 4., serija (R)
22.50 – Nedjeljom u dva (R)
23.50 – Pregled programa za ponedjeljak

PONEDJELJAK ► 8. 3. 2004.

HTV 1

Izdvajamo ciklus filmova
Clint Eastwooda
HRT 2, 22.00

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Leteći medvjedići, crtana serija
09.30 – Mali veliki svijet
10.00 – Učilica
10.10 – Predškolski odgoj i razredna nastava
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.00 – Vijesti
14.05 – Res publica: Kako poštivati i prihvaćati život?, religijski kontakt-program
14.50 – Smogovci, serija za djecu
15.30 – ŠKOLSKI SAT
16.20 – Planet Internet
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – National Geographic
18.25 – Upitnik, kviz
18.50 – Alpe-Dunav-Jadran
19.30 – Dnevnik
20.10 – Latinica: Biti beskućnik
22.05 – Sport danas
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Alias, serija
23.45 – Zlatna krila 3., serija
00.35 – National Geographic
01.30 – Jedemo voće rajskog drveća, belgijski film
03.05 – Ekipa za očevid
03.50 – Alias, serija
04.55 – Film (R)
06.30 – Prijatelji 5., serija

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
11.05 – Talijanska nogometna liga, snimka
13.00 – Miracle, američki film (90')
14.00 – Felix i Lola, francuski film
16.15 – Vijesti za gluhe
16.25 – TV kalendar
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – Zlatna krila 3., serija
18.10 – Panorama
18.40 – Crtana serija
19.05 – Prijatelji 5., serija
19.30 – Glazbena TV
20.05 – Petica – europski nogomet
21.10 – Ekipa za očevid
22.00 – Filmska večer – Clint Eastwood:
Orlovo gnijezdo, film
00.35 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (3.), serija (R)
01.20 – Alpe-Dunav-Jadran
01.50 – Pregled programa za utorak

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)

20.00 – Dobro ugođeno poslijepodne: Vatroslav Lisinski – Porin (R)
21.00 – Katolici, dokumentarna serija
21.55 – Pregled programa za utorak

UTORAK ► 9. 3. 2004.

HTV 1

Izdvajamo
Fraiser
HRT 3, 20.05

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Grčki mitovi
09.30 – Život je pun iznenađenja:
Križa s djevojkama
09.45 – Brum, crtani film
10.00 – Učilica
10.10 – Prirodoslovlje
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.05 – Res publica: Treća dob, emisija za umirovljenike
14.50 – Smogovci, serija za djecu
16.15 – Hrvatska kulturna baština
17.20 – Hrvatska danas
17.35 – Busted on the Job, dokumentarna serija
18.20 – Upitnik, kviz
18.45 – Mliječni put
19.30 – Dnevnik
20.10 – Globalno sijelo
20.45 – Forum
22.15 – Meridijan 16
22.35 – Ciklus mladih autora: Lica obilježena vremenom
23.05 – Portret umjetnika
00.05 – Frasier
03.50 – Dokumentarni film
04.45 – Film (R)
04.50 – Film (R)
06.30 – Prijatelji

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.10 – Mir i dobro
09.40 – Zabavni program
11.55 – Alpe-Dunav-Jadran
12.25 – Petica – europski nogomet
13.30 – Mama i tata spašavaju svijet, američki film
15.00 – Crno-bijelo u boji
15.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.15 – Vijesti za gluhe
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – Cure u trendu
18.10 – Panorama
18.40 – Campi-Campi, crtani film
19.05 – Prijatelji 4., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV (R)
20.05 – Frasier 7., humoristična serija
20.30 – Nogometna Liga prvaka, prijenos
22.45 – Filmska večer - Clint Eastwood: Vojničina, američki film
01.00 – Nogometna Liga prvaka
01.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (3.), serija
02.15 – Crno-bijelo u boji (R)
02.45 – Pregled programa za srijedu

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)

19.45 – TEST
19.55 – TV raspored
20.00 – The Infinite World of H.G.Wells, serija (1 i 2/3)
23.00 – g'lamur:kafé (R)
23.55 – Pregled programa za srijedu

SRIJEDA ► 10. 3. 2004.

HTV 1

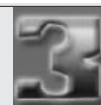
Izdvajamo
Opera box
HRT 3, 20.00

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Samba i zec Leuk, crtana serija
09.30 – Kokice
10.10 – Likovna i glazbena umjetnost, književnost
10.50 – Stilske figure: Hiperbola i litota
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.05 – Res publica: Slika zdravlja
14.50 – Smogovci, serija za djecu
16.10 – Stilske figure
16.20 – Kućni ljubimci
16.50 – Boje turizma
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Divlje vrijeme, dokumentarna serija
18.20 – Upitnik, kviz
18.45 – Split: More
19.30 – Dnevnik
20.05 – Hrvatske špilje, dokumentarna serija
20.40 – Brisani prostor
21.35 – Pola ure kulture
22.05 – Sport danas
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Internacional
23.10 – Na rubu znanosti
00.15 – Vrijeme je za jazz
01.40 – CIA, serija
02.20 – Echelon, dokumentarni film
03.15 – Carstvo divljine
03.40 – Film

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.00 – KULT., emisija iz kulture
10.00 – Govorimo o zdravlju
10.30 – Globalno sijelo
11.00 – Forum
12.50 – Mliječni put
13.25 – Kazaam, američki film
15.00 – S Međunarodne smotre folklor
15.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.15 – Vijesti za gluhe
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – CIA, serija
18.10 – Panorama
18.40 – Campi-Campi, crtani film
19.05 – Prijatelji 5., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV (R)
NOGOMETNA LIGA PRVAKA:
20.05 – Emisija
20.35 – Prijenos utakmice
22.50 – Filmska večer - Clint Eastwood: Honkytonk Man, američki film
00.50 – Nogometna Liga prvaka
01.25 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (3.), serija
02.10 – Pregled programa za četvrtak

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)

19.40 – TEST
19.55 – TV raspored
20.00 – Opera Box
21.40 – Pregled programa za četvrtak

ČETVRTAK ► 11. 3. 2004.

HTV 1

Izdajamo
Unforgiven
HRT 3, 22.00

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.00 – Vijesti
09.05 – Emil iz Loenneberga, serija za djecu i mlade
09.30 – Športerica
09.45 – Korak po korak
10.00 – Učilica
10.10 – Povijest i zemljopis
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.05 – Res publica: Znanstveno-obrazovni program
14.50 – Smogovci, serija za djecu
15.30 – Povijest i zemljopis
16.20 – Savršeni svijet
16.50 – Heureka
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Stoljeće Stanislavskog, dokumentarna serija
18.25 – Upitnik, kviz
18.50 – Poslovni klub
19.30 – Dnevnik
20.10 – Tko želi biti milijunaš?
21.15 – Znakovi vremena
22.05 – Sport danas
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Željka Ogresta i gosti
23.40 – Tvorci slika, film
01.20 – Hitna služba
02.05 – Alerte moustiques, dokumentarni film
02.55 – Zdržena braća

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.35 – Boje turizma
10.35 – Pola ure kulture
11.05 – Split: More
11.35 – Internacional, vanjskopolitički magazin
12.05 – Znanstveno sučeljavanje
13.05 – Brisani prostor
15.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – Hitna služba
18.10 – Panorama
19.05 – Prijatelji 5., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV (R)
20.05 – Sutkinja Amy
20.55 – Zdržena braća
22.00 – Filmska večer Clint Eastwood: Unforgiven, američki film
00.10 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (3.), serija
00.55 – Savršeni svijet
01.25 – Pregled programa za petak

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)

20.00 – TV raspored
20.05 – Petnaest do osam, dokumentarni film (R)
21.05 – Vrijeme je za: HR etno jazz (R)
22.05 – Pregled programa za petak

FILMSKI HIT TJEDNA

PRVI PROGRAM

SUBOTA, 6.3.2004. 20.05

PROBUĐENA SAVJEST

američki film

(THE INSIDER, 1999.)

Lowell Bergman (A. Pacino) je producent emisije »60 minuta« u televizijskoj kući CBS. Istražujući podatke o duhanskoj industriji, upoznaje dr. Jeffreya Wigenda (R. Crowe), znanstvenika koji je otpušten iz Browna i Williamsona, tvrtke koja proizvodi cigarete. Kad shvati da Wigend zna sve o prikrivanju podataka o štetnosti pušenja, Bergman ga počne nagovarati da nastupi u emisiji i otkrije to javnosti. No, Wigend, iako je otpušten, i dalje obvezuje dogovor o povjerljivosti podataka povezanih s radom kompanije. Nakon nekog vremena, usprkos tome što on i njegova obitelj dobivaju anonimne prijetnje, Wigend pristaje na snimanje razgovora, no uprava CBS-a zabranjuje njegovo emitiranje...

Nakon velikog uspjeha »Posljednjeg Mohikanca« i »Vrućine« američki redatelj, scenarist i producent Michael Mann snimio je film o duhanskoj aferi. Događaji prikazani u filmu odigrali su se 1994. godine, a predložak za scenarij bio je članak Marie Brenner »Čovjek koji je previše znao«, objavljen u Vanity Fairu. Iako je središnji lik priče znanstvenik Wigend, kojega glumi Russell Crowe, zvijezda je filma Al Pacino (Pacino je glumio i u Mannovu prethodnom filmu »Vrućina«), u ulozi Bergmana, televizijskog producenta koji je potpuno predan svome poslu. Mikea Wallacea, novinara koji je u emisiji vodio razgovor s Wigendom, glumi Christopher Plummer. Usprkos vrlo dobrim kritikama i optimističnim predviđanjima, film nije osvojio nijedan od sedam Oscara za koje je bio nominiran, no osvojio je Zlatni satelit (najbolji redatelj i najbolji film) te nagrade koje dodjeljuju udruženja filmskih kritičara iz Bostona, Los Angelesa, Santa Fea, Londona i Italije.

Uloge: Al Pacino, Russell Crowe, Christopher Plummer, Diane Venora

Scenaristi: Eric Roth i Michael Mann

Redatelj: Michael Mann

Trajanje: 151'

U povodu teksta o zadužbini
dr. Vinka Perčića

Tko je dužan brinuti o galeriji?

U Hrvatskoj riječi broj 55 od 20. veljače 2004. godine na stranama 18-19 objavili ste članak autora potpisanog M. B. M. pod naslovom »Kolekcionar međunarodnog značaja«, a riječ je o velikom kolekcionaru dr. Vinku Perčiću koji je prije 16 godina ostavio gradu Subotici dio svog velikog kolekcionarskog blaga, jer je prvi dio od oko tristotinjak umjetničkih slika darovao gradu Zagrebu, dok je preostali dio od oko 400 slika ostavio gradu Subotici. Ostavio je i zgradu u ulici Maksima Gorkog 22, gdje je dio tih umjetnina smješten. No, na žalost, kako svjedoči ovaj članak, ta galerija je redovito zatvorena za javnost, a na vratima se može pročitati da će

galerija biti otvorena ako se netko telefonski najavi.

Zahvalan sam nepoznatom autoru članka da je našu javnost upozorio na jedan teški propust i našu nebrigu prema našoj kulturnoj baštini, čak i u slučaju da je darodavac osigurao ne samo darove, nego i prostor u kojima bi ti darovi, u ovom slučaju umjetničke slike, bile dostupne javnosti. Iz naše kulturne javnosti, makar hrvatske institucije brojimo na desetine, nitko ne preuzima brigu da ta Galerija »zaživi« i da služi svrsi radi koje je ostavljena.

Budući da se iz članka može pročitati da je autor dobro upućen u stanje zadužbine-zaklade pokojnog dr. Vinka Perčića, bilo bi dobro i vrlo korisno, kada bi se i šira javnost upoznala detaljnije; kome je pokojnik ostavio tu donaciju? Tko je dužan da se o toj donaciji stara i da je prezentira u javnosti? Tek kada javnost sazna tko je zapravo dužan, tko je na sebe pravno preuzeo obvezu da tu zakladu ostvari, moći

će se poduzeti drugi pravni koraci da se ta ustanova privede svojoj svrsi, onako kako je to želio njezin ustanovitelj. Tim više što je to javna stvar. To su duhovna dobra koja su ponuđena cijelom gradu, no budući da je darovatelj pripadao hrvatskoj etničkoj skupini, ustanove toga naroda imaju obvezu brinuti se da se ta donacija prezentira i koristi na način kako je to oporučitelj svojom oporukom odredio.

Zato sam veoma zahvalan člankopiscu da je našu javnost upozorio na tu stvarnost, Uredništvu da je članak objavio, jer je prvenstvena uloga medija upozoravati javnost na otvorene probleme i pomoći upravo silom pravovaljane i poštene informacije i pritiska mijenjati praksu koja nije u skladu s osnovnim moralnim zakladama prirodnog ili pisanog ljudskog prava. Očekujem daljnje informacije o toj kulturnoj ustanovi u našem gradu.

Mr. Lazar Ivan Krmpotić
Durđin

**BAŠ SVE ZA
POLJOPRIVREDU**

24000 Subotica, Segedinski put 90. (zgrada bivšeg Aurometala)
Tel: (024) 548-241, Fax: (024) 548-241
www.skalagreen.co.yu - E-mail: office@skalagreen.co.yu

OTVORILI SMO SPECIJALIZOVANI SUPERMARKET ZA VAŠU FARMU, BAŠTU I DVORIŠTE POD IMENOM

AGROCENTAR

POPUST 4%

**DO 31. MARTA DAJEMO POPUST OD 4% NA
CELOKUPAN IZNOS KUPOVINE U AGROCENTRU!**

MALOPRODAJA I VELEPRODAJA

- NAVODNJAVANJE	- MREŽE I DŽAKOVI	- SIJALICE
- SEMENA	- KANAPI I VEZIVA	- HTZ OPREMA
- ĐUBRIVA	- "TEŠA" TRAKE	- RUČNI I ELEKTRIČNI
- SUBSTRATI	- PLASTIČNI KONTEJNERI	PROFESIONALNI ALATI
- ZAŠTITNA SREDSTVA	- BOJE I LAKOVI	- ŠRAFOVI I EKSERI
- FOLIJE	- ELEKTRO MATERIJAL	- VODOVODNI MATERIJAL

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

**SHEMA programa na hrvatskom jeziku
19,00 h**

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH

19,30 h

- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
- »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
- »Razgovor s povodom« (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)

20,00 h

- »Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)
- »Na proputovanju s nama« (utorkom)
- »Putokazi« (srijedom)
- »Rock vremeplov« (četvrtkom)

20,30 h

- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vujkova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazz-a (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
 tel. i fax: 024-561-553
 e-mail: agria@suonline.net

MINEX - TRADE, salon "Moderni Interieri" - SUBOTICA, ŠUMSKA 13 - Tel: 024/525-208, 34-147 - Fax: 024/557-065

NOVO na našem tržištu!!
garniture JORDAN i DARIO

21.225⁰⁰

15.861⁰⁰

49.420⁰⁰

8.683²⁰

10.612⁰⁰

15.912²⁰

31.488⁰⁰

35.552⁰⁰

10.584⁰⁰

8.640⁰⁰

12.960⁰⁰

15.177⁰⁰

3.546⁷²

2.494⁰⁰

5.040⁰⁰

44.782⁰⁰

6.480⁰⁰

27.560⁰⁰

10.368⁰⁰

4.320⁰⁰

6.696⁰⁰

40.176⁰⁰

38.016⁰⁰

1.518⁰⁰

Gotovinski popust 10-20%, odloženo plaćanje čekovima, krediti preko poslovnih banaka (JUBANKA, Komercijalna Banka, Vojvođanska Banka, AIK Banka NIŠ, Raiffeisen Bank)

kolpa-san® **KUPATILA**

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

